

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

3/2011

Siirtolaisuus – Migration

3/2011

38. vuosikerta / 38th year
ISSN 0355-3779 (painettu)
ISSN 1799-6406 (verkkojulkaisu)

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti
Migrationsinstitutet
The Institute of Migration
Eerikinkatu 34, 20100 Turku, Finland
Puh. / tel. (0)2-2840 440
Fax (0)2-2333 460
email: kirsai@utu.fi
<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi>
<http://www.migrationinstitute.fi>

Pohjanmaan aluekeskus
Österbottens regioncenter
Regional Centre of Ostrobothnia
Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki, Finland
Puh. / tel. (0)44-2592447
email: siirtolaisuusinstituutti@netikka.fi

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Ismo Söderling

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Sisko Tampio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board of the Institute of Migration

Taitto / Layout

Kirsi Sainio

Tilaushinta 2010 / Subscriptions 2010

4 numeroa / nummer / issues
15 €/vuosi/år/year
OP 571113-11117
IBAN FI54 5711 1310 0011 17
OKOYFIHH
VAMMALAN KIRJAPAINO OY

Sisältö • Contents

- *Ismo Söderling*
Pääkirjoitus: Mieluummin draamaa kuin dramatiikkaa
- *Tapani Tyynelä*
Maahanmuuttajien ulkoiluharrastukset suomalaistuvat – talvi ja ulkoiluseuran puute rajoittavat liikkumista
- *Antti Kanninen*
Maahanmuutto ja turvallisuus – kaksi teoreettista näkökulmaa
- *Mateusz Babicz*
Finns In Poland – A Contemporary Analysis
- *Elli Heikkilä*
Tutkimusjohtajan palsta
- *Markku Mattila*
Aluepäällikön palsta
- *Tellervo Lahti*
Siirtolaisuusmuseon kuulumisia
- **Seminaareja**
- **Kirjat • Böcker • Books**
- **Siirtolaisuusinstituutin tiedotuksia**

Kansi: Suomi sydämessä -tapahtumasta. Presidentti Tarja Halonen ja tohtori Pentti Arajärvi sekä Penedon kansantanssin ystävät.
Kuva: Satu Löppönen/Siirtolaisuusinstituutin arkisto.

Lehdessä olevat kuvat ovat Siirtolaisuusinstituutin arkistosta, ellei erikseen ole muuta mainittu.

Mieluummin draamaa kuin dramatiikkaa

Ismo Söderling

Norjan ampumistapahtuma on syvästi järkyttänyt maailmaa. Valitettavasti rikos ei ole laatuaan ensimmäinen – eikä myöskään viimeinen. Miksi joku ampuu nuoria, elämänsä alussa olevia ihmistaimia? Vastauksen tietää vain ampuja, jos hänkään. Kyseessä on yleensä ihminen, joka elää omissa fantasioissaan, keskustelee pääsääntöisesti netin välityksellä ja luo enemmän tai vähemmän kuvitteellisia vihollisia. Hänelle maahanmuuttaja, muslimi tai poikkeavan poliittisen suuntauksen omaava henkilö on vihollinen – siis tuhottavissa.

Ihmislajille ei ole harvinaista toisten surmaaminen, esimerkkejä löytyy läheltä ja kaukaa. Väinö Linnan Pohjantähdessä kerrotaan, miten kansalaissodan jälkimainingeissa isännät yksissä tuumin tupakkatauolla pohtivat, kuka vangeiksi joutuneista punaisista kannattaisi säästää hyvänä työmiehenä. Omassa kunnassani punaiset ottivat kylän suurtilallisen kiinni ja juoksuttivat hänet hevosen perässä hengiltä. Puolassa solidaarisuus-kansanliikkeen kokemaa uhkaa vastaan armeija käytti 1980-luvun alussa aseistettuja varusmiehiä. Myöhemmin tehdyissä selvityksissä silloiset varusmiehet ovat ihmetelleet, mikä ihme sai heidät ampumaan omia kansalaisiaan tai jopa tuttujaan Gdanskissa.

Niin, mikä? Jos haluamme, poikkeavuutta ja erilaisuutta löytyy: siirtolainen, maahanmuuttaja, romaani, ruotsinkielinen, homo, invalidi... Luetteloa voisi jatkaa. Erilaisuuden kokeminen on useimmiten opittua. Annan esimerkin. Synnyin Kemissä, eli Suomen punaisimmassa kaupungissa. Kemissä oli kaksi urheiluseuraa: porvarillinen Kemin Kunto ja vasemmistolainen Kemin Into. Kuuluin Kuntoon. Seurojen juniori-harjoitukset 1960-luvun alussa olivat samaan aikaan urheilukentällä, tiistaisin kello 18. Kenttä pantiin puoliksi. Toisessa päässä hyppivät ja juoksivat intolaiset, toisessa päässä kuntolaiset lapset, kemiläisittäin ”rimppakintut”. Moni kansakoulukaverini oli In-

non riveissä (terveisiä vain 1970-luvun Suomen mestareille Kari ja Eero Ruonalalle). Haikaillen katsoimme yli kalkilla piirretyn keskiviivan. Viivaa ei saanut ylittää. Pois haettiin jos erehdyit kisailemaan luokkakaverisi kanssa. Vähitellen piti itsestään selvyytensä, että ”noiden” kanssa ei urheilla.

Olen usein sanonut, että suomalaiset ovat pragmaattista, käytännönläheistä kansaa: asutimme Karjalan pakolaiset toisen maailmansodan jälkeen muutamassa kuukaudessa, olimme Nokian kännyköillä valloittamassa maailmaa, olemme luoneet maailman johtavan peruskoulujärjestelmän (ainakin PISA-tulosten mukaan). Olemme ainakin lainsäädännön alalla tuottaneet säädöksiä, jotka tekevät meistä yhden maailman tasa-arvoisimmista maista. Laitan mukaan Suomen perustuslain 6:n eli tasa-arvopykälän alkuosan:

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslaista huolimatta muualta maailmasta tulleilla siirtolaisilla on aina edessään kemiläisiä kalkkiviivoja. Ne eivät katoa ellei viivojen poistamiseksi tehdä jatkuvasti työtä. Löytyykö keinoa vaikuttaa pimeimpiin asenteisiimme? Toki löytyy. Keinot lienevät yksinkertaisia, mutta juuri siksi vaikeita. Elämme avoimessa yhteiskunnassa ja sellaisessa haluamme myös jatkaa. Toisen hyväksymiseen ja kunnioittamiseen ei ole oiketietä. Yhteiskunnallinen nollatoleranssi on ensiapuna toimiva keino vaikuttaa esimerkiksi kielteisiin asenteisiin Suomeen muuttaneita kohtaan: rasismi-vitsejä tai vähemmistöihin kohdistuvia panetteluja ei tarvitse kuunnella.

Monet suomalaiset ovat varauksellisia ja ujoja. Erilaisuuden kohtaamista voidaan myös opetella, sii-

hen panostetut tunnit varmasti maksaisivat itsensä korkojen kera. Ehkä uusi opetusministerimme Jukka Gustafsson ottaa kopin edeltäjänsä Henna Virkkusen pohjustamasta ajatuksesta saada draamaopetus oppi-

aineeksi peruskouluihimme. Tällaisia viestejä on tullut opetus- ja kulttuuriministeriön suunnasta.

Sanotaan, että elämä on yhtä draamaa. Ehkä näin on – ei sen kuitenkaan tarvitse olla dramaattista.

Theater, yes, but no drama

The Norwegian shooting massacre was a profound shock to the entire world. Unfortunately, the crime was not the first of its kind – or the last. Why would someone want to kill young people who are just about to begin their lives? Only the shooter knows the answer, assuming even he does.

If we look for difference, it's easy to find: immigrant, Roma, Swedish-speaker, gay, disabled... the list goes on. Experiencing difference is usually something that we learn. Here is an example. I was born in Kemi, the “reddest” town in Finland. There were two athletic leagues in town: the bourgeois-leaning Kemin Kunto and the left-leaning Kemin Into. I belonged to Kunto. In the 1960s, the junior-level athletes shared the same training field every Tuesday at 6 p.m. But the field was divided in half. At one end, the kids from Into jumped and ran, while the other half had the kids from Kunto doing the same things. There were a lot of primary school students on the Into side, and we looked at each other longingly over the chalk line that was drawn down the middle. We were not allowed to cross that line, and if we did make the mistake of cavorting with a classmate on the other side, they came and got us. Gradually, it just became a given that you didn't train with “those people”.

The Finnish Constitution guarantees equality to everyone – in this sense, the law is absolute. But in spite of what the Constitution says, immigrants in Finland are constantly encountering lines drawn in chalk. These lines will not disappear, unless we keep working hard to eliminate them. Is there some way to influence our deepest and darkest attitudes? Sure there is. It's usually quite simple, and for that reason, quite difficult. We are living in an open society, and we want it to stay that way. As a first-aid measure, society should apply a principle of zero tolerance, for example when it comes to the negative attitudes directed at people who have immigrated to Finland: there is no need for racist jokes or maligning the members of a minority.

It is true that Finns can be reserved and shy. It is possible, however, to learn to encounter difference, and the hours we invest in this process will surely bring a generous return. Perhaps our new Education Minister, Jukka Gustafsson, will catch the fly ball tossed in the air by his predecessor Henna Virkkunen, who proposed including theater as a subject in our comprehensive schools.

They say that life is like theater. Maybe it is – but let's leave the drama out of it.

Maahanmuuttajien ulkoiluharrastukset suomalaistuvat

– talvi ja ulkoiluseuran puute rajoittavat liikkumista

Tapani Tyynelä

Lähiluonnon ja metsien virkistyskäyttö voivat toimia tärkeinä myönteisinä tekijöinä maahanmuuttajien sopeutumisessa. Artikkelissa tarkastellaan suomalaisten ulkoiluharrastusten suosiota ja ulkoilun rajoitteita maahanmuuttajan keskuudessa. Tutkimusta varten haastateltiin 53 henkilöä, jotka opiskelivat maahanmuuttajien alkeisopetusryhmissä Kokkolassa ja Kannuksessa alkuvuonna 2011.

Tulosten perusteella maahanmuuttajat olivat Suomeen muutettuaan omaksuneet suomalaisten ulkoiluharrastukset. Eniten heitä kiinnosti kävely, uiminen ulkovesissä, pyöräily ja marjastus. Vähiten kiinnostusta osoitettiin metsästystä kohtaan. Maahanmuuttajat olivat opetelleet itselleen uusia ulkoiluharrastuksia ja olivat halukkaita kokeilemaan lisää erilaisia harrastuksia.

Kiinnostus Suomessa yleisiin ulkoiluharrastuksiin osoittaa omalta osaltaan halua sopeutumiseen, elää ja harrastaa samankaltaisia asioita kuin suomalaiset. On ilmeistä, että nekin, jotka eivät olleet kotimaassaan erityisen aktiivisia ulkoilijoita, ovat Suomessa omaksuneet uusia ja monipuolisia ulkoilutottumuksia. Ulkoilun rajoitteista pitkä ja kylmä talvi oli ylivoimaisesti tärkein rajoite. Sen jälkeen tulivat seuran, rahan, läheisten ulkoilualueiden ja ulkoiluvareiden puute. Maahanmuuttajaryhmistä pakolaiset olivat vähiten ulkoilua harrastava ryhmä. Avioliiton perusteella Suomeen muuttaneet olivat saaneet suomalaisista ystävistä useammin ulkoiluseuraa kuin pakolaiset tai työn perusteella muuttaneet.

Tapani Tyynelä, MMT, on yhteiskuntatieteellisesti suuntautunut metsätutkija. Hän on aiemmin tutkinut mm. metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamista useissa kehitysmaissa. Maahanmuuttajien ulkoilututkimus toteutui Keskipohjanmaa-säätiön tuella.

Avainsanat: Luonnon virkistyskäyttö, maahanmuuttajat, ulkoilun rajoitteet, ulkoiluseura

Keywords: Outdoor recreation, migrant survey, perceived constraints in participation, companion for outdoor activities

JOHDANTO

Maahanmuuttajien integroitumiseen eli kotoutumiseen liittyvä tutkimus on perinteisesti keskittynyt sosiaalisiin ja taloudellisiin kysymyksiin, kuten rasismien ehkäisyyn, koulutukseen ja työllistymiseen. Maahanmuuttajien on järjestettävä uuden elämänsä elinolot tyydyttävällä tavalla, joten kotoutumisessa painotetaan yleensä työllistymistä ja sosiaalisia suhteita sekä asunnon saamista (Faehnie ym. 2010). Kotouttamistoimenpiteiden seurauksena maahanmuuttajien työllisyysaste nousee, ansiot kasvavat ja sosiaaliset tulonsiirrot vähenevät (Söderling 2010). Viranomaisen maahanmuuttajalle tekemä kotouttamissuunnitelma on kuitenkin vain pieni osa kulttuuriin sopeutumisessa eli akkulturaatiossa. Parhaana sopeutumisvaihtoehtona pidetään integraatiota, jossa yksilö arvostaa omaa taustaansa ja samalla toimii uudessa yhteiskunnassa arvostaen vuorovaikutusta valtakulttuurin kanssa. Muilla elämänalueilla olevista sopeutumisvaikeuksista huolimatta on kuitenkin tarvetta tarkastella maahanmuuttajia myös vapaa-ajan ja virkistymisen näkökulmasta (Faehnie ym. 2010).

Luontoa ja maahanmuuttajia koskeva tutkimus on perinteisesti käsitellyt luontoalueiden käyttöä ja käyttömuotojen erilaisuutta ryhmien välillä, mutta ei niiden merkitystä kotoutumisen kannalta (Faehnie ym. 2010). Turussa on tutkittu maahanmuuttajien palstaviljelyä (Leppänen 2009). Somaleiden ja venäläisten elämää Suomessa on tutkittu enimmäkseen pääkau-

punkiseudulla (Rinkinen 2004; Tiilikainen 2003; Virtanen 2008), ja em. tutkimukset antavat viitteitä myös heidän luontokokemuksistaan. Maahanmuuttajien vapaa-ajan käyttöä on tutkittu iän, sukupuolen, elämänvaiheen ja koulutuksen perusteella (Joronen 2009).

Luontosuhteen kannalta kotoutumisen voidaan nähdä onnistuneena silloin, kun maahanmuuttaja on omaksunut uudelle kotimaalleen tyypillisiä tapoja käyttää luontoalueita. Minimitasona on pidettävä sitä, ettei luontoa nähdä negatiivisena tekijänä sopeutumisenessa. Ihannetasolla luonto edistää kotoutumista ja parantaa elämänlaatua sekä tarjoaa positiivisia kokemuksia, jotka auttavat kiinnittymään uuteen asuinpaikkaan (Faehnie ym. 2010). Jokamiehen oikeuksien hallinta liittyy oman osuuden saamiseen yhteisistä luontoresursseista. Maahanmuuttajilla ei ole välttämättä tietoa jokamiehen oikeuksista, joten he eivät tiedä millainen lähiluonnon käyttö on sallittua; sisällä pysyminen saatetaan kokea ulosmenoa helpompana vaihtoehtona (Rinkinen 2004). Myös pelko rasis-tisesta väkivallasta saattaa olla esteenä ulkona liik-kumiselle etenkin pimeällä. Sopeutumattomuus Suo-men ilmastoon voi myös rajoittaa maahanmuuttajan ulkoilua. Lämpimistä maista tulleet eivät ole tottuneet kylmyyteen tai liukkauteen eivätkä heidän tasapaino-aistinsa ole kehittynyt samanlaisiksi kuin suomalaisil-la. (Rinkinen 2004). Esimerkiksi arabimaista tulleille Suomen talvi näyttäytyy ajanjaksona, jolloin luonnos-ta ei voi nauttia (Abu-Hanna 2007).

Suomessa asuville venäläisille kesämökkiasumi-nen, luonnonrauha, marjastus ja sienestys ovat tärkei-tä asioita, joihin on jo kotimaassa totuttu (Virtanen 2008). Kansallisuustaan lisäksi ulkoiluun vaikut-taa sukupuoli mm. siten, että maahanmuuttajanaisilla on yleensä vähemmän vapaa-aikaa kuin miehillä ko-titöiden vuoksi, joten heillä ei ole samanlaisia mah-dollisuuksia ulkona liikkumiseen (Joronen 2009). Sukupuoli ja ikä voivat vaikuttaa myös turvallisuus-tunteeseen metsässä liikuttaessa, sillä esimerkiksi Skotlannissa naiset ja vanhukset ovat työikäisiä mie-hiä enemmän huolissaan turvallisuudesta metsässä (Ward Thompson 2007). Lisäksi Skotlannissa maa-hanmuuttajanaisia pelotti kulkea metsässä yksin, kos-ka he pelkäsivät eksyvänsä tai joutuvansa rasis-tisen hyökkäyksen kohteeksi, eikä silloin kukaan olisi heit-ä auttamassa (Openspace 2006).

Suomessa valtakunnallisen ulkoilututkimuksen tehnyt Sievänen (2005) esitti kymmenen ulkoilua ra-

joittavaa tekijää. Näistä kolme tärkeintä olivat suo-malaisten mielestä ”Ei ole aikaa ulkoiluun”, ”Terveys ei salli ulkoilua” ja ”Väsytys estää ulkoilemasta”. Maaseutuväestö osallistuu kaupunkilaisia enemmän luonnontuotteiden hankintaan liittyviin harrastuksiin kuten kalastukseen, metsästyksen ja marjastukseen, kun taas kaupunkilaiset osallistuvat enemmän puh-dasta mielihyvää tuottaviin ulkoiluharrastuksiin kut-en kesämökkeilyyn, eväsretkeilyyn ja rannalla oles-keluun (Korhonen ym. 2008).

Maahanmuuttajien luontoalueiden kokemisesta ja käytöstä kirjallisuuskatsauksen tehnyt Faehnie ym. (2010) suosittelee jatkotutkimuksen tekoa maahanmuuttajia haastatteleamalla, joka auttaisi selvittämään heidän näkemyksiään luonnon merkityksestä uudes-sa kotimaassa. Maahanmuuttajien ulkoiluharrastuksia ja niiden rajoitteita ei ole aiemmin Suomessa tutkit-tu käyttämällä tilastollisesti vertailukelpoisia kvan-titatiivisia kyselymenetelmiä. Tämä epäkohta pyrit-tiin tässä tutkimuksessa korjaamaan haastatteleamalla maahanmuuttajia ulkoiluharrastuksista lomakekyse-lyn avulla ja täydentämällä aineistoa puoliksi struktu-roiduilla henkilökohtaisilla haastatteluilla. Tutkimuk-sen tavoitteena oli:

- Tutkia maahanmuuttajien kiinnostusta Suomes-sa yleisiin ulkoiluharrastuksiin ja kuinka he ovat harrastaneet niitä Suomessa ja toisaalta synnyin-maassaan;
- Kartoittaa, kenen kanssa eri maahanmuuttajaryh-mät ulkoilua harrastavat;
- Selvittää, mitkä syyt rajoittavat maahanmuuttaji-en ulkoiluharrastuksia ja verrata niitä suomalais-ten syihin;
- Pohtia keinoja, kuinka ulkoiluharrastuksiin opas-tamista voitaisiin tehdä kotouttamistoimenpiteiden yhteydessä.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimuksessa tehty kaksisivuinen kyselylomake pohjautuu osittain Metsäntutkimuslaitoksen valta-kunnalliseen ulkoilututkimukseen. Metsäntutkimus-laitos tekee Luonnon Virkistyskäytön Valtakunnal-linen Inventointi –seurantatutkimusta (LVVI), joka tuottaa koko maata koskevaa seurantatietoa luonnon virkistyskäytön ja luontomat-kailun kysynnästä (Sievänen 2010). Kyselylomakkeen ja LVVI:n kysy-

mystenasettelujen yhtenäistämällä saatiin joiltakin osin vertailukelpoisuutta. LVVI-tutkimuksiin pohjautuen (Korhonen ym. 2009; Sievänen 2005; Sievänen 2010) valittiin kyselylomakkeeseen 13 suomalaisten suosimaa ulkoiluharrastusta marjastuksesta hiihtoon. Maahanmuuttajaa pyydettiin vastaamaan, oliko hän kiinnostunut kyseisestä harrastuksesta sekä oliko hän harrastanut sitä Suomessa ja kotimaassaan. Lomakkeessa ulkoilua rajoittavina tekijöinä käytettiin samoja kuin Sieväsellä (2005), paitsi että rajoite ”Kylmä ja pimeä talvi” lisättiin kyselylomakkeeseen, koska haluttiin myös tietoa maahanmuuttajien sopeutumisesta Suomen ilmastoon. Lisäksi taustatietojen ohella kysyttiin ulkoiluseurasta eli ulkoileeko yksin, suomalaisen puolison, suomalaisen ystävän tai maahanmuuttajaystävän kanssa.

Suomen maahanmuuttajista osa on saapunut pakolaisina, osa työn perässä, osa paluumuuttajina, osa avioliiton tai perhesiteen kautta. Tutkimuksessa kerättyä aineistoa analysoitiin sukupuolen, tuloperusteen ja asuinpaikan mukaan. Maahantuloperusteen mukaan ryhmäjako on pakolaiset, avioliittoperusteiset ja työperusteiset maahanmuuttajat. Vertailua tehdään myös maaseutumaisissa (Kannus, 5 700 asukasta) ja kaupunkimaisissa (Kokkola, 47 000 asukasta) oloissa asuvien maahanmuuttajaryhmien välillä.

Kyselyaineisto kerättiin tammi-helmikuussa 2011 neljässä maahanmuuttajien alkeisopetusta järjestävässä opistossa. Opistoista kolme sijaitsi Kokkolassa (Keski-Pohjanmaan ammattiopisto ja kulttuuriopisto sekä Kokkolan seudun opisto) ja yksi Kannuksessa (Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto). Opettajat olivat tutkimusta edeltävinä päivinä valmentaneet opiskelijoita kertomalla heille luontoharrastuksista ja tulevasta tutkimuksesta. Jokamiehen oikeuksista oli puhuttu jo aiemmin, joten opettajien aktiivisuuden ansiosta tutkimukselle oli olemassa suotuisat lähtökohdat. Kyselytutkimuksen aluksi tutkija piti Power Point-ohjelmaa apuna käyttäen 20–30 minuuttia kestäneen alustuksen ulkoiluharrastuksista Suomessa. Opiskelijat seurasivat esitystä mielenkiinnolla ja monet rohkaistuivat jopa esittämään tutkijalle kysymyksiä.

Kaikki tutkimuspäivinä koulussa olleet opiskelijat vastasivat kyselyyn joko englannin- tai suomenkielisiin lomakkeisiin, useimmat kielitaidon edistämiseksi opettajien kannustamina suomeksi. Pakolaisten joukossa oli joitakin hiljattain muuttaneita henkilöitä, jotka eivät osanneet kovinkaan paljoa suomea tai englan-

tia, joten kielivaikeuksien vuoksi osa vastauslomakkeista jäi vajaiksi. Tutkijan lisäksi opettajat avustivat kysymysten ymmärtämisessä ja opiskelijoiden sallittiin myös kysyä apua toisiltaan. Opiskelijoille painotettiin, ettei oikeita vastauksia ollut, vaan jokaisen tuli itse vastata kysymyksiin oman mielipiteensä mukaisesti. Kaikkiaan kyselyyn vastasi 53 henkilöä. Aineistosta laskettiin SPSS-ohjelmalla eri ryhmien keskiarvotunnuksia ja frekvenssejä. Ei-parametrisiä testejä (Mann Whitney U- ja Kruskal-Wallis -testi) käytettiin tilastollisesti merkitsevien erojen analysoinnissa.

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa haastateltiin lomakkeen avulla 17 opiskelijaa, Kokkolan seudun opistossa 14, kulttuuriopistossa 15 ja maaseutuopistossa 7. Vastaajista oli 31 naisia ja 22 miehiä. Vastaajien keski-ikä oli 29 vuotta (keskihajonta 9 vuotta) ikähaarukan ollessa 17–51 vuotta. Kaikki olivat muuttaneet Suomeen viimeisen kymmenen vuoden aikana, enemmistö (87 %) viimeisen kolmen vuoden aikana. Euroopan ulkopuolelta oli muuttanut 70 % vastaajista. Pakolaisena oli muuttanut 47 %, avioliittoperusteisena 30 % ja työperusteisina 23 %. Kaupunkimaisessa asuinpaikassa asui 83 % ja maaseutumaisessa 17 %. Tärkeimmät lähtömaat olivat Somalia (23 % vastaajista), Irak ja Thaimaa (13 %) sekä Burma ja Venäjä (8 %).

Kvantitatiivista lomakekyselyä täydennettiin puoli- ja strukturoidulla haastattelulla. Haastattelua varten tehtiin lista aiheista, jotka tutkija kävi haastateltavien kanssa lävitse. Aiheista sisälsi henkilöhistoriaan, ulkoiluun, ulkoilurajoitteisiin ja yleiseen viihtymiseen Suomessa liittyviä teemoja. Haastateltava sai valita käytettävän kielen englannin ja suomen väliltä sekä muutenkin puhua vapaasti, mitä oli mieltä tämänhetkisestä elämästään. Tällä pyrittiin siihen, että haastateltavan kertoessa itse omasta elämästään tutkimusaihe (ulkoilu) ei ylikorostuisi, vaan asettautuisi oikeisiin mittasuhteisiin hänen elämänsä kokonaisuuden kannalta. Vapaamuotoisten haastattelujen ansios- ta saatiin aineistoon maahanmuuttajien arjesta realistisempaa ajankuvaa ja persoonallisempaa ääntä kuuluviin kuin pitäytymällä pelkästään kvantitatiivisiin menetelmiin. Viisi haastateltavaa valittiin satunnaisesti ammattiopiston opiskelijoiden joukosta. Huhtikuun aikana tehdyt haastattelut toteutettiin joko puhelimitse tai kasvotusten. Lopuksi tutkija järjesti toukokuussa ammattiopiston maahanmuuttajaluokalle luontoretken, jolloin luonnon virkistyskäyttöä opetettiin käytännössä.

TULOKSET

Suomalaisten ulkoiluharrastukset kiinnostavat maahanmuuttajia

Maahanmuuttajat olivat kiinnostuneita harrastamaan monia suomalaisten suosimia ulkoiluharrastuksia. Eniten kiinnostavia olivat kävely, uiminen ulkovesissä, pyöräily ja marjastus; näistä oli kiinnostunut noin 85 % maahanmuuttajista. Useimpia maahanmuuttajia kiinnosti myös kalastus, sienestys, kesämökkeily, eväsretkeily ja veneily (kiinnostuneita 62–79 %). Metsätyö vapaa-ajalla, hiihto ja lintujen/eläinten tarkkailu kiinnosti myös yli puolia vastaajista (52–56 %).

Vähiten maahanmuuttajia kiinnostava ulkoiluharrastus oli metsästys (23 %). Sukupuolten välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja siten, että naiset olivat kiinnostuneempia marjastuksesta, miehet metsästyksestä, veneilystä ja kesämökkeilystä. Eroja havaittiin myös asuinpaikkojen välillä, kun maaseutumaiseen asuinpaikkaan muuttaneita kiinnosti enemmän metsästys, veneily, kesämökkeily, lintuharrastus, eväsretkeily ja hiihto. Muuttoperusteella ryhmitettynä eroja löytyi siten, että pakolaiset olivat muita vähemmän kiinnostuneita marjastuksesta, sienestyksestä ja hiihdosta. Pakolaiset olivat muita muuttajaryhmiä enemmän kiinnostuneita vain kävelystä, mutta pieni suuntaantava ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Avioliittoperusteiset olivat muita enemmän kiinnostuneita marjastuksesta (100 % ryhmästä), sienestyksestä ja pyöräilystä. Työperusteella muuttaneet olivat muita ryhmiä enemmän kiinnostuneita peräti yhdeksästä ulkoiluharrastuksesta. Kukaan avioliiton perusteella Suomeen muuttaneista ei ollut kiinnostunut metsästyksestä ja pakolaisistakin vain 13 %, kun taas työperusteisista oli metsästyksestä kiinnostunut peräti 75 %.

Kaikkein helpoimmin toteutettavia ulkoiluharrastuksia (kävely ja pyöräily) useimmat maahanmuuttajat olivat harrastaneet sekä Suomessa että jo synnyinmaassaan. Sen sijaan vähänkin vaativampia ulkoiluharrastuksia kuten marjastusta, metsätyötä vapaa-ajalla, kalastusta, veneilyä, kesämökkeilyä ja lintujen/eläinten tarkkailua useat maahanmuuttajat eivät ole voineet Suomessa tehdä, vaikka olisivat niitä kiinnostuneita harrastamaan. Yleisesti ottaen neljä viidestä maahanmuuttajasta oli kiinnostuneita näistä harrastuksista, mutta vain kolme viidestä oli niitä harrastanut Suo-

messa ja kaksi viidestä harrastanut synnyinmaassaan. Tämä havainto kertoo myös sen, että maahanmuuttajat olivat Suomeen tultuaan kiinnostuneet uusista harrastuksista ja myös tutustuneet käytännössä niihin. Uusia harrastajia olivat eniten saaneet hiihto, pyöräily, kesämökkeily ja marjastus. Myös sienestys, eväsretkeily ja veneily oli lisääntynyt maahanmuuttajien keskuudessa. Muita seitsemää ulkoiluharrastusta maahanmuuttajat olivat harrastaneet jonkin verran enemmän synnyinmaassaan kuin Suomessa, mutta erot eivät olleet suuria lukuun ottamatta metsästystä, lintujen/eläinten tarkkailua ja metsätyötä vapaa-ajalla.

Maahanmuuttajaryhmistä pakolaiset olivat vähiten ulkoilua harrastava ryhmä. He olivat Suomeen tultuaan harrastaneet veneilyä enemmän kuin muut ryhmät, mutta yli puolia kysytyistä harrastuksista (sienestystä, metsätyötä vapaa-ajalla, kävelyä, pyöräilyä, lintujen/eläinten tarkkailua, eväsretkeilyä ja hiihtoa) vähemmän kuin muut. Aktiivisimpia ulkoiluharrastajia olivat avioliiton perusteella muuttaneet, jotka muita ryhmiä enemmän olivat harrastaneet yhdeksää harrastusta, mutta muita vähemmän vain metsästystä. Työperäisesti muuttaneet olivat harrastaneet muita enemmän Suomessa hiihtoa, metsästystä ja metsätyötä vapaa-ajalla.

Maahanmuuttajat ulkoilevat useimmiten toistensa seurassa

Eniten maahanmuuttajat ulkoilivat toisten maahanmuuttajien seurassa (94 % vastaajista), seuraavaksi eniten yksin (53 %), suomalaisen ystävän (49 %) ja suomalaisen puolison (32 %) kanssa. Pakolaisten joukossa oli eniten niitä, jotka ulkoilevat yksin (64 %), kun avioliittoperusteisista 44 % ja työperusteisista 42 % ulkoili yksin. Vain pakolaisten joukossa oli muutamia yksittäisiä tapauksia, jotka vastasivat että heillä ei ole ketään maahanmuuttajaystävää tai jonkin muun syyn vuoksi eivät ulkoile muiden maahanmuuttajien seurassa. Pakolaisilla ja työperusteisilla oli myös avioliittoperusteisia vähemmän suomalaisia ystäviä, joiden kanssa liikkua ulkona. Avioliittoperusteiset maahanmuuttajat ulkoilivat muita ryhmiä merkittävästi useimmin suomalaisen ystävänsä (75 %) ja puolisonsa (88 %) kanssa. Pakolaisissa ja työperusteisissä oli myös joitakin suomalaisen kanssa naimisiin menneitä, jotka ulkoilivat puolisonsa kanssa.

Taulukko 1. Maahanmuuttajien kiinnostus suomalaisia ulkoiluharrastuksia kohtaan ja niiden harrastaminen Suomessa ja synnyinmaassa, % sukupuolen mukaan (naiset n=31, miehet n=21).

	Kiinnostunut harrastuksesta	Harrastanut Suomessa	Harrastanut synnyinmaassa
Marjastus, yht.	85	58	40
naiset	97	84	42
miehet	67	19	38
Sienestys, yht.	75	58	48
naiset	81	71	52
miehet	67	38	43
Metsätyö vapaa-ajalla, yht.	52	25	35
naiset	45	19	32
miehet	62	33	38
Metsästys, yht.	23	8	21
naiset	6	6	16
miehet	48	10	29
Kalastus, yht.	79	54	58
naiset	71	58	45
miehet	90	48	76
Veneily, yht.	62	38	37
naiset	48	32	35
miehet	81	48	38
Kesämökkeily, yht.	75	52	33
naiset	65	52	29
miehet	90	52	38
Uiminen ulkovesissä, yht.	87	67	73
naiset	84	71	71
miehet	90	62	76
Kävely, yht.	92	87	90
naiset	94	84	90
miehet	90	90	90
Pyöräily, yht.	85	77	56
naiset	84	74	48
miehet	86	81	67
Lintujen/eläinten tarkkailu, yht.	56	33	44
naiset	48	35	32
miehet	67	29	62
Eväsretkeily, yht.	71	60	54
naiset	68	61	52
miehet	76	57	57
Hiihto, yht.	54	40	15
naiset	55	42	16
miehet	52	38	14

Taulukko 2. Maahanmuuttajien ulkoilu suomalaisen ystävän seurassa eri muuttajaryhmissä, %

Muuttajaryhmä	Ulkoilee suomalaisen ystävän kanssa	Ei ulkoile suomalaisen ystävän kanssa	Ei ole suomalaista ystävää
Pakolaiset	36	24	40
Avoliittoperusteiset	75	6	19
Työperusteiset	42	16	42

Ulkoilua estävät rajoitteet maahanmuuttajilla suomalaisiin verrattuna

Maahanmuuttajien mielestä tärkein ulkoilua rajoittava tekijä oli kylmä ja pimeä talvi. Seuraavaksi tärkeimmät ulkoilun rajoitteet olivat seuran puute, rahan puute, läheisten ulkoilualueiden puute ja ulkoiluvareiden puute. Verrattuna suomalaisiin maahanmuuttajat pitivät vain ajan puutetta ja terveyssyytä vähemmän tärkeinä rajoitteina. Kaikkia muita vertailtuja kahdeksaa rajoitetta he siis pitivät tärkeämpinä kuin suomalaiset Sieväsen (2005) tutkimuksessa. Vähiten tärkeiden rajoitteiden järjestys maahanmuuttajilla oli terveyssyyt, ajanpuute, turvallisuussyyt ja väsymys, joista kolme on suomalaisten ulkoilurajoitteiden kärkipäässä.

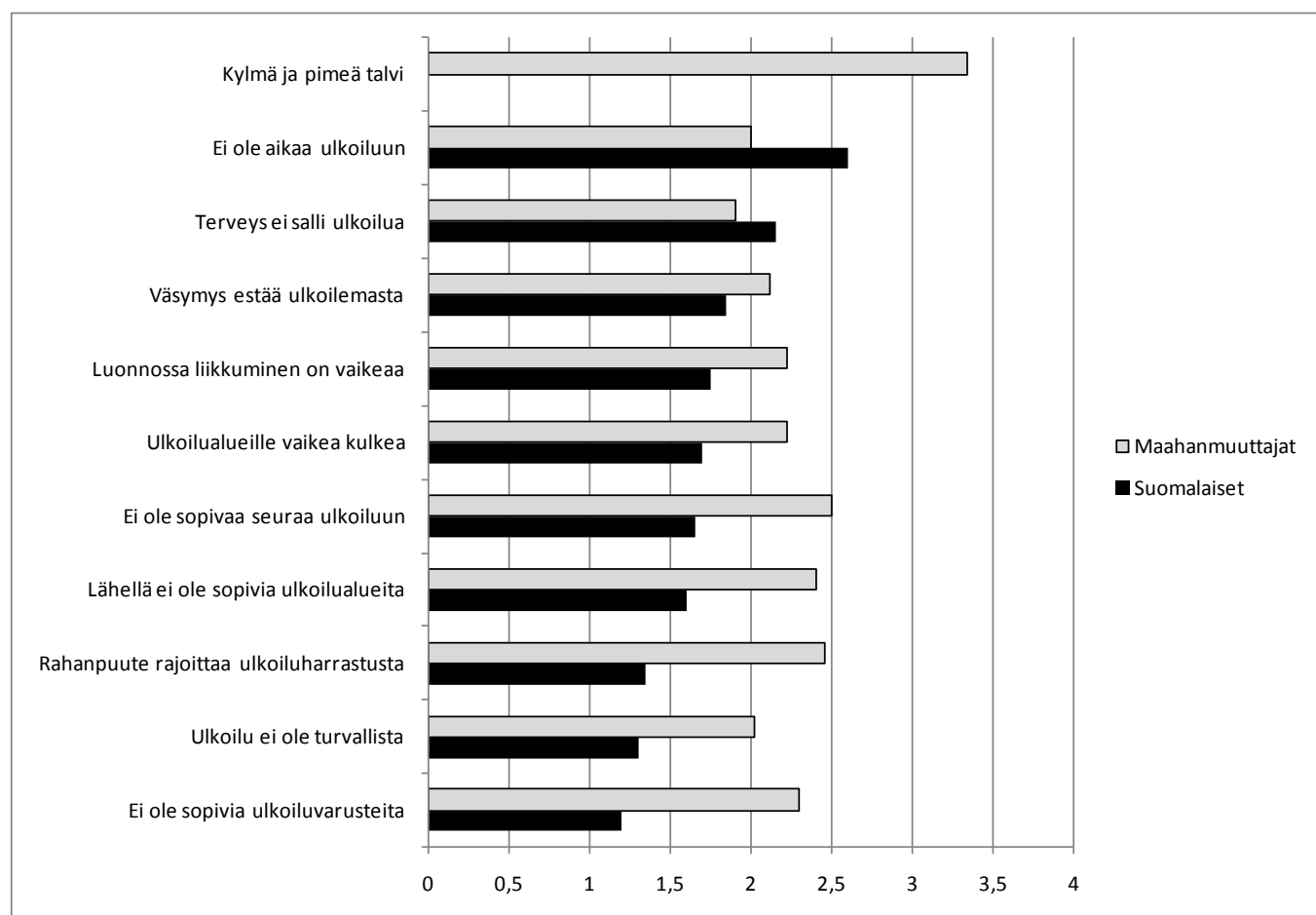
Sukupuolten välillä rajoitteissa oli tilastollisesti merkitsevää eroja vain terveyssyillä, joita naiset pitivät enemmän tärkeänä rajoitteena kuin miehet. Maahanmuuttajaryhmien välillä tilastollisia eroja oli vain väsymyssyillä, jota avioliittoperusteiset pitivät tärkeämpänä rajoitteena kuin pakolaiset ja työperusteiset.

set. Asumispaikan mukaan ryhmitettynä tilastollisesti merkitseviä eroja ei ollut ulkoilurajoitteissa lainkaan.

Henkilökohtaiset haastattelut

Somalipakolainen: ”Avustettavani pyysi minua mukaansa metsän sisään”

Pakolaisena Somaliasta Suomeen vuonna 2008 muuttanut 18-vuotias poika haluaa pysyä haastattelussa nimettömänä. Hän pyrkii perheen kokoajana saamaan neljä sisarustaan ja äitinsä Suomeen, mutta ensimmäisellä kertaa perhesidehakemus ei mennyt läpi, joten haastateltava on valittanut päätöksestä lakimiehen avustuksella. Hyvällä suomen kielellä hän kertoo Oravaisten vastaanottokeskuksessa ja Uudessakaarlepyyssä asuessaan saaneensa neljä todistusta työharjoittelusta mm. remontointia, korjausta, rakentamista ja ruohonleikkuuta sisältäneistä tehtävistä. Lisäksi

Kuvio 1. Ulkoilua rajoittavat tekijät.

hän toimi apua tarvitsevan suomenruotsalaisen miehen avustajana, jolloin tutustui liikkumiseen metsässä: ”Hän pyysi minua mukaansa jopa kymmenen kilometrin kävelylenkille metsän sisään”. Uudessakaarlepyyssä hän kävi kerran myös keräämässä marjoja ja sienä, mutta muutettuaan opiskelupaikan vuoksi Kokkolaan haastateltava ei ole kertaakaan käynyt metsässä. Hän ei tunne kaupungissa muita ulkoilupaikkoja kuin keskustan lähistöllä olevat puistot ja pyörätiet.

Haastatellun tärkeimmät ulkoiluharrastukset ovat pyöräily, kävely ja juoksu. Hän harrastaa ulkoilua joko yksin tai muiden opiskelija-asunnoissa asuvien somalialaisten kanssa. Yleensä muut kieltäytyvät ulkoilusta vedoten väsymykseen, aikapulaan tai muuhun: ”Ei se haittaa, minä laitan MP3-soittimen kuulokkeet korvilleni ja lähden ulos, en minä tarvitse mitään”. Liikkuessaan vähintään joka toinen päivä hän katsoo olevansa aktiivisempi ulkoilija kuin muut somalit. Marjastusta ja sienestystä hän eikä hänen somalitooverinsa kuitenkaan harrastaisi, vaikka tietäisivätkin paikkoja: ”Me olemme nuoria, ei meitä kiinnosta sellainen”. Pojan ulkoilua rajoittaa eniten pimeä ja kylmä talvi sekä ulkoiluvälineiden puute. Hän ei esimerkiksi halua mennä monien kokkolalaisten tavoin kävelemään meren jäälle liukkauden ja kylmyyden vuoksi: ”Täytyisi ostaa suomalainen paksu takki, joka painaa varmaan viisi kiloa. En minä halua pitää viisi kiloa painavaa takkia”. Somaliassa hän tottui siihen, että ulos voi mennä aina vähilläkin vaatteilla. Kevään tultua Suomessakin ulkoilu helpottuu. Minkäänlaisista turvatomuutoksia hän ei ulkoillessaan tunne ja ihmettelee, kuinka joku voi tuntea ulkona pelkoa Suomessa, jos Somaliassa on kokenut sodan: ”Kun kävelimme lapsina koulusta kotiin, niin monta kertaa näimme viisi tai kuusi ruumista tiellä”. Tulevaisuudessa hän aikoo käydä 3-vuotisen LVI-linjan tai jonkin muun linjan ammattiopistossa ja mennä sen jälkeen töihin, koska ei halua aina elää Kelan rahalla. Muina aikoina kuin talvella hän on ulkoilumahdollisuuksiinsa varsin tyytyväinen.

Jalkapalloileva afgaanipakolainen: ”Voin tehdä kaikkea vapaasti”

Haastateltu afganistanilainen muutti yksin Iranista Suomeen 17-vuotiaana pakolaisena vuonna 2009. Iraniin hän oli muuttanut muun perheensä muka-

na 5-vuotiaana ja tehnyt siellä työtä 8-vuoden iästä lähtien. Nyt 18-vuotias nuori mies puhuu hyvin ymmärrettävää suomea ja on kohta saamassa ajokortin. Hän kertoo ikävöivänsä perhettään, mutta on muuten ”melkein onnellinen”. Muita afgaaneja hän ei Suomessa tunne, mutta persian kielen hallitsevana hän voi koti-ikävää tuntiessaan halutessaan keskustella myös iranilaisten pakolaisten kanssa. Oravaisten vastaanottokeskuksessa asuessaan hän oli työharjoittelussa Mirkan tehtailla ja oli muutenkin aktiivinen mm. liittymällä paikalliseen jalkapallojoukkueeseen. Hän juoksi lähes päivittäin metsäpoluilla ja pururalalla harjoitellakseen Mustasaaren Botnia-hallissa järjestettävään juoksukilpailuun. Sienten keruuseen, kalastukseen ja veneilyynkin hän tutustui ensi kertaa elämässään vastaanottokeskuksessa asuessaan. Muutettuaan opiskelupaikan vuoksi Kokkolaan hän ei ole kertaakaan käynyt metsässä.

Kokkolassa haastateltava liittyi jalkapallojoukkueeseen ja on käynyt seuran harjoituksissa neljä kertaa viikossa. Hän kertoo jalkapallon kautta saaneensa useita ulkomaalaisia ja muutamia suomalaisia ystäviä, joiden kanssa voi liikkua ulkona. Yleensä hän ei ulkoile yksin, paitsi juoksulenkillä. Hän mainitsee vaikean kulkemisen ulkoilualueille haittaavan vähän ulkoilua, mutta on muuten tyytyväinen ulkoilumahdollisuuksiinsa nauttien valinnanvapaudesta: ”Voin tehdä kaikkea vapaasti”. Häntä kiinnostaa kaikki suomalaiset ulkoiluharrastukset metsästystä ja pyöräilyä lukuun ottamatta, mutta niihin ei jää aikaa jalkapalloharrastuksen vuoksi. Tulevaisuuden suunnitelmiaan hän mainitsee LVI-, metalli- tai rakennuslinjalla opiskelun ammattiopistolla.

*Romanian talonrakentaja-karpaasi:
”Työnhaussa kielimuuri”*

Työn perässä Romaniasta Suomeen vaimonsa kanssa vuonna 2005 muuttanut mies halusi tehdä haastattelun englanniksi käyttäen vain joitakin selventäviä suomalaisia sanoja. Haastateltava kertoo, että samanaikaisesti hänen kanssaan muutti muitakin talonrakentajia Romaniasta saatuaan pestin rakennusyriyksestä. Firma ei kuitenkaan maksanut luvattua palkkaa ja se lopetti kohta toimintansa kokonaan. Sen jälkeen hän on tehnyt pari vuotta sekalaisia töitä mm. rakennus-, remontti- ja varastomiehenä sekä turkistarhoilla etenkin

nylkemisen sesonkiaikana: ”Kesällä kettutarhalla haisi niin pahalta, että pahoinvointini vuoksi en voinut syödä mitään koko työpäivän aikana”. Hänen kokemustensa mukaan maahanmuuttajat saavat vain sellaisia töitä, joita suomalaiset eivät itse halua tehdä. Hän kertoo saaneensa lyhytaikaisia töitä vain pieniltä yrityksiltä, mutta suuremmissa yrityksissä on törmännyt aina katkerasti kielimuriin: ”Hakiessani töitä isosta rakennusyhtiöstä sanottiin, että mestarit eivät puhu englantia. Mutta eihän rakennustöissä kieltä edes tarvita, vaan mestari voi näyttää käskyjä käsilläkin”. Varsinkin työharjoitteluun hän on turhautunut, kun ei ole saanut töitä harjoittelujakson jälkeen, vaikka on kokenut tehneensä kaikki työnantajan vaatimat asiat menestyksellisesti ja ollut raskasta työtä tehtyään niin väsynyt, ettei ulkoiluun ole jäänyt iltaisin voimavaroja.

Kotimaassaan haastateltava harrasti mm. kalastusta, veneilyä, metsätöitä ja vuorikiipeilyä Karpaateilla. Tärkeimpänä ulkoilurajoitteenaan hän pitää sitä, että ei ole saanut Suomesta yhtään ystävää, joka olisi vienyt esimerkiksi veneilemään tai kalastamaan. Koulun maahanmuuttajaystävien joukossa ei ole ketään ulkoilusta kiinnostuneita. Lisäksi opiskelun aloitettuaan hän on ollut niin väsynyt ja kiireinen, ettei ole juuri jaksanut ulkoilla. Talven aikana hänen vaimonsa alkoi harrastaa luistelua, mutta hän itse ei löytänyt kirpputorilta sopivia luistimia. Rahapula hankaloittaa ulkoiluvälineiden ostamista, samoin ajokorttittomuus liikumista ulkoilupaikoille. Niinpä hänen ainoa liikuntamuotonsa on yleensä kävely vaimon kanssa pari kertaa viikossa. Ilmojen lämmentyessä huhtikuussa hän suunnittelee koulumatkojen tekemistä pyörällä. Tulevaisuudessaan hän pohtii, ettei nyt 33-vuotiaana olisi kovin halukas uhraamaan elämästään kolmea vuotta suomalaiselle ammattitutkinnolle, kun sen jälkeenkin ei ole takuita työn saamiseen. Harrastusmahdollisuuksiinsa hän ei ole tyytyväinen ja toivoisi niihin apua, jonka uskoi parantavan oman elämänsä laatua.

Tansanialainen opiskelija-äiti: ”Pelkään karhuja metsässä ja inhoan talvea”

Suomalaismiehen kanssa naimisiin mennyt tansanialainen haastateltava muutti Suomeen vuonna 2005. Myyjänä kotimaassaan työskennellyt nainen on nyt 27-vuotias ja pariskunnalla on 5-vuotias tyttö. Maaseudulla asuvana hänen päivittäiset koulumatkansa

kestävät yli puolitoista tuntia. Niinpä hän ihmettelee, miten koulun lähellä asuvilla lapsettomilla koulukavereilla voi olla aikapulaa ja vaikeuksia jaksaa ulkoilla: ”Monet ovat vain liian laiskoja liikkumaan, mutta minulla opiskelija-äitinä on koko elämä tosi raskasta”.

Puoleksi englantia ja puoleksi suomea puhuva nainen sanoo, että hänen ulkoiluunsa rajoittavat mm. puola ulkoiluseurasta, ajasta ja jaksamisesta. Haastatteluhetkellä autokoulua käyvä nainen haluaisi ajaa ajokortin saatuaan ulkoilemaan lapsensa tai ystäviensä kanssa metsän lähistölle - ei kuitenkaan metsän sisään, koska hän pelkää karhuja: ”Tietenkin metsässä karhu tulee, tappaa minut, syö yhden jalan ja jättää sitten minut yksin metsään makaamaan”. Tärkein ulkoilurajoite on kuitenkin pitkä ja kylmä talvi: ”Monet afrikkalaiset luulevat, että Eurooppa on paratiisi, mutta jos tulisivat talvella tänne palelemaan, niin ajattelisivat toisin”. Keskitalvella hän menee ulos vain pakon sanelemana, eli kävelee vain bussipysäkillä tai kauppaan. Vasta huhtikuussa auringon paistaessa hän sanoo saavansa uutta energiaa ja aloittavansa lempiharrastuksensa pyöräilyn. Hän pyöräilee liikkaiden tiekelien tuloon asti.

Kesällä haastateltava ulkoilee päivittäin, joten hän katsoo olevansa aktiivisempi kuin valtaosa maahanmuuttajista. Pyörälenkit hän tekee mieluusti yksin, mutta muuten nainen kaipaasi ulkoiluseuraa. Hän kertoo, että on saanut uusia kavereita asuinkunnassaan vain sinne avioliittoon vuoksi muuttaneista thaimaalaisista naisista ja muista maahanmuuttajista. Kaverit ovat vuosia paikkakunnalla asuttuaan jo kaikki päässeet työelämään, joten hekään eivät jaksaisi tai ehti ulkoilla hänen kanssaan muulloin kuin sienestys- ja marjastusaikana. Kotimaassaan nainen harrasti vain kävelyä, mutta Suomeen muutettuaan hän on kokeillut kaikkia kysytyjä harrastuksia metsästä lukuun ottamatta. Mieheensä sukulaisten kanssa hän on uskaltautunut myös järven jäälle hiihtolomalla ja oli iloinen kokemuksestaan. Naisen mukaan suomalaismiesten ei tulisi rajoittaa maahanmuuttajapuolisoiden vapaa-aikaa, vaan päinvastoin kertoa, että ulkoilu on hauskaa ja terveellistä näyttämällä itse esimerkkiä. Opiskelijana ja pienen lapsen äitinä hänellä itsellään ei ole paljoa vapaa-aikaa. Silloin kun on aikaa, niin varsinkin puutarhatöistä ja pyörälenkeiltä hän kokee saavansa hengähdysaikaa tiivistäytseen elämäänsä. Tulevaisuudessa nainen aikoo opiskella maaseutuopistojä-linjalla maaseutuopistolla ja lisäksi pyrkiä kesällä työelämävalmennukseen kebab-ravintolaan.

Thaimaalainen opiskelija-äiti: ”Perheen kanssa ulkoilu tärkeää”

Suomalaismiehen kanssa naimisiin mennyt thaimaalainen nainen muutti Suomeen vuonna 2004. Hän on nyt 31-vuotias ja pariskunnalla on pian 4 vuotta täyttävä tyttö. Puoliso lenkkeilee päivittäin ja kannustaa myös vaimoan liikkumaan. Useimmiten nainen ulkoilee yhdessä lapsensa kanssa, mutta koko perhe liikkuu kaupungin lähimetsissä ja puistoissa yhdessä viikoittain. Hänelle perheen yhteiset ulkoilutuokiot ovat tärkeitä. Lähipuistoon perhe menee polkupyörällä, ja autoa käytetään kun mennään marjastamaan tai sienestämään kaukaisimpiin metsäkohteisiin. Viime vuonna perhe kävi kerran kalastamassa ja kesämökkeilykin on tullut tutuksi. Kesällä perhe menee usein uimaan kotinsa läheisyydessä sijaitsevalle uimarannalle.

Melko sujuvaa suomea puhuva haastateltava pitää ulkoilurajoitteistaan tärkeimpinä talvea ja luonnossa liikkumisen vaikeutta. Luonnossa liikkumista hankaloittaa se, ettei hän ole kotimaassaan tottunut ulkoiluharrastuksiin kävelyä, pyöräilyä, uimista ja eväsretkeilyä lukuunottamatta. Talven kylmimpään aikaan nainen välttää ulkoilua, mutta vie lapsensa kuitenkin hiihtämään ja luistelemaan lähistölle vähintään kerran viikossa. Hän on itsekin opetellut nämä talvilajit. Joskus perheenäidin velvollisuuksien ja opiskelun vuoksi hänellä ei ole aikaa ulkoiluun. Hyötyliikuntana hän lisäksi polkee pyörällä päivittäin 15 minuutin koulumatkat. Hänellä ei ole ystäviä paikkakunnalla yhden ulkoilua harrastamattoman maannaisensa lisäksi, joten muuta ulkoiluseuraa ei oman perheen lisäksi juurikaan ole. Hän on kuitenkin tyytyväinen ulkoilumahdollisuuksiinsa, koska saa tehdä kaikkea ulkoilua mitä osaa. Lapsensa kotihoidon jälkeen haastateltava oli työharjoittelussa päiväkodissa ja kukkakaupassa ennen koulun aloittamista. Hän on hakenut opiskelemaan kodinhoitaja-linjalle, jonka lisäksi hän aikoo aktiivisesti etsiä töitä kyselemällä työnantajilta.

TULOSTEN TARKASTELUA

Tutkimustulosten perusteella maahanmuuttajat ovat Suomeen muutettuaan omaksuneet suomalaisten ulkoiluharrastukset. Tässä tutkimuksessa kohderyhmän muodosti maahanmuuttajien alkeisopetuksessa opiskeleva joukko, josta suurin osa oli muuttanut maahan

parin viimeisen vuoden aikana. Jo tässäkin joukossa useimmat olivat opetelleet itselleen uusia harrastuksia. Monet olivat myös halukkaita aloittamaan uusia harrastuksia. Kiinnostus Suomessa yleisiin ulkoiluharrastuksiin osoittaa halua sopeutumiseen, elää ja harrastaa samankaltaisia asioita kuin kantaväestökin. On ilmeistä, että nekin jotka eivät olleet olleet kotimaassaan erityisen aktiivisia ulkoilijoita, ovat Suomessa omaksuneet uusia monipuolisia ulkoilutottumuksia. Samankaltaista ympäristötottumuksiin mukautumista on havaittu aiemmin Ruotsissa, jossa monet maahanmuuttajat ovat oppineet esimerkiksi ympäristöasioista paljon vasta tultuaan Ruotsiin (Bradley 2009).

Maahanmuuttajaryhmistä pakolaiset olivat vähiten ulkoilua harrastava ryhmä, vaikkakin kaksi haastateltua nuorta pakolaista olivat aktiivisia liikkujia. Haastatteluissa löydettiin myös poikkeustapaus: romanialainen työperusteinen maahanmuuttaja, jonka ulkoiluharrastukset ovat maahanmuuton jälkeen vähentyneet sosiaalisista ja taloudellisista syistä. Faehnen ym. (2010) mukaan turisteja on pitkään houkutteltu Suomeen kokemaan ainutlaatuista luontoa, joten sama voisi toimia myös työperäisen maahanmuuton houkuttimena. Tämä tutkimus nostaa esiin uutta tietoa maahanmuuttajien ulkoilutoiveista, mutta onko kenelläkään resursseja toiveiden toteuttamiseen? Lehtola (2010) ehdottaa, että kotoutumisen tukemiseen voisivat työnantajat, yritykset, yhdistykset ja järjestöt ottaa oman roolinsa julkisen sektorin lisäksi. Tukeminen olisi mahdollista toteuttaa ilman isoja kustannuksia kolmannella sektorilla, koska monen maahanmuuttajan viihtymisen lisäämisen ei tarvittaisi muuta kuin jonkin ulkoiluharrastuksen tarjontaa ja suomalaisen ystävän ulkoiluseuraa.

Lomakekyselyn perusteella maahanmuuttajat ulkoilivat eniten toisten maahanmuuttajien seurassa, seuraavaksi eniten yksin ja vähiten suomalaisen ystävän kanssa. Muutamaa pakolaista lukuun ottamatta kaikilla haastatetuilla oli maahanmuuttajaystävä, jonka kanssa voi ulkoilla. Vähiten suomalaisia ystäviä oli pakolaisilla. Eniten ystäviä oli avioliittoperusteisilla maahanmuuttajilla, jotka voivat ulkoilla myös suomalaisen puolisonsa kanssa, toisinaan myös puolison sukulaisten kanssa. Ulkoiluseuran monipuolisuuden osalta avioliittoperusteiset ovat siis parhaassa ja pakolaiset huonoimmassa asemassa. Toisaalta henkilökohtaisissa haastatteluissa kuitenkin ilmeni, että yksinäinen pakolainenkin voi olla tyytyväinen ulkoilumahdollisuuk-

siinsa, jos saa niissä harjoittaa mieleistään liikuntaa. Tutkimuksessa tuli esiin myös avioliittoperusteisten maahanmuuttajien yksilöllisyys: kun yksi iloitsee suu-
restti perheen kanssa ulkoilustaan, niin toinen haluaisi ulkoilla yksin tai ystävien kanssa saadakseen itselleen omaa virkistysaikaa vastapainona perhe-elämälle.

Ulkoilun rajoitteista pitkä ja kylmä talvi oli yli-
voimaisesti tärkein, sen jälkeen tulivat seuran, rahan, läheisten ulkoilualueiden ja ulkoiluvarusteiden puute. Talven merkityksen korostuminen rajoitteena selittyi osin sillä, että vasta pari vuotta kylmässä maassa asuttuaan harva maahanmuuttaja on tottunut ja sopeutunut kylmiin olosuhteisiimme. Henkilökohtaisissa haastatteluissa ilmeni, että vain yksi viidestä oli esimerkiksi liikkunut meren tai järven jäällä - toki joillakin oli aitoa yritystä talvilajien kuten hiihdon tai luis-
telun opettelemiseen.

Verrattuna suomalaisiin terveyssyyt, ajanpuute, turvallisuussyyt ja väsymys olivat maahanmuuttajilla suhteellisen vähäisiä rajoitteita. Yksi syy tähän voi olla kohderyhmässä, joka koostui keski-ikästään 29-vuotiaista, suurelta osin terveistä, työttömistä ja perheettömistä opiskelijoista. Tärkeää on kuitenkin huomata, että vastaajat eivät koe turvattomuuden olevan merkittävä ulkoilurajoite, vaikka aiemmissa tutkimuksissa turvattomuus on noussut esiin. Esimerkiksi Rinkisen (2004) mukaan somalalaiset liikkuvat ulkona paljon sekä yksin että seurassa suosien puistoja ja merkittyjä pihvoja kokien ne turvallisemmaksi kuin metsät. Lisäksi suomalaisen kesämökkikulttuurin jotkut somalalaiset kokevat itselleen vieraaksi, koska pelkäävät joutuvansa rasistisen hyökkäyksen kohteeksi alueella, jossa ei olisi muita auttamassa (Tiilikainen 2003). Tässä tutkimuksessa eroja ulkoilurajoitteissa ryhmien välillä oli vain väsymyssyillä, jota avioliittoperusteiset pitivät tärkeämpänä ulkoilurajoitteena kuin pakolaiset ja työperusteiset. Edelliseen liittyen voidaan esittää, että naimisiin Suomeen muuttaneiden jaksamiseen ja ulkoiluun kannustamiseen olisi kiinnitettävä erityishuomiota.

Maahanmuuttajien ulkoiluharrastukset ovat siis suomalaistuneet. Toinen asia kuitenkin on, tulisiko heidän ulkoilutapojaan muuttaa väkisin suomalaisiksi vai sittenkin yrittää mahdollistaa synnyinmaan ulkoiluharrastukset. Suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisessa on kuitenkin tärkeää ymmärtää mitä suomalaiset arvostavat ja missä he vapaa-aikaansa viettävät. Mäenpään (2008) mukaan suomalaisten luonnon ko-

keminen on nykyään läpensä urbanisoitunut. Toisaalta Laurenin (2008) mukaan suomalaiset tuntevat yhä metsän kodikseen ja nauttivat metsän tuomasta rauhan ja turvallisuuden tunteesta, erityisesti jos olivat jo lapsuudessaan saaneet myönteisiä metsäkokemuksia. Suomalaisten käsitys metsien käytöstä on aikojen kuluessa muuttunut, mutta on silti toisenlainen kuin useimman maahanmuuttajan metsäkuva. Suomalaisten miellyttävänä pitämä lähimetsä voi jostakin muusta kulttuurista tulevalle olla turvaton ja pelottava paikka, kuten karhuja pelkäävä Tansaniasta muuttanut nainen haastattelussa kertoi.

Suomessa lait (mm. perustus- ja kotouttamislaki) takaavat maahanmuuttajille laajoja oikeuksia perusturvaan ja oman kulttuurinsa ylläpitoon. Kuitenkin kotouttamislain sallimien eri etuuksien resursointi on Suomessa osin puutteellista, mikä näkyy esimerkiksi pitkänä jonoina kielikoulutukseen (Söderling 2010). Tutkimuksen aineistonkeruun yhteydessä ilmeni, että alkeisopetustasolle päässeille opiskelijoille oli opetettu perusasioita luontoharrastuksista, jopa jokamiehen oikeuksia. Tulevissa tutkimuksissa tulisi pohtia myös pitkään kielikoulutusjonoissa olevien henkilöiden tavoittamista ja heidän ulkoilutottumuksiaan. Tutkimuksen neljässä keskipohjalaisessa opistossa oli aktiiviset ja ulkoilusta kiinnostuneet opettajat, mutta näin ei välttämättä ole muualla. Opettajan innostavan asenteen tärkeyttä on korostettava, jotta opettajat jaksaisivat tehdä työtä maahanmuuttajien sopeutumisen hyväksi esittelemällä hyviä harrastuksia.

Keski-Pohjanmaalla opettajat ottivat mielellään tutkijan vastaan. Varmaankin samoihin luokkiin olisi tervetullut jonkin kansalaisjärjestön jäsen, joka kertoisi omasta ulkoiluharrastuksestaan ja kutsuisi mukaan toimintaan. Tutkimuksen päätteeksi maahanmuuttajaluokalle järjestetylle luontoretelle saatiin kansalaisjärjestöistä mukaan partiolaisia esittelemään harrastustaan. Tällaista yhteistyötä koulujen ja ulkoiluharrastajien välille kotouttamistoimenpiteiden yhteydessä voidaan suositella lämpimästi.

Kirjallisuus

- Abu-Hanna, Umayya (2007): Sinut. WSOY, Helsinki.
Bradley, Karin (2009): Planning for eco-friendly living in diverse societies. *Local Environment* 14(4): 347–363.

- Faehnie, Maija, Jokinen, Johanna, Karlin, Anni & Lyytimäki, Jari (2010): Kaupunkiluonto ja monikulttuurisuus – maahanmuuttajat luontoalueiden kokijoina ja käyttäjinä. Suomen Ympäristö 1/2010. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Joronen, Tuula (toim.) (2009): Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Tutkimuksia – Helsingin kaupungin tietokeskus. Tietokeskuksen www-sivut http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/09_10_20_Tutk_4_Joronen.pdf Luettu 18.3.2011.
- Korhonen, Katri, Neuvonen, Marjo & Sievänen, Tuija (2009): Outdoor recreation participation among rural and urban Finns. Esitelmä 26.1.2009.
- Lauren, Kirsi (2008): Metsässä suomalainen on kotonaan. Kertomukset metsän läheisestä merkityksestä. Teoksessa: Haapala, Arto & Kaukio, Virpi (toim.): Ympäristö täynnä tarinoita. Kirjoituksia ympäristön kuvien ja kertomusten kysymyksistä. Unipress, EU. Sivut: 33–50.
- Lehtola, Mervi (2010): Maahanmuuttajat ja paikalliset palvelut. *Siirtolaisuus-Migration* 4/2010: 3–9.
- Leppänen, Anne-Mari (2009): Sipuli, selleri ja suolaheinä –kaupunkiviljely Turun kaupungissa ja uussuomalaisten näkemykset palstaviljelystä. Pro gradu –tutkielma, Turun yliopisto, maantieteen laitos. Institute of Migration web Reports 55. Siirtolaisuusinstituutin www-sivut <http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports55.pdf> Luettu 18.3.2011.
- Mäenpää, Pasi (2008): Avara urbanismi. Yritys ymmärtää suomalainen kaupunki toisin. Julkaisussa: Norvasuo, Markku (toim.): Asuttaisiinko toisin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa. YTK:n julkaisuja B95. Teknillinen korkeakoulu, Espoo. Sivut: 21–48.
- Openspace (2006): Review of the Scottish forestry strategy. Consultation process: focus groups. Final report. Openspace, Edinburgh College of Art and Heriot-Watt University.
- Rinkinen, Kristiina (2004): Rivien väliin jäävät asukkaat. Hiljaisten ryhmien osallistaminen ympäristösuunnittelussa. Diplomityö. Vantaan kaupunki, viheralueyksikkö.
- Sievänen, Tuija (2005): Mikä estää ihmistä ulkoilemasta – ja ovatko kaikki syyt tekosyitä? Esitelmä Ulkoilukonferenssissa 10.11.2005 Finlandia-talossa Helsingissä.
- Sievänen, Tuija (2010): Ulkoilututkimus etenee: marjastuksen, sienestyksen ja juoksun suosio kasvussa. Metsäntutkimuslaitoksen uutiskirje 11.08.2010.
- Söderling, Ismo (2010): Maahanmuuttajat Suomessa – väestöllinen tarkastelu. 35. väestötieteet jatko- ja täydennyskoulutusseminaari 4.–5.11.2010. *Siirtolaisuus-Migration* 4/2010: 32–35.
- Tiilikainen, Marja (2003): Arjen islam. Somalinaisten elämää Suomessa. Väitöskirja. Vastapaino, Tampere.
- Virtanen, Hanna (2008): Somali- ja venäläistäustaisten asumistoiveet ja –valinnat pääkaupunkiseudulla. *Yhteiskuntapolitiikka* 73(6): 640–651.
- Ward Thompson, Catharine (2007): Playful nature. What makes the difference between some people going outside and others not? Teoksessa: Ward Thompson, Catharine & Travlou, Penny (Eds.) Open space, people space. Taylor & Francis, London, pp. 23–27.

Kiitos!

Kiitokset kaikille Suomi Sydämessä -tapahtumaan osallistuneille, vapaaehtoisille avustajille, yleisölle, yksilöille ja tahoille, jotka teitte juhlasta unohtumattoman!

Maahanmuutto ja turvallisuus – kaksi teoreettista näkökulmaa

Antti Kanninen

Artikkeli käsittelee kansainvälisen siirtolaisuuden ja turvallisuuden välistä yhteyttä kahdesta eri näkökulmasta. Ensiksikin selvitetään millaista lähestymistapaa ns. turvallistamisteoria käyttää ja toiseksi, miten inhimillisen turvallisuuden teorian avulla voidaan tutkia siirtolaisuutta. Molemmat teoriasuuntaukset pohjautuvat laajalle turvallisuuskäsitykselle. Teoriat eroavat kuitenkin siten, että turvallistamisteoreettinen tutkimus keskittyy diskurssianalyysiin, ja inhimillinen turvallisuus ihmisten kohtaamiin konkreettisiin uikiin sekä käytännön tekoihin yksilöiden suojelemiseksi. Turvallistamisteoriaa on käytetty paljon siirtolaisuusaiheisessa tutkimuksessa, inhimillistä turvallisuutta ei juurikaan.

Avainsanat: kansainvälinen siirtolaisuus, turvallistaminen, inhimillinen turvallisuus

Key words: international migration, securitization, human security

Johdanto

Tarkastelen tässä artikkelissa sitä, miten maahanmuutto ja turvallisuus linkittyvät yhteen. Tarkastelunäkökulma on teoreettinen. Maahanmuutolla tarkoitetaan tässä kansainvälistä siirtolaisuutta, joka kohdistuu johonkin suvereeniin valtioon. Turvallisuutta määrittävistä teorioista otan esimerkiksi kaksi erilaista lähestymistapaa: turvallistamisteorian (securitization) ja inhimillisen turvallisuuden (human security). Näillä kahdella teoriakoulukunnalla on tiettyjä yhtäläisyyk-

siä, mutta maahanmuuttoa tutkittaessa niitä voidaan käyttää keskenään hyvinkin eri tavoin.

Maahanmuuton ja turvallisuuden yhteen niputtaminen on riskialtista, vaikka sen tekisi vain teoreettisella tasolla. Maahanmuuttoaiheiseen julkiseen keskusteluun osallistuu henkilöitä, joiden mielestä maahanmuutosta tai maahanmuuttajista ei saisi puhua negatiiviseen sävyyn. Toisaalta on olemassa henkilöitä, joiden mukaan Suomeen muuttaa tai tänne ”otetaan” liikaa ulkomaalaisia tai ainakin vääränlaisia ihmisiä (ns. maahanmuuttokriitikot, vrt. Hannula 2011). Näiden kahden ryhmän lisäksi on olemassa rasisteja, joiden mukaan jotkut ihmisryhmät ovat sinällään alempiarvoisia kuin oma etninen tai muu viiteryhmä. Kahden viimeksi mainitun ryhmän välinen raja on välillä epäselvä (Förbom 2010).

Artikkelissani en ota henkilökohtaisesti kantaa maahanmuuton puolesta tai vastaan, vaan esittelen muiden tutkijoiden ajatuksia maahanmuuton ja turvallisuuden teemasta. Maahanmuuttotutkimus on siitä erityinen tieteenala, että se liittyy erittäin läheisesti politiikkaan, jopa päivänpolitiikkaan. Luonnollisesti kaikki yhteiskuntatieteelliset tutkimukset ovat jossain määrin poliittisia, mutta uskon tällä alalla yhteyden olevan erityisen vahva. Jotkut maahanmuuttotutkijat eivät edes pyri esiintymään neutraaleina, vaan heidän teksteistään voi melko suoraan lukea vallitsevien politiikkojen kritiikkiä ja teemaan liittyviä parannusehdotuksia.

Turvallistamisesta ja inhimillisestä turvallisuudesta yleensä

Maahanmuuttoa tai ylipäätään kansainvälistä tai valtioiden sisäistä siirtolaisuutta ei perinteisesti ole tutkittu turvallisuusnäkökulmasta. Sen sijaan maailmanpolitiikan eli kansainvälisten suhteiden oppialalla turval-

Kirjoittaja FM Antti Kanninen on valmistunut Helsingin yliopiston geotieteiden ja maantieteen laitokselta. Hän on aikaisemmin tutkinut esimerkiksi kansanedustajien maahanmuuttomielipiteitä.

lisuus on yksi keskeisimpiä tutkimusaiheita. Valtioiden välisten suhteiden ajateltiin yleisesti varsinkin kylmän sodan aikana olevan anarkistisia. Tämän näkemyksen mukaan valtioiden intressit ovat perimmäiseltä luonteeltaan ristiriitaisia, ja sota on tällaisten suhteiden luonnollinen seuraus. Eräiden tutkijoiden mukaan pysyvä rauha voidaan tästä huolimatta saavuttaa. Heitä kutsutaan liberalistisen koulukunnan edustajiksi. Realistit sen sijaan väittävät, että valtioiden välistä epäluulon ilmapiiriä tai vihamielisäkään suhteita ei voida koskaan kokonaan häivyttää (Jackson & Sørensen 2003). Joka tapauksessa turvallisuus oli ja on edelleen keskeinen teema maailmanpolitiikan tutkimuksessa.

Kylmän sodan loppu loi tarpeen uudistaa turvallisuusteorioita, jotka olivat keskittyneet valtioiden välisiin suhteisiin. Yhtäkkiä maailma ei ollutkaan enää jaettuna kahteen selkeään vihollisleiriin, ja turvallisuusympäristö näyttäytyi eri valossa. Erytisesti Yhdysvallat liittolaisineen joutui uuteen tilanteeseen, kun entinen arkkivihollinen Neuvostoliitto hajosi 1990-luvun alussa. Toisin kuin voisi kuvitella, turvallisuuspolitiikka ja sen tutkimus eivät kadonneet mihinkään, vaan tarkastelutavat muuttivat muotoaan. Muodonmuutos tuli esille erityisesti turvallisuusagendan laajenemisena, jolloin alettiin puhua laajasta turvallisuuskäsityksestä (Limnell 2009, 5; Raitasalo ja Sipilä 2007). Turvallistaminen ja inhimillinen turvallisuus ovat molemmat vastauksia turvallisuusympäristön muutokseen ja ne molemmat perustuvat laajalle turvallisuuskäsitykselle. Näiden teoriasuuntausten kannattajat sekä tutkivat valtioiden turvallisuusagendojen laajenemista että toivat esille muiden kuin valtiotoimijoiden turvallisuusintressejä.

Kylmän sodan jälkeen valtioiden turvallisuuspolitiikassa alettiin ottaa huomioon niin sanottuja uusia uhkia. Tällaisia ovat esimerkiksi poissulkevat identiteettikäsitykset, ilmaston lämpeneminen, huumeet, terrorismi, vähenevät luonnonvarat sekä kemiallisten, biologisten ja ydinaseiden leviäminen muille kuin valtiotoimijoille (Kerttunen 2007). Toisin kuin ennen, nämä uhkakuvat eivät liity pelkästään sotilas- ja puolustuspolitiikkaan. Lisäksi uudet uhkat eivät ole niin ilmiselviä ja helposti perusteltavissa olevia kuin aikaisemmin uhka-arvioita dominoinut valtioiden välinen sota. Siksi niiden merkityksistä ja todenmukaisuudesta kiistellään (Limnell 2009)

Laajan turvallisuuskäsityksen toinen seuraus oli se, että huomiota alettiin kiinnittää entistä enemmän myös muiden kuin valtioiden turvallisuuteen. Esimerkiksi Buzan et al. esittävät teoksessaan *Security: A New Framework for Analysis* relevanteiksi analyysitasoiksi sekä kansainväliset järjestelmät että yksilöt ja lisäksi niiden kolme välitasoa (Buzan et al. 1998). Erytisesti inhimillisen turvallisuuden puolestapuhujat ovat vaatineet ihmisen nostamista huomion keskipisteeseen valtioiden sijasta. Usein korostetaan, että turvallisuus ei ole vain vapautta pelosta (freedom from fear), vaan myös vapautta puutteesta (freedom from want) ja lisäksi vapautta toimia omaksi hyödykseen (Commission on Human Security 2003). Turvallisuus näin ymmärrettynä alkaa lähestyä kehityksen käsitettä, ja niillä onkin Alkiren (2003, 5) mukaan paljon yhteistä. Inhimillisen turvallisuuden määrittelemisessä tärkeää on myös turvallisuuden eri osa-alueiden tunnistaminen. Termiä käytettiin YK:n vuoden 1994 inhimillisen kehityksen raportissa (Human Development Report 1994). Siinä inhimillisen turvallisuuden osa-alueiksi määriteltiin taloudellinen, ruoka-, terveys-, ympäristö-, henkilökohtainen, yhteisöllinen ja poliittinen turvallisuus. Sen jälkeen määritelmiä on tullut useita, ja käsitteen sisältöä on pyritty myös tiivistämään yhden virkkeen mittaiseksi (Alkire 2003).

Turvallistamistutkimuksen pääasiallinen metodi on diskurssianalyysi. Tutkijat seuraavat tietystä tai useammasta valtiossa käytävää julkista keskustelua maahanmuutosta ja analysoivat sen sävyä ja siihen sisältyviä implisiittisiä sekä eksplisiittisiä viestejä. Turvallistaminen ymmärretään juuri puheakteiksi sekä muiksi ilmaisukeinoiksi, jotka esittävät jonkun asian uhkaksi (McDonald 2008). Keskeistä turvallistamisteoriassa on, että uhkapuhetta tuottavat yhteiskunnan vaikutusvaltaisimmat toimijat, joiden puheeseen yleisö uskoo. Turvallistamisen yksi osa-alue on se, että uhkan torjumiseksi noustaan tavanomaisen politiikan yläpuolelle, jossa poikkeuksellisetkin keinot ovat käytettävissä. (Buzan et al. 1998.)

Turvallistaminen ja maahanmuutto

Maahanmuuton ja turvallisuuden välisestä yhteydestä on puhuttu koko kylmän sodan jälkeisen aikakauden ajan, mutta erityisesti 2000-luvun alun terroriisikojen jälkeen. Maahanmuutto on mainittu valtioiden

turvallisuusasiakirjoissa muiden ilmiöiden rinnalla, ja maahanmuuton nimeämistä turvallisuusuhkaksi on myös paljon tutkittu. Tutkijoiden keskeinen viesti on, että maahanmuuton uhkaa on vahvasti liioiteltu (Bigo 2002; Huysmans 2006). Toisin sanoen kansainvälinen muuttoliike on heidän mukaansa turvallistettu perusteettomasti. Tutkijoiden mukaan syypäitä tähän ovat sekä poliitikot, turvallisuuden ammattilaiset että media. Turvallistamisen tausta on kirjoittajien mukaan paitsi laajentuneessa turvallisuuskäsityksessä, myös maahanmuuton painopisteen siirtymisessä työsiirtolaisuudesta turvapaikanhakijoihin ja sääntöjenvastaisesti rajoja ylittämään pyrkiviin ihmisiin (ns. paperitomat tai laittomat siirtolaiset).

Tutkijoiden mukaan maahanmuutolla väitetään olevan useita negatiivisia seurauksia. Esimerkiksi Ayse Ceyhanin ja Anastassia Tsoukalan (2002) mukaan maahanmuuttokeskustelu Yhdysvalloissa ja Länsi-Euroopassa on keskittynyt neljän akselin ympärille, jotka ovat sosioekonomia, turvallisuus, identiteetti ja politiikka. Kaikkiin näihin liittyy maahanmuuttovastainen puhe. Jef Huysmansin (2006) mukaan tällainen puhe liittyy pelon ja luottamuksen jakamiseen, jossa vaikutusvaltaiset yhteiskunnalliset toimijat luovat puheen tasolla ”omaa tilaa”, ja jaottelevat ihmiset meihin ja muihin.

Huysmans esittää, että pelon ja luottamuksen jakamisen lisäksi toinen tapa turvallistaa maahanmuutto tapahtuu käytännössä hallitsemalla inkluusiota ja ekskluusiota (mukaan ottaminen vs. pois sulkeminen). Tämä tarkoittaa rajavalvontaa, ulkomaalaisten palautuksia ja käännytyksiä sekä esimerkiksi ulkomaalaisten rekisteröintiä kontrollin varmistamiseksi. Kolmanneksi Huysmans nostaa esille sen, että turvallisuuspuhe rakenteellistaa syrjäytymistä ja altistaa väkivaltaan. Konstruktivistina Huysmans uskoo, että negatiivisävytteinen julkinen maahanmuuttopuhe luo itsekin todellisuutta ja vahvistaa siten uhkakuvia. Tämän takia turvallisuustutkimuksen ei pitäisi Huysmansin mukaan ottaa lainkaan kohteekseen maahanmuuttoa.

Didier Bigon (2002) mukaan humanitaarisen maahanmuuton puolesta puhuminen on osa turvallistamisprosessia. Hänen mielestään ”todellisten” turvapaikanhakijoiden erottaminen muista kansainvälisistä siirtolaisista ja tiukka rajavalvonta jälkimmäisten kontrolloimiseksi paljastaa uhkaolettaman. Bigo nimittää maahanmuuttokontrollia ahdistuksen hallinnoksi, millä hän viittaa juuri turvallisuusdiskurssiin.

Lisäksi Bigo väittää, että turvallisuuden ammattilaiset niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla ovat omineet turvallisuudesta huolehtimisen itselleen. Oma vaikutusvaltaansa kasvattaakseen he suurentelevat uhkakuvia.

Toisaalta Christina Boswell (2007a; 2007b; 2009) on kritisoinut edellä esitettyjä väitteitä. Hän on tunnistanut kolme maahanmuuton turvallistamista vastaan toimivaa tekijää. Ensinnäkin Boswell huomauttaa, että maahanmuuton leimaaminen turvallisuusuhkaksi voi olla ristiriidassa valtion muiden tehtävien ja intressien kanssa. Esimerkiksi talouskasvu, vaurauden jakaminen ja ihmisoikeudet voivat kärsiä turvallistamisesta. Toiseksi joissakin valtioissa voi olla riskialtista puhua maahanmuutosta uhkana, jos ulkomaalaisten kulku rajan ylitse ei ole hallinnassa. Tällöin huomio voisi liikaa kiinnittyä viranomaisille ja poliitikoille epämiellyttävään asiaan, jolloin turvallistaminen sotisi heidän intressiensä kanssa. Kolmanneksi epätodennukaiset väitteet maahanmuutosta voivat Boswellin mukaan syödä valtaapitävien uskottavuutta.

Inhimillinen turvallisuus ja maahanmuutto

Inhimillinen turvallisuus ei ole ollut kovinkaan suosittu teoriapohja muuttoliiketutkimuksessa. Se on enemmänkin saanut tuulta alleen kansainvälisen turvallisuuspolitiikan tutkijoiden piirissä (ks. esim. Kaldor, Martin & Selchow 2007). Kuitenkin esimerkiksi edellä mainitun Human Security Now-raportin (2003) yksi luku käsittelee ”ihmisiä liikkeessä”. Tämä kertoo siitä, että kansainväliset siirtolaiset on tunnistettu yhdeksi haavoittuvista ihmisryhmistä maailmassa. Lisäksi ulkomaalaisten epävarma asema kohde- ja kauttakulkumaissa on ollut jatkuvasti tutkijoiden mielenkiinnon kohteena. Ilmiöitä ei juuri koskaan lähestytä inhimillisen turvallisuuden kautta, vaan lähtökohdaksi otetaan esimerkiksi ihmisoikeudellinen näkökulma. Siirtolaisuustutkimuksessa inhimillisen turvallisuuden käsitteen tuottaminen ei siten näytäkään miltään paradigman muutokselta. Toisin on kansainvälisessä politiikassa, jossa tutkimuksen ja käytännön politiikan keskiössä ovat usein valtiot eivätkä niinkään yksittäiset ihmiset.

Maahanmuuton ja inhimillisen turvallisuuden välistä yhteyttä voidaan tarkastella joko siirtolaisiin

kohdistuvien tai heidän aiheuttamiensa uhkien kautta. Jälkimmäisiä on paljon pelätty ja pelätään edelleen länsimaissa, - paljolti turhaan, kuten turvallistamisteoreettinen tutkimus on todennut,. Usein pelot pohjautuvat ennakkoluuloihin, puutteellisiin tietoihin tai suoranaiseen muukalaisvihaan. Kuitenkin esimerkiksi eräissä kehitysmaissa naapurivaltioista konflikteja paenneet pakolaiset ovat voineet vaikeuttaa paikallisväestön elinoloja (Whitaker 2002). Tällaisia ”massiivisia väestöliikkeitä” ei ole esimerkiksi Euroopassa pitkään aikaan koettu, eikä nykyistä sääntöjenvastaista siirtolaisuutta sellaisena voi pitää. Sen sijaan yli rajojen muuttamaan pyrkivien ja varsinkin ilman viranomaisten myöntämiä lupia ulkomailla oleskelevien tilanne on usein turvaton (vrt. Viitanen ja Tähjä 2010).

Harald Kleinschmidt (2006a ja 2006b) esittää, että itsenäisten valtioiden ajamat tiukat ulkomaalaispolitiikat ja rajakontrollit uhkaavat sekä siirtolaisten että kansalaisten inhimillistä turvallisuutta. Hänen mukaansa ylijäräinen muuttoliike on aina ollut luonnollinen osa ihmisyyttä, ja siten rajojen legitimeetti on kyseenalainen. Kleinschmidt kyseenalaistaa kokonaan valtioiden laajalti tunnustetun oikeuden rajoittaa ihmisten liikkumista alueellensa. Hänen mukaansa muuttamaan pyrkivien ihmisten näkemykset valtioiden välisistä rajoista poikkeavat voimakkaasti hallitusten näkemyksistä, ja tämä vie pohjaa rajojen hyväksyttävyydeltä ja oikeutukselta. Kleinschmidt pitää turvapaikanhakijoita ja pakolaisia kansainvälisten siirtolaisten haavoittuvimpana ryhmänä, mutta peräänkuuluttaa myös muiden ryhmien huomioimista. Hänen mukaansa siirtolaisten inhimillisen turvallisuuden takaaminen vaatisi ”läpinäkyviä, tasa-arvoisia ja reiluja sääntöjä ja menettelytapoja, jotka perustuvat laajalti hyväksytyille, perustelluille ja kestäville periaatteille, joiden voidaan olettaa olevan voimassa selvästi luvatus ajan” (Kleinschmidt 2006b, 11).

Kansainvälisten siirtolaisten turvallisuuteen kohdistuu vakavimmat uhkat yleensä rajanylitystilanteissa. Varsinkin tiukimmin vartioituja rajoja ylittävät siirtolaiset panevat usein terveytensä ja jopa henkensä alttiiksi yrityksessä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa tiukentunut rajakontrolli tietyillä alueilla ajoi siirtolaiset yrittämään rajanylitystä harvemmin asuttujen seutujen, kuten vuoristoiden ja autiomaiden läpi. Tällöin useimmat kuolivat tai loukkaantuivat matkan aikana (Cornelius 2001). Eurooppaan suuntaavat afrik-

kalaiset ja aasialaiset ylittävät matkallaan useimmiten jonkin merialueen, mikä ei myöskään ole riskitöntä (Carling 2007; Spijkerboer 2007). Tholen (2010) huomauttaa, että sääntöjenvastaisten siirtolaisten torjunta rajoittaa myös pakolaisten pääsyä turvapaikanhakumenettelyyn.

Inhimillisen turvallisuuden näkökulmasta katsottuna kansainvälisten siirtolaisten pitkäaikainen oleskelu ei ole välttämättä turvallista kaikissa tulomaisissa. Erityisesti paperittomien, eli ”luvottomasti” maassa oleskelevien ulkomaalaisten tilanne on haavoittuva (vrt. Viitanen ja Tähjä 2010; Leppäkorpi 2011). Heidän voi olla erittäin vaikeaa tai jopa mahdotonta elää vapaana puutteesta tai pelosta. Esimerkiksi Välimeren etelä- ja itärantojen maissa elää miljoonia ihmisiä niin sanotusti välitullassa: heillä ei välttämättä ole valoisia tulevaisuudennäkymiä asuinpaikassaan, mutta parempaan pyrkiminenkään ei ole mahdollista (Fargues 2009). Myös Euroopassa elää miljoonia paperittomia ulkomaalaisia (Vogel 2009), eikä heidänkään tilanteensa ole täysin turvallinen. Oma ryhmänsä ovat turvapaikanhakijat ja ihmiskaupan uhrin, joiden tilanne on joissakin Euroopan maissa kurja (Greece: irregular migrants... 2010; Jokinen, Ollus & Viuhko 2011).

Turvallisuuden käsitettä voidaan laajentaa siten, että uhkana pidetään myös kyvyttömyyttä toimia vapaasti omaksi hyödykseen tai ”toteuttaa omaa potentiaaliaan”. Tällöin esimerkiksi työn löytäminen, työttömyys, koulutusta vastaamaton työ tai alhainen koulutustaso kuuluvat turvallisuuden käsitteen piiriin (vrt. Heikkilä 2005; Paalanen 2000; Pohjanpää, Paananen & Nieminen 2002). Inhimillisen turvallisuuden käsite voidaan siis ulottaa tällaisiin ilmiöihin, mutta muidenkin näkökulmien tai teoriapohjien käyttäminen on luonnollista, ellei jopa suositeltavaa. Turvallisuuspohdinnan ulottaminen kaikille elämänalueille syö lopulta sen uskottavuutta.

Yhteenveto

Olen artikkelissani tarkastellut sitä, miten turvallisuustutkimuksen kahta eri suuntausta voidaan hyödyntää tutkittaessa kansainvälistä siirtolaisuutta. Turvallistamistutkimus keskittyy siihen, miten kohdeyhteiskunnissa reagoidaan siirtolaisuuteen (maahanmuuttoon) ja millaista kritiikkiä reaktiot ovat saaneet osakseen. Inhimillisen turvallisuuden käsitettä ei

ole paljoa käytetty siirtolaisuustutkimuksessa. Käsite sopisi hyvin kansainvälisten siirtolaisten vaihtelevien ongelmien tutkimiseen. Näkökulmaa voisi käyttää esimerkiksi kokonaiskuvan luomiseksi paperittomista siirtolaisista. Toisaalta inhimillinen turvallisuus on venyvä käsite, joten sen alaan voidaan lukea kuuluvaksi melkein mitkä tahansa ihmisten kokemat ongelmat. Turvallisuuden reuna-alueilla käsite menettää kuitenkin merkitystään; mielestäni käsitettä voidaan käyttää parhaiten silloin, kun kyse on todellisista ja vakavista uhkista ihmisen hengelle tai fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle.

Turvallistamisteoreettinen tutkimus on sen sijaan käyttökelpoinen ”työkalu” vain hyvin rajatulla alueella. Se on kuitenkin nostanut esiin arvokasta tietoa maahanmuuttopuheesta, ja paljastanut neutraalinkin oloisen argumentoinnin peiteltyjä merkityksiä. Tutkimusta aihepiiristä alkaa olla kuitenkin jo niin paljon, että teorian pohjalta voi olla vaikea enää tehdä merkittäviä uusia avauksia. Toisaalta Suomessa aihe on jäänyt vähälle huomiolle, vaikka muuten maahanmuuttokeskustelu on ollut intensiivistä jo pitkään.

Kylmän sota loppui jo 1990-luvun alussa. Vastavasti 11.9.2001 tapahtuneista terroriteoista on jo 10 vuotta. Turvallisuus ja siirtolaisuus pysyvät kuitenkin edelleen kiinnostavina keskustelun ja politikoinnin aiheina. Nämä kaksi teemaa yhdistävä tutkimus voi tuoda esiin kiinnostavia näkökulmia. Esimerkiksi maahanmuuttajien työttömyydellä on kaksi puolta. Yhtäältä sitä voidaan pitää kansantaloudellisena uhkana, mutta toisaalta rakenteellinen työttömyys kertoo siirtolaisten haavoittuvasta asemasta, syrjinnästä ja sopeutumisen vaikeudesta.

Lähteet

- Alkire, Sabina (2003). A conceptual framework for human security. CRISE Working Paper 2. Oxford University, Oxford. Saatavilla: <http://www.crise.ox.ac.uk/pubs/workingpaper2.pdf> Luettu 22.3.2011.
- Bigo, Didier. (2002). Security and immigration: toward a critique of the governmentality of unease. *Alternatives* 27: 1 (Special issue), 63–92.
- Boswell, Christina. (2007a). Migration control in Europe after 9/11: explaining the absence of securitization. *Journal of Common Market Studies* 45: 3, 589–610.
- Boswell, Christina. (2007b). The securitisation of migration. A risky strategy for European States. DIIS Briefs 2007. Danish Institute for International Studies, Copenhagen. In: http://www.diis.dk/graphics/Publications/Briefs2007/boswell_securing_of_migration.pdf Luettu 3.11.2009.
- Boswell, Christina (2009). Migration, security and legitimacy. In: Givens, Terri E., Freeman Gary P. & Leal, David L. (Eds.): *Immigration policy and security*. Routledge, New York & London, pp. 93–108.
- Buzan, Barry, Wæver Ole & de Wilde, Jaap (1998). *Security: a new framework for analysis*. 1. 239 p. Lynne Rienner Publishers, Boulder and London.
- Carling, Jorgen (2007). Migration control and migrant fatalities at the Spanish-African borders. *The International Migration Review* 41: 2, 316–343.
- Ceyhan, Ayse & Tsoukala, Anastassia (2002). The securitization of migration in Western societies: ambivalent discourses and politics. *Alternatives* 27: 1 (Special issue), 21–39.
- Cornelius, Wayne A. (2001). Death at the border: efficacy and unintended consequences of US immigration control policy. *Population and Development Review* 27: 4, 661–685.
- Commission on Human Security (2003): *Human Security Now*. 168 p. UN, New York.
- Fargues, Philippe (2009). Work, refugee, transit: an emerging pattern of irregular immigration in South and East of the Mediterranean. *International Migration Review* 43: 3, 544–577.
- Förbom, Jussi (2010). Hallan vaara — merkintöjä maahanmuuton puhetaivoista. Into-Pamfletti. Like, Helsinki. 200 s.
- Greece: irregular migrants and asylum-seekers routinely detained in substandard conditions (2010). Amnesty International, London. In: <http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR25/002/2010/en/07291fb2-dcb8-4393-9f13-2d2487368310/eur250022010en.pdf>. Luettu: 22.3.2011.
- Hannula, Milla (2011): *Maassa maan tavalla*. Maahanmuuttokritiikin lyhyt historia. Otava, Helsinki.
- Heikkilä, Elli (2005). Mobile vulnerabilities: perspectives on the vulnerabilities of immigrants in the Finnish labour market. *Population, Space and Place* 11: 6, 485–497.
- Human Development Report (1994). Oxford University Press, Oxford and New York.

- Huysmans, Jef (2006). *The politics of insecurity. Fear, migration and asylum in the EU*. 1. painos, 191 ps. Routledge, London and New York.
- Jackson, Robert & Sørensen, Georg (2003). *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*. 2. edition. 336 p. Oxford University Press, Oxford and New York.
- Jokinen, Anniina, Ollus, Natalia & Viuhko Minna (2011). *Ehdoilla millä hyvänsä – Työperäinen ihmiskauppa ja ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttö Suomessa*. Report Series 67. Heuni, Helsinki. Saatavilla: <http://www.heuni.fi/Etusivu/Publications/1290609902850> Luettu: 24.3.2011.
- Kaldor, Mary, Martin, Mary & Selchow, Sabine (2007). *Human security: a new strategic narrative for Europe*. *International Affairs* 83: 2, 273–288.
- Kerttunen, Mika (2007, toim.). *Uudet uhkat? Maanpuolustuskorkeakoulun julkaisusarja 2, Tutkimus- selosteita nro 37*. 142 s.
- Kleinschmidt, Harald (2006a). *Migration, regional integration and human security: an overview of research developments*. In: Kleinschmidt, Harald (2006, Ed.) *Migration, regional integration and human security*. Ashgate, Aldershot & Burlington, pp. 61-102.
- Kleinschmidt, Harald (2006b). *Introduction*. In: Kleinschmidt, Harald (2006, ed.) *Migration, regional integration and human security*. Ashgate, Aldershot & Burlington, pp. 1–18.
- Leppäkorpi, Mervi (2011). *Asiaton oleskelu kielletty. Tutkimusmatkalla paperittomien Suomessa*. 205 s. Into Kustannus Oy, Helsinki.
- Limnell, Jarno (2009). *Suomen uhkakuva politiikka 2000-luvun alussa*. Maanpuolustuskorkeakoulun strategian laitoksen julkaisusarja 1: *Strategian tutkimuksia* 29. 464 s.
- McDonald, Matt (2008). *Securitization and the construction of security*. *European Journal of International Relations*, 14: 4, 563–587.
- Paalanen, Pirjo (2000). *Ylikoulutetut naiset apu työvoimana: filippiiniläisnaisten sijoittuminen Suomen työmarkkinoille*. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto.
- Pohjanpää, Kirsti, Paananen, Seppo & Nieminen, Mauri (2003). *Maahanmuuttajien elinolot: venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa 2002*. Tilastokeskus, Helsinki.
- Raitasalo, Jyri & Sipilä, Joonas (2007). *Mikä Suomea uhkaa? Laaja turvallisuuskäsitys ja uhkakuva politiikka näkökulmina Suomen turvallisuuspolitiikkaan*. *Julkaisusarja 4: työpapereita* 23. Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki.
- Spijkerboer, Thomas (2007) *The human costs of border control*. *European Journal of Migration and Law* 9: 1, 127–139.
- Tholen, Berry (2010) *The changing border: developments and risks in border control management of Western countries*. *International Review of Administrative Sciences* 76: 2, 259–278.
- Viitanen, Kaisa ja Tähjä, Katja (2010): *Paperittomat*. HS-kirja. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.
- Vogel, D. (2009). *Size and development of irregular migration to the EU*. *Comparative Policy Brief*, CLANDESTINO Project. October, 2009. In: http://clandestino.eliamep.gr/wp-content/uploads/2009/12/clandestino_policy_brief_comparative_size-of-irregular-migration.pdf Luettu: 30.7.2010
- Whitaker, Beth Elise (2002). *Refugees in Western Tanzania: the distribution of burdens and benefits among local hosts*. *Journal of Refugee Studies* 15: 4, 339–358.

Finns In Poland – A Contemporary Analysis

Mateusz Babicz

Despite the vast research on Finnish emigration, little is known about Finns' emigration to Poland. The present study contributes to the underdeveloped areas of study on Finnish expatriation to the Slavic countries. Regardless of Poland's difficult history, or economic and cultural differences, more than 200 Finns have decided to settle in Poland. The number is even bigger when counting temporary immigrants. The study concentrates on some of the historical perspectives, as well as on contemporary analysis through qualitative interviews with 31 Finns living in Poland. Respondents were asked mainly about their reasons for migrating and attitude toward Poland as the destination country. Detailed investigation into the social cohesion of the Finnish minority in Poland is needed. Especially important is further study to determine the post-accession trends in Finnish migration to Poland, especially in the context of the first census since 2002.

Words: Migration, Poland, Finns abroad, Survey,

The history

There was no huge wave of Finnish emigration to Poland during the 19th or 20th centuries. Instead, Finns followed Swedes and traveled to the United States, Canada or Australia. After the Second World War, Finns headed for Sweden. Additionally, we can find a Finnish presence in places like Argentina, South Africa and Cuba. But very seldom did Finnish citizens choose to emigrate to Poland. The reason could be, in

part, because of the long and turbulent history of Poland, which only stabilized in 1989. Moreover, Poland has not generally been perceived as the destination country of choice, not just vis-à-vis Finns. Poland still is one of the few homogenous countries in Europe, with more than 96 % of its residents of Polish origin and the vast majority Catholic (GUS 2008). Ethnic minorities in Poland are mainly immigrants from neighbouring countries, including Ukraine, Belarus and Germany.

During the first years after the country regained its independence, only individual Finns lived in Poland, mainly in Warsaw. Finnish presence in Poland was more or less isolated. In fact, the number was so small that Finns were not even included in the statistics. Documents which have been preserved show that only about 2 % of the population of Warsaw in the 1930s was Lutheran or Calvinist (Pullat 1998, 22). Even though the number was small, there were notable Finns who had a distinct impact on Poland in the 1920s and 1930s. Their presence in Poland, however, cannot be understood as permanent migration. For example, Kaarlo Kurko, along with at least 80 other Finns, fought side by side with Polish forces against Soviet Russia in the War of 1920 (Kurko 2010, 149). Carl Gustaf Emil Mannerheim, who was stationed in Poland for almost seven years, is still fondly remembered as a friend of Poland and the Polish people. Karl Walter Boris Gyllenbögel was chosen as the first commissioner of Finland in Warsaw, and then later as the first ambassador in independent Poland.

This was also a time of closer contact between Poland and Finland, both culturally and economically. Between 1932–1936, 40 Finnish students and members of the Finnish Federation of Students went to Poland to study. At that time, scholarships to study in Poland were granted to Johannes Vieno Sukselainen, Prime Minister of Finland, and later to the future

Mateusz Babicz, MA, is a PhD student in a Department of History and Philosophy at the University of Tampere.

CEO of the Bank of Finland, Klaus Waris. Since 1936, cultural relations blossomed thanks to the new periodical “Przegląd Polsko-Fińsko-Estoński” (Cieślak 1983, 269).

After the war, even though Poland was set apart on the eastern edge of the Iron Curtain, relations between the two countries remained very fruitful. Although for Finns Poland has always been a seemingly far-off country with a different culture, it eventually became more appealing.

In 1950, regular maritime links between Poland and Finland were restored. Finns were employed to expand the airport in Warsaw and Finnish companies equipped machines to pulp and paper plants in Świecko and Ostrołęka. Finnish literature was translated into Polish. Partnership agreements were conducted between Gdańsk and Turku, Łódź and Tampere, and also Gdynia and Kotka.

In the 1960s, many Poles, mainly musicians, went to Finland to work. Rarely did they decide to return to Poland, either alone or with their Finnish spouse. It should be noted that Polish-Finnish couples tended to remain in Finland, not only because of the political situation in Poland at the time, but primarily for economic reasons. The Central Statistical Office in Poland puts the number of emigrants from Finland for the period of 1973–1989 at 65 (GUS 2010).

The political situation changed drastically after 1989. The number of Finnish citizens living in Poland at that time was not remarkable. However, according to some sources, at the end of 1990s the number of Finns in Poland may have reached almost 600 people (Björklund and Koivukangas 2008, 398). In fact, according to the Central Statistical Office of Poland, during the next 15 years (1989–2004), around 109 Finns emigrated to Poland. According to Polish statistics, only 72 people declared Finnish nationality in the 2002 census. In a survey, only six other nations out of the total of 72 declared were less represented in Poland. The statistics were surprising: there were more Zulu people, Kurds and Libyans in Poland. The

Table 1: Finnish students at Polish universities (Erasmus Project)

University	Academic year						
	2004– 2005	2005– 2006	2006– 2007	2007– 2008	2008– 2009	2009– 2010	2010– 2011
Jagiellonian University in Cracow	12	5	4	5	7	1	3
University of Warsaw	-	9	3	6	3	2	-
University of Gdańsk	-	1	-	2	-	1	-
Warsaw University of Technology	-	-	-	-	-	36	-
Total	12	15	7	13	11	40	3

Source: Erasmus Offices in Cracow, Gdańsk and Warsaw

number of Finnish citizens in Poland is increasing every year, particularly in the last five to six years. It is certainly a consequence of the improved economic conditions, resulting mostly from Polish membership in the European Union. From 2004 to 2008, 43 Finns came to Poland (GUS 2010). Moreover, more than 300 Finnish companies were registered on the Polish market in 2008. Many Finns came to Poland encouraged by their employers. The number of Finnish students at Polish universities has been also growing since 2004, but rather irregularly.

Based on the available information and approximate calculations by the of Finnish Embassy in Warsaw, we can assume that in early 2011, about 200 Finns were permanently living in Poland. Roughly 50 Finnish citizens are living in Poland temporarily.

The questionnaire

The questionnaire was sent, thanks to the support of the Finnish Embassy in Warsaw, to Finns living in Poland. Because of the strict privacy policy of the embassy, it is unknown how many Finns actually received the questionnaire. Additionally, respondents were also found by social networking services. In total, 31 Finns, including 7 women and 24 men, participated in the questionnaire.

In the first part of the questionnaire, respondents were asked their age, sex, education, nationality and place of residence, both in Finland and Poland. In the

second part, the emphasis was put on obtaining information about the reasons of emigration and the time of their arrival to Poland. It was important to receive information about language skills, occupation and current living situation. Finally, respondents were asked about their plans of returning to Finland.

Results

Among 31 respondents, 17 indicated Warsaw and the surrounding areas as their place of residence. Another five cited Tricity (Gdańsk-Gdynia-Sopot) as a temporary or permanent home. These results are not surprising, knowing that this is the trend that has persisted since the official Census of 2002. After Warsaw and Tricity, the towns with the next most Finns were Cracow and Poznan. Two people gave two cities as their place of settlement, for example Cracow/Katowice. Nevertheless, none of the respondents had settled in rural areas. Recognizing suburban Konstancin-Jezi-

orna, Piaseczno or Marki as the Warsaw metropolitan area, we can underline that respondents did not indicate any cities with less than 170,000 inhabitants.

These results coincide with the current economic and political situation in Poland, including a lack of opportunities in rural Poland and a general tendency of Finnish people to settle in a city. It should be noted, however, that among the respondents many came to Poland in the 1970s, when both Poland and Finland were mostly agricultural societies.

It is more difficult to determine the Finns' places of departure, compared with the extent of their settlement in Poland. Respondents represented different areas of Finland, including bigger cities such as Helsinki and Turku. Smaller places were also represented, such as Rovaniemi, Mikkeli and Kouvola. Finally, even the smaller domiciles of Hankasalmi and Pirkkala were cited as places of origin.

According to the questionnaire, the biggest group of Finns, numbering 18, came to Poland from 2006 onwards. This is certainly a result of continuous eco-

Table 2: Finns in Poland by voivodship (province).

Voivodship	Number of Finns (respondents)	Number of Finns (official statistics 2002)
Lower Silesian	1	2
Kuyavian-Pomorian	0	1
Lublin	0	0
Lubusz	0	1
Lodz	0	5
Lesser Poland	3	2
Masovian	17	38
Opole	0	2
Subcarpathian	0	0
Podlaskie	1	2
Pomeranian	5	9
Silesian	1	2
Świętokrzyskie	0	0
Warmian-Masurian	0	0
Greater Poland	2	3
West Pomeranian	1	5
Total	31	72

Source: Questionnaire and the official website of Central Statistical Office in Warsaw, Poland (www.stat.gov.pl)

Table 3: Finns in Poland, according to place of departure

City	Number
Helsinki	7
Turku	3
Espoo	3
Oulu	3
Mikkeli	2
Lahti	1
Kuusamo	1
Loimaa	1
Rovaniemi	1
Hankasalmi	1
Vaasa	1
Pirkkala	1
Tampere	1
Padasjoki	1
Kouvola	1
Kirkkonummi	1
Raahe	1
Liekksa	1
Total	31

Source: Questionnaire

conomic growth and Polish accession to the European Union. For many Finnish companies, Poland has become a new market, which has led to a slight increase in labour migration. On the other hand, the second-largest group, which consists of eight people, includes respondents who settled in Poland before 1989. It is interesting that five people pointed to personal reasons in explaining their expatriation, each married to a Polish wife or husband. For the Finns who came to Poland more than 20 years ago, Finland's poor economic situation was a clear reason for leaving the country.

It is not surprising that none of the respondents cited political reasons. Some, especially young respondents, decided to come to Poland not because of political or economical reasons, but, as one respondent pointed out, "I left Finland not because of the money, I just wanted to see the world and Poland was a good place to start".

The economic crisis that struck Finland in the early 1990s was for many Finns the sign to leave their home country and search for a better life elsewhere. The developing Poland was a perfect place for specialists with language skills. Two respondents emphasized this aspect when relating their reasons for migrating: "I had to make a decision whether to stay in Finland without work or look for something else".

Respondents presented an interesting approach in answering why they had chosen Poland as their place of residence: "Poland is beautiful country, but not the best one to start a family in", "Poland is becoming an important state in the EU and a regional leader (...) [Poland] is a country with good prospects for business, convenient geographical location and mild climate".

The issue of language skills is quite complex. In fact, most of the respondents mentioned the importance of speaking in Polish, but only 10 used it at home. The vast majority of the respondents knew the Polish language, at least at the basic level; however, they preferred to speak Finnish or English.

Even though the economic situation in Poland is worse than in Finland, 16 of the respondents found that emigration to Poland had positively changed their standard of living. However, 10 respondents noted that their standard of living had not changed. Naturally, we need to remember that most of the respondents came to Poland to study or soon after finishing their studies in Finland, or were unemployed without

savings. For them, working in Poland brought visible economic improvement.

Surprisingly, 17 of the respondents expressed a wish to leave Poland in the future, despite economic stability. Among them only nine respondents indicated Finland as their desired destination.

Summary

Finnish citizens in Poland can be divided into two distinct groups. One is represented by young, cosmopolitan Finns eager to travel and search for new perspectives and different cultures. The second, much bigger, is represented by the people that chose Poland mostly because of work reassignment or business trips.

During this year, for the first time since Polish accession to the EU, people living in Poland will participate in the census. The results will provide information about the current number of Finns in Poland and their status among other minorities.

Bibliography

- Björklund, Krister and Koivukangas, Olavi (2008). *Suomalaiset Euroopassa. Suomalaisen siirtolaisuuden historia*. Institute of Migration, Turku. pp. 397- 406
- Cieślak, Tadeusz (1983). *Historia Finlandii*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław
- Fonkiewicz, Jerzy (1976). *O czym śpiewa kantele. Rzecz o Finlandii*. Nasza Księgarnia, Warszawa
- Kurko, Kaarlo (2010). *Cud nad Wisłą. Wspomnienia fińskiego uczestnika wojny polsko-rosyjskiej w roku 1920*. Bellona, Warszawa
- Pullat, Raimo (1998). *Stosunki polsko-fińskie w okresie międzywojennym*. Oficyna Wydawnicza Rytm, Warszawa
- Central Statistical Office. *Ludność, stan i struktura demograficzno-społeczna*. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/PUBL_ludnosc_stan_i_struktura_demograficzno_spoleczna.pdf, 21.04.2011
- Central Statistical Office. *Główne kierunki emigracji i imigracji w latach 1966-2008*. http://www.stat.gov.pl/gus/5840_8408_PLK_HTML.htm, 20.04.2011

Raja-alueliikkuvuus lisääntyvänä ilmiönä

Elli Heikkilä

Arvioiden mukaan esimerkiksi jo vuonna 1995 noin 600 000 EU-kansalaista asui toisessa maassa kuin missä he kävivät töissä. Puolet heistä työskenteli unionin ulkopuolella. Suomen ja Viron välillä on myös paljon potentiaalia tämän tyyppiselle liikkuvuudelle. Raja-alueliikkuvuutta on ollut pitkään myös Suomen ja Ruotsin välillä Torniojokilaaksossa, mikä tänä päivänä edustaa omalta osaltaan tietäntyyppistä Euroregion-aluetta. Esimerkiksi Haaparannan ja Tornion kohdalla voidaan puhua kaksoiskaupungista (*twin cities*). Kaksikielisyyttä pidetään valtina, ja kaupungeilla onkin yhteinen kielikoulu, jossa on opetettu vuodesta 1989 lähtien. Koulussa toteutetaan sekä Suomen että Ruotsin koululaitosten opetussuunnitelmien yhdistelmiä, ja opetus tapahtuu sekä suomen että ruotsin kielillä. Naapurimaan kielen opiskelu koetaan molemmissa kaupungeissa tärkeäksi. Tornion ja Haaparannan tavoitteena on kansainvälisen kuntayhtymän perustaminen.

Tänä vuonna on uutisoitu, että suomalaiset ostavat kesämökkejä Ruotsista. Maan tilastokeskuksen mukaan suomalaisilla on niitä n. 200 ja valtaosa Norr-

bottenissa. Lisäksi Torniojokilaaksossa on piirteitä uudesta muuttoliikkeestä: Ruotsin puolelle ei muuteta enää pelkästään työn perässä, vaan houkuttimena ovat hintatasoltaan edullisemmat asunnot, kuten tilanne on myös kesämökkien kohdalla. Moni suomalainen asuu siten Ruotsin puolella, mutta käy työssä Suomessa.

1970-luvun lopussa ja 1980-luvun alkupuoliskolla oli laajaa työmarkkinaliikkuvuutta, kun Neuvostoliittoon rakennettiin Kostamuksen kaupunkia, ja jossa erityisesti kuhmolaiset saivat rakennusalan työtä. Myöhemmin suomalaisia hankki asuntoja Kostamuksesta edullisen hintatason takia.

Tilapäismuuton ja lyhytkestoisen työllisyyden arvellaan lisääntyvän ja työvoiman joustavuus indikoi siten työsuhteiden määräaikaaisuutta. Raja-aluemuuttajia ei motivoi pelkästään palkkaerot, vaan myös työolosuhteet, etäisyys lähimpään mahdolliseen työpaikkaan kotimaassa, muuttajien verkostot sekä kulttuuriset ja kielelliset samankaltaisuudet. Kun raja-aluependelöinti ja kausimuutto ovat liikkuvuuden muotoina lisääntyneet, voidaan tätä muuton muotoa kutsua ”epätäydelliseksi muuttamiseksi”.

Verkojulkaisut / Web reports

löytyvät osoitteesta:

<http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports.htm>

Sieltä löytyy myös aiheeseen liittyvä ajankohtainen tutkimus:

Elli Heikkilä & Maria Pikkarainen

"Väestön ja työvoiman kansainvälistyminen nyt ja tulevaisuudessa"

Siirtolaisuustutkimuksia A 30 (220 s.) Englanninkielinen tiivistelmä (7 s.).

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus

Markku Mattila

Lapualla pidettiin syyskuun ensimmäinen päivä Pirkanmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan alueella toteutetun Maahanmuuttajat maaseudun vahvuutena -hankkeen päätösseminaari. Samassa yhteydessä julkistettiin Antti Saartenojan ja Sanna Ojalamin kirjoittama Selvitys maahanmuuttajien kotouttamiskäytännöistä Aisapari ry:n ja Ravakka ry:n alueilla (Ruralia-instituutin raportteja 76). Selvitys kohdistui Etelä-Pohjanmaan (Aisapari, kuusi kuntaa) ja Varsinais-Suomen (Ravakka, seitsemän kuntaa) maaseudun eräisiin kuntiin. Selvityksessä tarkasteltiin alueiden maahanmuuttajia ja heidän kokemuksiaan kotoutumisesta sekä kotoutumisesta vastaavien viranomaisten näkökulmaa, vallitsevia käytäntöjä ja ELY-keskusten ja TE-toimistojen resursseja. Lisäksi huomiota kiinnitettiin työnantajien ja kolmannen sektorin näkökulmiin.

Tutkimusalueet ovat Suomen maahanmuuttotilastojen peränpitäjiä: kun koko maassa vieraskielisten osuus oli 3,9 prosenttia, se oli Aisaparin alueella 1,2 prosenttia ja Ravakan 1,3 prosenttia (vuonna 2009). Tutkimusalueiden sisällä eri kuntien väliset erot olivat kuitenkin suuria: Aisaparin alueella suurin vieraskielisten osuus oli 1,5 prosenttia ja pienin 0,7 prosenttia ja Ravakan alueella 1,6 prosenttia ja 0,6 prosenttia. Eroja selittää osaltaan se, että pienissä kunnissa pienetkin muutokset maahanmuuttajien määrissä aiheuttavat suuria muutoksia suhteellisissa osuuksissa. Vaikka nykyinen maahanmuutto ei pysäytä alueiden laskevaa väestökehitystä, on sillä suuri merkitys alueiden elinvoiman säilymisen kannalta.

Alueiden viranomaisilla ei ole vaikeuksia ottaa vastaan nykyisen suuruista sisäänmuuttoa: valmiudet laatia uuden kotouttamislain säätämiä alkukartoituksia sekä kotouttamissuunnitelmia ovat hyvät. Viranomaisasenteissa korostui jako työperäiseen ja humanitaariseen maahanmuuttoon: viranomaiset näkivät tarvetta työperäiselle maahanmuutolle, mutta pa-

kolaisten ja turvapaikanhakijoiden kunnalliseen vastaanottoon suhtauduttiin kielteisemmin. Asenne heijastaa yleisempää vaikeutta sijoittaa humanitaarisia maahanmuuttajia Suomen kuntiin.

Tutkitut yritykset ilmoittivat halunsa palkata myös ulkomaista työvoimaa: tämä työllistäminen on toki kiinni talouden yleisestä suunnasta. Asennoituminen ulkomaisen työvoiman käyttöön on voittopuolisesti myönteistä, ja jo saadut kokemukset ovat olleet enimmäkseen hyviä. Työvoima oli löytynyt kolmea pääasiallista reittiä: sukulaisten ja tuttavien välityksellä, työharjoittelun kautta ja työnvälityksen välittämänä. Puolet työvoimasta oli venäläisiä tai virolaisia. Pääosa ulkomaisesta työvoimasta sijoittui tuotannollisiin tehtäviin. Kotouttamisen kannalta ongelmallinen löydös oli, että yritysten ja kotouttamisesta vastaavien viranomaisten välinen yhteys oli heikko: sitä olisikin tiivistettävä kotouttamispolitiikan tarpeita silmällä pitäen.

Maahanmuuttajien kotoutumiskokemusten selvityksessä käytettiin jo olemassa ollutta haastattelumateriaalia sekä tehtiin uusia haastatteluja. Haastatteluissa kotoutumisesta saatu kuva on hyvin myönteinen: tulintoja ja johtopäätöksiä tehtäessä on kuitenkin syytä pitää mielessä, että haastattelumateriaali on luultavasti siten valikoitunutta, että kaikkein huonoimmat kokemukset eivät ole mukana.

Haastatellut maahanmuuttajat olivat pääosin tyytyväisiä oloonsa ja eloonsa. He olivat työllistyneet hyvin ja heidän kokemuksensa työelämästä olivat myönteisiä: työnsaanti oli ollut melko helppoa, työllistytty oli etupäässä tuttavien, sukulaisten ja muiden henkilökohtaisten kontaktien kautta ja työyhteisö sekä työnantajat olivat ottaneet heidät hyvin vastaan. Suurimmaksi ongelmaksi nimettiin kielitaidon puute, mikä ongelma kuitenkin yleensä vähenee tai poistuu itsestään työolosuhteiden karttuessa. Vaikka työn merkitys kotoutumisessa on keskeinen, saattaa vaara piillä siinä, että elämä keskittyy liiaksi kodin ja työn ympärille. Jollain

tavoin on pidettävä huoli siitä, että yhteydet muuhun yhteiskuntaan eivät jää vähäisiksi, ohuiksi ja pinnalliseksi. Paikalliset verkostot, kuten erilaiset yhdistykset ja seurakunnat, voisivat olla tässä avainasemassa: tämä saattaisi vaatia myös julkiselta vallalta lisäpanostusta kolmannen sektorin toimintaedellytysten kohentamiseen. Mielenkiintoinen havainto oli, että kotouttamispalveluiden saatavuus koettiin Etelä-Pohjanmaalla selvästi heikommaksi kuin Varsinais-Suomessa. Osa eteläpohjalaisista maahanmuuttajista oli jäänyt kokonaan vaille kunnallisia kotouttamispalveluita.

Selvitys kartoitti myös kohdealueiden asukas- ja kyläyhdistysten suhtautumista maahanmuuttoon kysymällä yhdistysten yleistä suhtautumista siihen sekä niiden omaa toimintaa ja halukkuutta toimia kotoutumisen edistämiseksi. Tulokseksi saatiin, että yhdistykset eivät juurikaan ole miettineet maahanmuuttoasioita. Yhdistysten suhtautuminen maahanmuuttajiin on kuitenkin yleisesti ottaen myönteistä. Kartoitettaessa suhtautumista maantieteellisesti, havaittiin, että Suomen lähialueet – Venäjää lukuun ottamatta – Län-

si- ja Etelä-Eurooppa sekä Australia ja Uusi-Seelanti olivat mieluisimpia tuloalueita. Saatu tulos käy yksiin tutkimuksessa jo aiemmin havaitun etnisen hierarkian kanssa, jossa maantieteellisesti läheiset venäläiset rinnastuvat maantieteellisesti kaukaisempien kulttuurien edustajiin. Yhdistysten myönteisyys on positiivista, varsinkin kun uusi kotouttamislaki asettaa kolmannelle sektorille viranomaistoimintaa täydentävän ja avustavan roolin.

Kuten seminaarissa kuulluissa puheenvuoroisakin painotettiin, maaseutu on maahanmuutolle ja maahanmuutto maaseudulle mahdollisuus, varsinkin kun kotoutuminen maaseudulle saattaa olla helpompaa kuin (suuriin) kaupunkeihin. Osa maahanmuuttajista on itsekin kotoisin maaseudulta, joten sen kaltainen ympäristö on ennestään tuttu. Lisäksi maaseudulla, jossa maahanmuuttajia on vielä suhteellisen vähän, maahanmuuttaja pystytään vielä kohtaamaan persoonana, eikä osana persoonattomampaa ”maahanmuuttajamassaa”, kuten suurissa maahanmuuttajakeskuksissa saattaa helposti käydä.

* * *

Aluekeskus on kesälomien jälkeen alkanut etsiä omaa asentoaan ja olomuotoaan uudessa toimipaikassa, Seinäjoen vanhan lääninsairaalan alueella, Seinäjoen jokivarressa (Keskuskatu 32, I-rappu), jonne uudet ja vanhat vierailijat ovat lämpimästi tervetulleita. Aiheesta enemmän seuraavalla aluepäällikön palstalla.

Maailman Raitilla Rattoosasti keskiviikkoiltaisin.
Kuva: Tellervo Lahti.

Maailman Raitilla Rattoosasti

Suomen Siirtolaisuusmuseon kesä sujui lukuisten tapahtumien merkeissä. Toiminnan pääpaino oli Kalajärven Maailman Raitilla uusien Peräseinäjoen keskustaan tulevien näyttely-, kokoelma- ja tapahtumatilojen ollessa peruskorjauksen ja remontoinnin alaisena.

Kesä- ja heinäkuun keskiviikkoiltaisina nautittiin hanurimusiikista ja tanhuesityksistä Hakalan talon pihamaalla. Yhteislauluina laulettiin mm. kouluajoilta tuttuja lauluja, nostalgisia kevään ja kesän sävelmiä. Siirtolaislaulut olivat ohjelmassa myös. Hyvän yleisömenestyksen kannustamana näitä Maailman Raitilla rattoosasti –tapahtumia tullaan järjestämään myös ensi kesänä.

Siirtolaisjuhlaa vietettiin 7.7. tällä kertaa niin ikään Hakalan markilla. Juhlapuheenvuoron pitänyt pastori Jaakko Romu on asunut sekä kaukana idässä Japanissa että kaukana lännessä Kanadassa. Eloisien muistelmien ohella hän mainitsi nähneensä Kanadassa entisen suomalaisten kirkon, joka vaikutti täysin erämaahan hylätyltä. Tuon kirkkorakennuksen omistussuhteita ja mahdollisuuksia sen siirtämiseen Peräseinäjoelle Maailman Raitille luvattiin selvittää.

Lännen Päivä järjestettiin 28.8. Maailman Raitilla Hakalan pihamaalla. Yli 200 vierasta tuli kuulemaan ja kyselemään elämisestä Lännellä ja tutustumaan vanhoihin amerikanrautoihin. Runsaat 40 vuotta sitten Yhdysvaltoihin muuttanut Esa Hakala kertoi elämisestä Floridassa. Kanadan vuosikymmenet oli aiheena myös Soiniin palanneella Tauno Alkulalla.

Lännellä asuneiden ja yhä asuvien puheenvuorojen ohella saatiin perehtyä Amerikan ajopeleihin niiden omistajien opastuksella. Vanhin Seinäjoen Seudun Mobilistien paikalle ajama auto oli T-mallin Ford vuodelta 1926. Parinkymmenen taidolla entisöidyn auton joukossa oli toinen toistaan upeampia dollarihymyjä. Esa Hakalan Mustang edusti uusimpia malleja. Näyttävän sisääntulon tapahtumapaikalle teki Lännen sheriffi Jari Mäki sheriffiautollaan. Lännen Päivän musiikki oli pääasiassa kantrityylistä, siitä vastasi maakunnallinen tähtisolistimme Ensti. Paikalliset hanurintaitajat viihdyttivät yleisöä haikeilla kappaleillaan.

Maailman Raitilla on käynyt kesän aikana runsaasti ulkосуomalaisvieraita erityisesti Pohjois-Amerikasta ja Australiasta. Myös kotimaan matkailijamäärät kohteessamme ovat yhä lisääntyneet. Markkinointiyhteistyö ja tapahtumien järjestäminen yhteisvoimin Peräseinäjoen ja Kalajärven matkailualueen muiden matkailutahojen kanssa on tuottanut positiivista tulosta.

FinnFestillä San Diegossa

Suomen Siirtolaisuusmuseota ja Maailman Raittia markkinoitiin jälleen vuosittaisessa FinnFest –tapahtumassa USA:ssa. Tapahtuma pidettiin elokuussa San Diegossa Kaliforniassa. Esitelmöin pääasiassa suomalaissiirtolaisten jälkipolvista koostuvalle yleisölle mm. Maailman Raitilla jo olevien ja sinne tulevien rakennusten rakentajista ja heidän sukuistaan. Hakalan talon, Siperian Unkurin talon, USA:n Kaarakka-Crockerin talon ja Kanadan Knuuttilan talon rakennus- ja sukuhistoriaa olimme Siirtolaisuusmuseossa selvittelleet rakennusten lahjoittajilta sekä siirtolaisrekistereistä ja sukututkimustiedostoista kirjallisuuden ohella. Australian sokeriruokofarmin rakennuksen taustoista kerroin myös. Tämä esitelmäni oli osa FinnFestin sukututkimussessiota, jota johti professori Auvo Kostianen Turun yliopistosta. FinnFestin toripöydän ääressä saimme keskustella useiden suomalaisjuuristen henkilöiden kanssa ja toivottaa heidät tervetulleiksi Suomeen ja Siirtolaisuusmuseoon.

FinnFest-tapahtumaviikon jälkeen vierailin ystäväni kanssa useiden suomalaistaustaisten luona Kaliforniassa ja Washingtonin osavaltiossa. Maailman Raitille tulossa olevan Centervillen talon eli Kaarakka-Crockerin talon lahjoittajayhteisön edustajia kävimme tapaamassa Washingtonin Goldendalessa. Talon hirret olivat Presbyn museon takapihalla sievässä pinossa odottamassa kuljetusta Suomeen ja Peräseinäjoelle. Lähellä sijaitsevassa hieman yli sadan asukkaan Centervillissä vierailimme Jussi Kaarakka-Crockerin pojanpojan Stanley Crockerin farmilla ja saimme tutustua maisemaan, johon Siirtolaisuusmuseolle lahjoitettu Centervillen talo alun perin 1890-luvulla rakennettiin.

Seminaari suvaitsevaisuudesta ja vähemmistöjen kotoutumisesta yhteiskuntaan

Seminar on tolerance and integration of minorities,

Turun yliopisto 3.5.2011

Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan järjestämässä seminaarissa aihetta lähestyttiin ECRIN:n (European Commission against Racism and Intolerance of the Council of Europe) Latvian, Viron, Suomen ja Venäjän maakohtaisten raporttien näkökulmasta. Lisäksi seminaarissa tutustuttiin itse ECRI:in. Ecrin yhteystiedot ovat artikkelin lopussa

ECRI on itsenäinen Eurooppa-neuvoston alainen toimielin, joka on perustettu vuonna 1993. ECRI:n sihteeristön kotipaikka on Strasbourgissa, ja sen puheenjohtajana toimii tällä hetkellä Nils Muižnieks. Hän totesi ECRI:n olevan Euroopan ihmisoikeuksien valvonnan ydin, joka toteuttaa ihmisoikeussopimuksien valvontaa säännöllisillä maakohtaisilla vierailuilla ja säännöllisin väliajoin ilmestyvillä maakohtaisilla raporteilla, parhaiden käytäntöjen jakamisella yleisistä ihmisoikeusteemoista sekä kahdenvälisellä yhteistyöllä jäsenmaiden kanssa.

Kaikilla jäsenvaltioilla on omat maakohtaiset asiantuntijansa, jotka keräävät maakohtaiset aineistot ja kirjoittavat maakohtaiset raportit. Nämä raportit käsittelevät jäsenmaiden yksilöllisiä ja ajankohtaisia ihmisoikeuskysymyksiä sekä vähemmistöjen kotoutumista yhteiskuntaan. Euroopan unionin ihmisoikeustuomioistuin käyttää omissa ratkaisuisaan apuna kyseisiä maaraportteja. Tämä tuo sille uskottavuutta jäsenvaltioissa ja auttaa toimeenpanemaan ECRI:n suosituksia. Puheenjohtaja Muižnieks myönsi, että ECRI:n vaikutukset ja näkyvyys vaihtelevat maittain ja ovat riippuvaisia maiden omasta poliittisesta tilanteesta sekä kansainvälisesti että kotimaassa.

Nils Muižnieks totesi uudenlaisen etnisen syrjinnän ja rasismien kiteytyvän yleiseen toteamukseen, että ”olemme niin erilaisia keskenämme, ettemme voi elää yhdessä.” Maahan muuttaneiden kotoutumista eurooppalaiseen yhteiskuntaan on ryhdytty mittamaan pakollisilla ”kotoutumistesteillä”, kuten kielitaito- ja isäntämaan arvojen omaksumistesteillä sekä pakollisilla kotoutumiskursseilla ja kuinka paljon on vastaanottavan maan väestön kanssa tekemisissä.

Nils Muižnieksin mukaan tämä saattaa johtaa syrjäytymisen ja syrjinnän lisääntymiseen. ECRIN:n vastaukset ongelmaan ovatkin kotoutumisen ”positiiviset rangaistukset” eli maahanmuuttajaa kannustetaan oma-aloitteiseen ja aktiiviseen kotoutumisprosessiin positiivisella palautteella syrjäytymisen ja syrjinnän ehkäisemiseksi sekä positiivisesta kehityksestä, mutta myös mahdollisuuksien antaminen. Tällä hetkellä vähemmistöille esitetään vaatimuksia, mutta samanaikaisesti heille ei anneta mahdollisuuksia täyttää niitä. Vähemmistöiltä vaaditaan esimerkiksi paikallisen kielen hallinta, mutta samanaikaisesti ei järjestetä riittävästi kyseisen kielen opetusta.

Nils Muižnieks esitteli myös kotimaansa Latvian uusimman, kolmannen maaraportin, joka ilmestyi 2008. Latviassa vähemmistöjen kotoutumista on poliittisesti vaikea edistää. Hallituksen yhteisen poliittisen tahdon puute on johtanut heikkoon kotoutumispolitiikkaan, joka puolestaan vaikuttaa suoraan ongelmien hoitoon. Taloudellinen taantuma on heikentänyt tilannetta entisestään, kun hallitus on joutunut leikkaamaan valtion budjettia.

Prof. Raivo Vetik esitti kommentit ECRI:n Viron neljännessä maaraportista vuodelta 2010. Viron venäläinen vähemmistö on muuttunut poliittiseksi kysymykseksi. Kaikesta huolimatta keskenään erilaisen etnisen taustan omaavien ihmisten keskinäinen kanssakäyminen ja molemminpuolinen erilaisen taustan tunnustaminen ovat lisääntyneet. Vironvenäläisten viron kielen taito on myös parantunut. Toive saada Viron kansalaisuus on kuitenkin heikentynyt ilman kansalaisuutta Virossa elävien maahanmuuttajien keskuudessa, vironvenäläisten keskuudessa luottamus Viron valtioon ja sen instituutioihin on heikentynyt sekä etnisten ryhmien välinen sosio-ekonominen eriarvoisuus on lisääntynyt. Raivo Vetik totesi ECRI:n raporttien auttavan ratkomaan paikallisia ongelmia.

Prof. Lauri Hannikainen kommentoi Suomen kolmatta maaraporttia vuodelta 2007. Kokonaisuudessaan Suomen raportti on suhteellisen positiivinen ra-

portti. Suurimpana positiivisena kehityksenä on katava syrjinnän kieltävä lainsäädäntö sekä hallituksen omaksuma rasismien ja etnisen syrjinnän vastainen politiikka. Turvapaikanhakijoiden turvapaikkamenettely, heidän kohtelu sekä väliaikaisen oleskeluluvan saanti ovat vastaavasti suurimpia raportissa mainittuja huonoja puolia.

Prof. Alexander Salenko kertoi oman näkemyksensä Venäjän kolmannelta maaraaportista vuodelta 2006. Kolmannen raportin positiivisia puolia ovat tavoitteet estää syrjintä työelämässä sekä rikoslain tavoitteet vastustaa etnistä syrjintää, rasismia ja ekstremismia. Kuitenkaan ECRI:n lukuisista kehotuksista huolimatta saavutuksia ei toteuteta käytännössä. Venäjällä olisikin kiireellinen tarve erilaisten mitauskäytäntöjen sekä mittavälineiden käyttöönotolle. Ilman kansalaisuutta elävien sekä maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden aseman parantaminen kuuluvat myös raportin listaamiin parannettaviin asioihin. Alexander Salenko totesi Venäjän olevan kyllä hyvin avoinna maahanmuuttajille, mutta toisaalta tämä asenne koskee ainoastaan entisen Neuvostoliiton alueelta tulevia muuttajia. ECRI:n raportista esiin nousseita ongelmia ovat myös näkyvien vähemmistöjen tilanne sekä Venäjältä puuttuva rasismien vastainen hallinnollinen yksikkö. ECRI:n suosituksista huoli-

matta Venäjä ei ole ratifioinut kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia. Venäjällä myös rasistiset hyökkäykset ja mielenilmaukset ovat lisääntyneet, kuten ”Venäjä venäläisille”. Venäjällä kuka tahansa voi leimautua ekstremistiksi, koska valtio määrää, mitkä materiaalit ja aineistot päätyvät ääriaineistojen listalle.

Seminaari oli mielenkiintoinen ja avartava. Kaikissa yhteiskunnissa on omat yksilölliset ongelmansa maahanmuuttajien ja vähemmistöjen kanssa. ECRI:n maakohtaiset raportit painottuvatkin sen jäsenvaltioissa esiintyviin yksilöllisiin hyviin puoliin sekä ongelmakohtiin. ECRI:n maakohtaisia raportteja käytetään sekä korkeammalla Euroopan unionin hallinnossa päätöksenteon apuvälineenä, mutta myös jäsenvaltioissa käytännön tasolla. ECRI:n maakohtaiset raportit ovatkin keskenään vertailtavissa ja muiden maiden raporteista voi omaksua kyseisten maiden parempia menettelytapoja.

ECRI:n kotisivut löytyvät osoitteesta: <http://www.coe.int/ecri>. ECRI:n kotisivuilta löytyvät myös maakohtaiset raportit sekä suomeksi että jäsenvaltioiden omilla virallisilla kielillä.

Johanna Malmi

Ihmismaantieteen opiskelija
Turun yliopisto, Maantieteen ja geologian laitos

Otamme vastaan lahjoituksia

Siirtolaisuusinstituutilla on sääntöjensä mukaan oikeus ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja Suomesta ja ulkomailta.

Aikaisemmin saamansa lahjoitukset instituutti on sijoittanut mm. tutkimusrahaansa, josta tuetaan vuosittain suomalaiseen siirtolaisuuteen liittyvää tutkimusta, dokumentaatiota ja konferenssitoimintaa.

Instituutissa ylläpidettävä siirtolaisuusarkisto ottaa myös vastaan lahjoituksena erilaisia dokumentteja jälkipolville säästettäväksi. Tällaista materiaalia ovat mm. käsikirjoitukset, kirjeet, valokuvat, äänilevyt ja pienimuotoiset tarve-esineet.

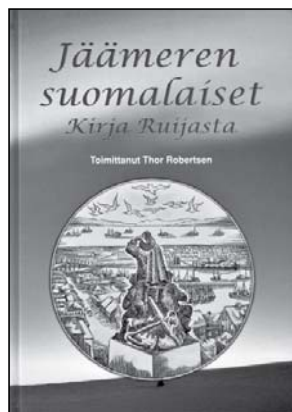
Yhteydenotot:

Johtaja Ismo Söderling,
Arkistonhoitaja Jarno Heinilä,

isoder@utu.fi
jshein@utu.fi

+358-50-511 3586
+358-2-28 404 60

Kirja-arvosteluja

Robertsén, Thor (toim.): **Jäämeren suomalaiset.** Kirja Ruijasta. Suomenos Tellervo Laine. Julkaisija Norsk-finsk forbund/Norjalais-suomalainen liitto, 2010. 264 s. ISBN 978-82-998237-1-5.

Jäämeren suomalaiset on suuren yleisön lukukirjaksi tarkoitettu antologia Pohjois-Norjan suomalaistaustaisen väestön elämästä. Ajatus kirjan teosta syntyi Norjalais-suomalaisen liiton piirissä, ja norjankielinen alkuteos Den finske arven (Suomalainen perintö) valmistui loppuvuodesta 2009. Seitsemäntoista kirjoittajan joukossa on paikallisia kirjoittajia lähes kymmenkunta. Lisäksi mukana on muutama suomalainen ja yksi etelänorjalainen kirjoittaja. Saatesanoissa on myös Suomen Norjan suurlähettilään kirjoittama tervehdys. Suomenkielinen teos ilmestyi Tellervo Laineen kääntämänä vuotta myöhemmin joulukuksi 2010.

Teos on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäisessä käsitellään suomenkielisen väestön varhaista maahanmuuttoa; mistä he tulivat, minne asettuivat asumaan ja miten hankkivat toimeentulonsa. Toisessa osassa kerrotaan suomalaisten yhteiskunnallisesta vaikutuksestaan Pohjois-Norjassa. Kolmannessa osassa kirjoittajat esittävät oman käsityksensä ajankohtaisesta vähemmistöpoliittisesta keskustelusta.

Pohjois-Norjan nykytilannetta tuntevat tietävät, miten kiivasta keskustelua siellä käydään kveeni-nimityksestä. Alun perin se oli norjalaisten antama nimitys maahan tulleille suomenkielisille muuttajille, mutta nämä itse puolestaan vieroksuivat nimitystä eivätkä ole käyttäneet sitä itsestään. Parikymmentä vuotta siten keskustelu politisoitui voimakkaasti, ja on sen jälkeen jakanut paikallisväestön mielipiteitä puoleen ja toiseen. Erityisesti aktiiviset kveenipoliitikot pitävät kveeni-nimitystä ainoana oikeana, eivätkä suosi suomalais/finsk –liitteisiä nimityksiä. Nimityksen valinta tuli esille myös kansallisten vähemmistöjen suoje-

lua koskevan puiteyleissopimuksen yhteydessä vuonna 1999. Tuolloin Norjan hallitus teki oman ratkaisunsa ja valitsi käyttöön kveeni-nimityksen, mutta totesi samalla selonteossaan tietävänsä, että osa tähän ryhmään kuuluvista haluaisi heitä kutsuttavan ”suomalaistaustaisiksi” tai ”suomalaisten siirtolaisten jälkeläisiksi”. Vuonna 2005 Norjan hallitus teki päätöksen, jonka mukaan Ruijassa puhuttu suomen kielen variantti on itsenäinen kveenin kieli eikä suomen murre.

Nämä vähemmistöpoliittiset päätökset on pidettävä mielessä kirjaa lukiessa, sillä lopussa olevat luvut ovat kannanottoja nykyiseen politiikkaan. Teoksen toimituskunta edustaa sitä osaa ruijalaisväestöstä, joka ei käytä itsestään kveeni-nimitystä. He eivät myöskään kannata erillisen kveenin kielen kehittämistä. Niinpä Olav Beddari ottaa voimakkaasti kantaa suomen kielen puolesta, Morten Thuv kritisoi viime vuosikymmenien etnopolitiikkaa ja Nils Petter Pedersen pohtii kansallisten vähemmistöjen määrittelyä ruijansuomalaisesta näkökulmasta.

Kirjan 25 lukua ovat hyvin erityyppisiä ja erimittaisia – mukana on myös pari tähän yhteyteen heikomminkin sopivaa tekstiä – mutta kaikkia yhdistää jokin näkökulma ruijan- tai norjansuomalaisuuteen. Kokonaisuutena tekstien painopiste on Itä-Ruijassa Varanginvuonon alueella, jossa kiinnostus suomenkieliseen sukutaustaan on edelleen erittäin voimakasta.

Tässä yhteydessä on mahdollista nostaa vain joitakin esimerkkejä tekstien laajasta kirjosta.

Yksi helmistä on luku Pitkä vaellus Varenkiin. Teksti on toimittaja Juhani Lihtosen tekemä Emil Maunun radiohaastattelu Vesisaarella vuonna 1969. Tämä haastattelu kuultiin viimeksi radiossa YLEn klassikko-ohjelmien uusintasarjassa syksyllä 2010. Emil Maunu kertoo kuinka hän 19-vuotiaana lähti kotoaan Kemistä työnhakuun joulukuussa 1903. Hän suuntasi kulkunsa kävellen Rovaniemen kautta Kittilään, hankki sieltä sukset ja jatkoi matkaansa hiihtäen Vesisaareen. Hän tiesi jonkun sukulaismiehen menneen sinne, ja työtakin piti olla tiedossa. Radiohaastattelussa Maunu muistelee syhädyttävästi pitkää hiihtomatkaansa vuoden pimeimpänä aikana ja saapumistaan tuntemattomalle seudulle. Nyt sama tarina on luettavissa kirjan sivuilta.

Seuraavassa luvussa Emil Maunun tarina jatkuu; hänen pojantyttärenpoikansa Bernt-Aksen Jensen kertoo isoisaisänsä perheen vaiheista Vesisaarella.

Mielenkiintoinen on myös Vesisaarella 1930-luvulla vaikuttaneen kielimiehen ja papin Johan Beronkan käsin kirjoittama suomenkielinen kirjoitus, joka löytyi muutama vuosi sitten oslolaaisesta antikvariaatista. Se julkaistaan nyt ensimmäisen kerran ja kiinnostaa varmasti myös kielentutkijoita. Olav Beddari valottaa erillisessä luvussa Johan Beronkan elämänvaiheita; hänen vanhempansa muuttivat Rovaniemen lähellä sijaitsevalta Perunkajärveltä Norjaan 1860-luvulla.

Kirjan pisimmässä luvussa Thor Robertsen kertoo sukunsa miesten omistaman kalastusalus Floridan historiaa. Kertomus nostaa lukijan silmien esiin suomenkielisen Kallijoen kylän kalastajien ammatinharjoittamisen vuosikymmeniä sitten – tällä tavoin merellä työskenneltiin. Samalla nähdään miten kalastusteknologiassa tapahtunut valtava muutos vaikutti perinteiseen ammatinharjoittamiseen, ja miten uusi aika vyöryi pieneen Varanginvuonon rantakylään sodanjälkeisinä vuosikymmeninä.

Sodankyläläinen Matti Yli-Tepsa on kerännyt Ruijan musiikkiperinnettä 1970-luvulta lähtien ja kertoo niistä monipolvisista vaiheista ja kenttätyömatkoista, joiden seurauksena hän on saanut koottua valtavan musiikkiaineistonsa.

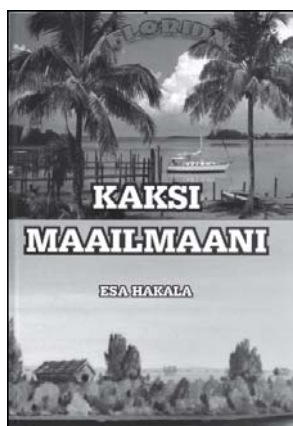
Pitkä perspektiivi avaa näköaloja monelle vuosikymmenelle. Hienoa, että kirjassa on ollut tilaa myös 1960- ja 70-lukujen työmuutolle, sillä Jäämeren rannan kalatehtaat olivat tuolloin yksi suomalaisten työkohte. Heljä Tuoriniemi kirjoittaa muistojaan kesätoista eksoottisella Vuoreijan saarella. Jälkeenpäin tarkasteltuna nuo työreissut asettuvat omille paikoilleen kalotin muuttoliikkeiden historiassa. Osa suomalaistytöistä jäi pysyvästi maahan avioliiton ja perheen perustamisen seurauksena. Toisinaan puolisosiksi osui suomalaistaustaisen suvun jälkeläinen, joten miniän myötä vahvistuivat kontaktit Suomeen uudelleen. Nyt monet maahan aikanaan jääneistä tytöistä ovat isoäitejä, ja heidän lapsenlapsensa rakentavat puolestaan omaa käsitystään niin norjalaisuudesta kuin suomalaisuudestakin. Sirpa Jakolan tarina Ruijaan tulosta kuuluu näihin kertomuksiin.

Teoksen kuvitukseksi saatu Vesisaarella yli kolmekymmentä vuotta asuneen taiteilija Arvid Sveenin hienoa grafiikkaa ja piirroksia. Hän on tehnyt Varangin maisemia tunnetuksi. Lisäksi kirjan kuvituksena

on kotialbumeista löytyneitä vanhoja valokuvia. Ne ovat viehättäviä, ja niitä olisi voinut olla enemmänkin. Kirjan loppuosassa on useita kuvia Norjalais-suomalaisen liiton toiminnasta ja tilaisuuksista.

Jäämeren suomalaiset –teos kertoo lukijalleen monta mielenkiintoista tarinaa. Kun kirjoittajia on tällainen joukko, on lopputulos myös jossain määrin epätasainen, mikä kuuluu talkootyönä tehdyn teoksen moniääniseen luonteeseen. Viime vuosikymmenen kiivaassa kveenikeskustelussa ruijansuomalaiset ovat olleet hiljaisempi osapuoli, mutta tällä teoksella hekin saavat äänensä kuuluviin sekä norjaksi että suomeksi.

Marjut Anttonen

Hakala Esa: Kaksi maailmaani. Siirtolaisen muistelmia ja kokemuksia Amerikasta 40 vuoden ajalta. Kirjapaino ILMO, Ilmajoki 2011 toinen painos. 288s. ISBN 978-952-92-5955-7.

Eteläpohjalaisyyntyinen, pitkään Floridassa asunut ja siellä vaikuttanut Esa Hakala – Amerikan Esa – on julkaissut siirtolaiselämästään kirjan. Tyyllilajina on eräänlainen elämäkerran ja jutelma- tai anekdoottikoelmaan sekoitus.

Heti kärkeen suurimmat moitteet, jotka liittyvät teoksen tekniseen toteuttamiseen. Hakalan teksti olisi suuresti hyötynyt kustannustoimittamisesta. Nykyisellään se on selvästikin eri aikana kirjoitettujen tekstien kokoelma. Lisäksi Hakalan omaelämäkerrallinen tarina on alun Amerikkaan lähtöä ja sinne saapumista kuvaavan osion jälkeen silputtu muun aineksen sekaan. Parempi ratkaisu olisi ollut jakaa kirja selvästi kahteen osioon: kronologiseen omaelämäkertaan ja toisaalta anekdoottikokoelmaan. Kustannustoimittaja olisi kenties lisännyt teokseen sisällysluettelon sekä henkilöhakemiston; henkilöitä vilisevässä teoksessa luettelo nostaisi julkaisun käyttöarvoa esimerkiksi lähdeteoksena ja auttaisi napakammin hahmottamaan lukijalle vieraita ihmisiä, joiden elämänvaiheita käsi-

tellään myös kirja eri kohdissa. Kustannustoimittaja tai oikolukija olisi voinut poistaa myös lukuisat kirjoitusvirheet (New Yorkin lentokenttä La Guardia esiintyy muodossa La Guoria jne.).

Tämän kaltaisille muistelmateoksille on tunnusomaista syvällisemmän pohdinnan puute. Tämä ilmenee siten, että tarina tapahtuu omalakisena ikään kuin pullossa: tehtyjen ratkaisujen tai asioiden laajempia syitä ei pohdita tai tuoda esiin. Esimerkiksi Hakalan lähtö Suomesta liittyi työvoiman värväykseen: lukijan mieltä jää vaivaamaan, oliko tämä värväys tuolloin ainutkertaista, kuinka paljon, miten ja miksi sitä mahdollisesti tuolloin Suomessa tehtiin ja miksi värväiden kelkkaan lähdettiin. Matkustusasiakirjojen saaminen oli Hakalan mukaan tuolloin (1960-luvun lopulla) suomalaiselle vaikeaa: oliko näin kaikkien kansallisuuksien kohdalla, vaikuttiko ja miten kylmä sota ja Neuvostoliiton läheisyys asiaan?

Kielen tasolla Hakalan teksti kulkee ja tarina vetää. Parhaimmillaan kirja on hauskaa ja letkeää kertontaa, joka sisältää runsaasti yksityiskohtaista ja merkittävää tietoa erityisesti ihmisistä ja heidän elämänvaiheistaan. Merkittävää on myös Hakalan suoruus: hän kirjoittaa sellaisistakin tapahtumista ja asioista, joista häveliäämpi tekijä olisi voinut vaieta.

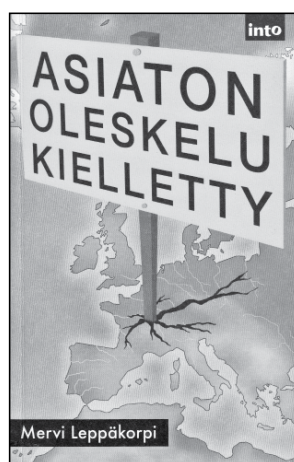
Amerikan Esa on siirtolaiselämänsä varrella ollut monessa mukana. Erityisesti Floridan suomalaisten riennot hän tuntee kuin omat taskunsa. Valtaosa kirjan tekstimäärästä keskittyykin Floridan-vuosiin ja asioihin. Tarinan alussa tutustumme myös Mainen osavaltion North Windhamiin: sinne Hakala alunperin värväytyi huonekalupuusepäksi Walter Pulkkisen firmaan, ”Myllyyn”. Pian Esaa seurasi hänen perheensä eli vaimo ja kaksi lasta. Pohjoisen pikkupaikkakunnan ”primitiivisistä” oloista Hakalat mielivät kuitenkin pois. Kun mahdollisuus muuttaa lämpimään Floridaan aukesi, ei perhe juuri epäröinyt vaan muutti sinne vuonna 1970. Lake Worthissä Esa jatkoi ammattimiehen työtään paikallisessa firmassa ja vaimo työllistyi hoitajaksi Suomalaiseen Lepokotiin. Työn ohella alkoi ilmeisen vilkas sosiaalinen elämä erilaisine suomalaisyhdistyksineen ja rientoineen sekä jatkuvine kontakteineen koti-Suomeen.

Oman elämänsä ohella Hakala esittelee suuren määrän muita Amerikan-siirtolaisia ja heidän kohtaamistaan. Pikkutarkkaa tietoa ja eloisaa kuvausta pursuavat tarinat ovat riemastuttavia. Hakala kertoo esimerkiksi kohtaamisestaan Bill Syrjälän ja ”hanuri-

prinsessa” Viola Turpeisen tuhkauurnan kanssa, liikemies Karl E. ”Köyhä-Kalle” Lindroosista ja ”FBI-mies Martista”, Floridan ainoasta suomalaisesta pummista. Tarkan kuvauksen saa myös Floridan suomalaisten yhdistyselämä ja erilaiset kulttuuri- sekä harrasteriennot.

Kaikkiaan Hakalan teos on teknisen toteutuksen puutteistaan huolimatta erinomaista luettavaa uudemasta amerikansiirtolaisuudesta ja erityisesti Floridan suomalaisista kiinnostuneille.

Markku Mattila

Leppäkorpi Mervi: Asiaton oleskelu kielletty. Into Kustannus Oy, Tallinna 2011. 206 s. ISBN: 978-952-264-037-6.

Vuonna 2010 ilmestyi Katja Tähjän ja Kaisa Viitasen teos Paperittomat, jossa laittomat siirtolaiset kertoivat itse omasta elämästään. Samaa linjaa jatkaa Mervi Leppäkorpi kirjassaan Asiaton oleskelu kielletty. Leppäkorpi valottaa kirjassaan ns. paperittomien ulkomaalaisten elämää ja sitä todellisuutta, jossa he elävät. Paperittomalla tarkoitetaan ihmistä, jolla ei ole maassa oleskeluun oikeuttavaa dokumenttia eli voimassa olevaa viisumia, oleskelulupaa tai päätöstä turvapaikka-asiassa. Leppäkorpi puhuu rinnakkaistodellisuudesta, näkymättömistä ihmisistä, joita harva tietää olevan olemassakaan.

Paljon maailmaa vapaaehtoisesti kiertäneenä valkoisena pohjoiseurooppalaisena Leppäkorpi kuuluu itse niiden siirtolaisten ryhmään, jotka ovat saaneet liikkua suhteellisen vapaasti. Pakottavista syistä lähteneillä tilanne on toinen. Heidän todellisuutensa näkeminen on saanut kirjoittajan miettimään, miksi ihmiset ovat niin epätasa-arvoisia liikkumisensa suhteen. Tämä pohdinta on ollut kirjan lähtökohtana. Kirjoittaja kokee epäoikeudenmukaisena sen, miten kohdellaan ihmisiä, joilla ei ole vaihtoehtoja muutolleen.

Paperittomia on tutkittu Suomessa varsin vähän. Leppäkorven mukaan aiemmissa suomalaisissa selvityksissä aihetta on lähestytty laintulkinnan, oikeudenkäyntipöytäkirjojen ja asiantuntijahaastattelujen kautta. Näissä lähestymistavoissa korostuu viranomaishäikäkulma. Eurooppalaisittain paperittomista ja paperittomuudesta on tuotettu paljon selvityksiä, mm. Euroopan komission rahoittama monitieteellinen CLANDESTINO-projekti.

Leppäkorven johdattelu kirjan aiheeseen on mielenkiintoinen ja ajatuksia herättävä.

Varsinainen aiheen käsittely jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa paneudutaan Suomeen tuloon, toisessa osassa keskitytään siihen, millaista on elämä paperittomana Suomessa. Kolmannessa osassa käsitellään Suomesta poistamista. Paperittomien tarinat kerrotaan muun tekstin lomassa. Kussakin luvussa on myös aiheeseen liittyviä erillisiä tietoisuuksia. Tällaisen rakenteen vuoksi kirja on paikoin hankalalukuinen.

Leppäkorpi ei ole kirjoittanut kirjaansa yksinäisessä tutkijankammiossaan vailla omakohtaista kosketusta tutkittaviinsa ja tutkimusaiheeseensa. Hän on itse kohdannut näitä paperittomia ja seurannut läheltä heidän elämäänsä. Haastattelut ovat narratiivisia, paperittomien omilla ehdoilla tehtyjä. Teoksessa käydään läpi paperittoman tie maahantulosta maastalähtöön tai oleskeluluvan saamiseen.

Paperittomien lisäksi kirjassa on haastateltu monia muuttoasioita eri näkökulmista tarkastelevia henkilöitä, kuten viranomaisia ja tutkijoita. Näitäkin tärkeimpinä tietolähteinä kirjoittaja pitää kansalaisjär-

jestöissä ja muissa auttamisverkostoissa toimivia ihmisiä, joista monet ovat kolmannen sektorin toimijoita. He kohtaavat paperittomat olematta näille uhka, joten he saavat täysin toisenlaista tietoa. Viranomaisten toiminnassa pohditaan päätösten vaikutusta ruohonjuuritasolla. Päätösten ylätasolla näyttää täysin erilaiselta kuin niiden ihmisten näkökulmasta, joihin tehdyt päätökset suoraan vaikuttavat.

Kirjan ote on humaani ja ymmärtävä. Kirjoittaja tarkastelee asioita nimenomaan paperittomien näkökulmasta, minkä hän itsekin tunnustaa. Paikoin olisin toivonut hieman kriittisempääkin Suomeen tulijoiden tarkastelua. Haastatelluilla henkilöillä on ollut pätevät perusteet jäädä Suomeen, mutta kaikkien tulijoiden kohdalla näin ei ole.

Kirjoittaja on selvästi aiheeseensa perehtynyt. Paperittomien todellisuuden esille tuomisen lisäksi kirja antaa monipuolisesti tietoa kaikesta muuttajan elämästä vaikuttavista tekijöistä, kuten siirtolaisiin kohdistuvasta oleskelulupapolitiikasta ja lupakäytännöistä, jotka kirjoittajan mukaan ovat toimimattomia. Kirja on kirjoitettu yleistajuisesti ja kiinnostavasti. Se on muidenkin kuin tutkijoiden luettavissa ja tarkoitettu kaikille muuttoliikkeistä kiinnostuneille.

Mielestäni kirja kannattaa lukea, koska se avaa silmät näkemään toisenlaisen todellisuuden, josta suomalaisessa hyvinvointivaltiossa ikänsä asuneella ei kenties ole aavistustakaan. Kirja herättää miettimään, miten itse elämäni järjestäisin, jos minua ei virallisesti olisi olemassakaan.

Heli Sjöblom-Immala

Instituutissa myytävänä:

Esa Hakala

Kaksi Maailmaani

**Siirtolaisen muistelmia ja kokemuksia
Amerikasta 40 vuoden ajalta**

Kirjapaino IL-MO, Ilmajoki 2011 toinen painos. 288 s.
ISBN 978-952-92-5955-7.

Hinta 30,00 €

Tilaukset/Orders: email: kirsi.sainio@utu.fi

Esittely Annie Proulxin siirtolaisuuskirjan ”Vaarallinen harmonikka” dramatisoinnista Turun teatterissa

Kirjailija Annie Proulx syntyi Yhdysvalloissa Connecticutin osavaltiossa vuonna 1935. Proulx on sukujuuriltaan monikulttuurinen. Äitinsä puolelta hän on englantilainen, toisaalta isän puolella virtaa Amerikan intiaanien ja kanadanranskalaisten veri. Kirjailija julkaisi ensimmäisen teoksensa (”Postcard”) vuonna 1992, eli hän oli kohtuullisen varttunut ensikirjailijaksi. Toki kirjoittajakokemusta oli kertynyt aikaisemminkin, sillä Annie Proulx oli elättänyt itsensä erilaisten kaupallisten tekstien kirjoittajana vuosikymmeniä. Suurelle yleisölle ehkä tunnetuin Proulxin julkaisu on novelli ”Brokeback mountain”, josta tehty elokuva sai vuonna 2005 peräti kolme Oscaria.

”Vaarallinen harmonikka” ilmestyi vuonna 1996. Romaanissa on 650 sivua ja se käsittää kahdeksan maahanmuuttajaryhmän saapumisen ja integroitumisen Amerikkaan. Itse näytelmään dramaturgi Seppo Parkkinen on valinnut viisi maahanmuuttajaryhmää. Näitä eri maahanmuuttajia yhdistää vihreä harmonikka: ”kurttu” yhdistää kuolevia ja rakastuvia ihmisiä sekä perheitä.

On hämmästyttävää, että ”Vaarallisesta harmonikasta” ei ole aikaisemmin tehty teatterisovitusta. Niinpä Turun teatterin ensi-ilta 9.9.2011 oli myös maailman ensi-ilta. Melkoinen sulka turkulaisten teatterintekijöiden hattuun.

Itse näytelmä on laulun, tanssin ja puheteatterin vuorottelua. Näytelmässä on yli 50 eri roolia, joita näyttellee 17 näyttelijää. Melkoinen suhina käy siis kulisseissa kun näyttelijät vaihtavat roolista toiseen.

Kokonaisuus kuitenkin toimii, sillä ohjaaja Fiikka Forsman on löytänyt oikeat henkilöt eri rooleihin. Mieleenpainuvin on Mika Kujalan rooli sisilialaisena harmonikanrakentajana Silviona. Hänellä on erinomainen lauluääni. Myös Terhi Suorlahden rooli kanadanranskalaisena laulajana on toteutettu hienosti. Jotkut ryhmäkohtaukset on toteutettu varsin kovilla volyymeillä, mutta kyllähän maailmaan ääntä mahtuu.

Kirjan sovittamisen teatteriesitykseksi on siis dramaturgi Seppo Parkkisen vankossa käsissä. Ei ole hänen vikansa, jos teatteriesitys antaa eri etnisistä ryhmistä hieman stereotyyppisen vaikutelman – kirjallisuuteen on aina kuulunut korostaminen ja alleviivaaminen. Saksalaiset olivat mukana yhtenä viidestä maahanmuuttajaryhmästä. Proulxilla ei taida olla kovin kummoista käsitystä saksalaisista Amerikoissa, sen verran alavireisesti soi harmonikka heidän kohdallaan.

Turun kaupunki on saanut kulttuuripääkaupunkivuonna erinomaisen lisän kulttuuritarjontaan ”Vaarallisen harmonikan” myötä. Kaikille siirtolaisuudesta

kiinnostuneille näytelmä antaa mainion oppitunnin siitä, miten Amerikan ”sulatusuuni” toimii. Kaiken kruunaa erinomaisen visuaalinen käsiohjelma, joka sisältää lukuisia kuvia Siirtolaisuusinstituutin arkistosta.

Ismo Söderling

Haetko Suomen kansalaisuutta?

Kansalaisuuslaki muuttui 1.9.2011

Suomen kansalaisuuslaki on muuttunut 1.9.2011. Uuden lain tavoitteena on mahdollistaa kansalaisuuden saaminen nykyistä joustavammin. Muutoksia tulee ennen kaikkea asumisaikaedellytykseen.

Entisille Suomen kansalaisille tarjotaan mahdollisuus saada menetetty kansalaisuus takaisin yksinkertaisella ilmoitusmenettelyllä, jossa ei vaadita asumista Suomessa. Ilmoitusmenettely ei koske entisen Suomen kansalaisen jälkeläisiä.

Vaadittu asumisaika lyhenee, kielitaidosta etua: Kansalaisuuteen edellytettävä asumisaika lyhenee kuudesta vuodesta viiteen, kun kyse on **yhtäjaksoisesta** asumisesta Suomessa. Jos hakija osoittaa osaavansa **tydyttävästi** suomen tai ruotsin kieltä, kansalaisuuden voi saada jo neljän vuoden Suomessa asumisen jälkeen.

Kansalaisuuden voi saada myös asuttuaan Suomessa yhteensä seitsemän vuotta 15 vuotta täytettyään (kerätty asumisaika; aiemmin kahdeksan vuotta). Näistä seitsemästä vuodesta viimeiset kaksi vuotta täytyy asua Suomessa keskeytyksettä.

Tilapäisellä oleskeluluvalla (B-lupa) oleskellusta ajasta puolet hyväksytään mukaan yhtäjaksoiseen asumisaikaan. Jatkuvalle oleskeluluvalla oleskelua vaaditaan vähintään yksi vuosi.

Kielitaitoedellytykseen tarkennuksia: Viittomakieltä käyttäviltä ei enää vaadita kirjallisen suomen tai ruotsin kielen taitoa, vaan pelkkä suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen tyydyttävä taito riittää.

Kielitaidon osoittamistapoja on laajennettu aikaisemmasta hyväksymällä kaikki suomen tai ruotsin kielellä suoritettut näyttötutkinnot eli lain mukaiset ammattitutkinnot (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 21.8.1998/631).

Enää kielitaidon osoittamiseksi ei hyväksytä: a) 15 opintoviikon korkeakouluopintoja suomen tai ruotsin kielessä (vain tyydyttävien tiedoin suoritettu niin sanottu virkamiessuomi tai -ruotsi tai suomen tai ruotsin kielellä suoritettu kypsyysnäyte hyväksytään), b) Ulkomailla suoritettuja korkeakouluopintoja, c) virallisen kääntäjän tutkintoa, d) Ruotsissa suoritettuja opintoja.

Rikesakoilla ei enää vaikutusta: Rikesakot eivät enää syyskuun alusta alkaen vaikuta kansalaisuuden saamiseen. Jos hakijalla on meneillään ehdollisen vankeusrangaistuksen koeaika tai voimassaoleva lähestymiskielto, hänelle ei voida myöntää kansalaisuutta.

Lasten kansalaistaminen yksinkertaistuu: Lapselle voi jatkossa hakea kansalaisuutta paitsi huoltaja, myös edunvalvoja. Kansalaisuuden myöntäminen lapselle tulee mahdolliseksi myös silloin, kun lapsi ei asu huoltajansa tai edunvalvojansa luona sekä silloin, kun huoltaja tai edunvalvoja itse ei ole Suomen kansalainen. Kansalaisuuden myöntämiselle on kuitenkin oltava painava syy, jota arvioidaan lapsen edun näkökulmasta.

Entisille kansalaisille pysyvä ilmoitusmenettely: Entinen Suomen kansalainen voi uuden lain mukaan saada kansalaisuuden ilmoituksella riippumatta siitä, asuuko hän Suomessa vai ulkomailla. Entinen Suomen kansalaisuus on ainoa edellytys kansalaisuuden takaisin saamiseksi ilmoituksella.

Ilmoitusmahdollisuutta eivät voi kuitenkaan käyttää henkilöt, jotka ovat menettäneet Suomen kansalaisuuden isyyden kumoamisen perusteella. Ilmoitusmahdollisuutta eivät voi käyttää myöskään henkilöt, jotka ovat menettäneet kansalaisuuden, koska ovat kansalaisuutta hakiessaan antaneet virastolle vääriä tietoja tai salanneet tietoja. Heidän käytettävissään on kansalaisuushakemus.

Ilmoitusmenettely ei koske entisen Suomen kansalaisen täysi-ikäisiä jälkeläisiä.

Soveltaminen alkaa 1.9. myös vanhoihin hakemuksiin: Uutta lakia aletaan soveltaa 1.9.2011 alkaen myös sellaisiin kansalaisuushakemuksiin, jotka on pantu vireille ennen lainvoimaantulopäivää.

Nuhteettomuusedellytyksen ja kielitaitoedellytyksen osalta sovelletaan kuitenkin vanhaa lakia, jos se on hakijan kannalta edullisempaa.

Asiasta voi tiedustella lisää maahanmuuttovirastolta seuraavasti: Puhelin: +358-9-71 873 3400 tai internet: <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?article=3770>

Suurlähettiläs Jukka Valtasaari Suomi-Amerikka Yhdistysten Liiton puheenjohtajaksi

Kuva: Veli Vartiala.

Suomi-Amerikka Yhdistysten Liiton (SAYL) puheenjohtajaksi on valittu suurlähettiläs Jukka Valtasaari. Hän seuraa tehtävässä SAYL:n puheenjohtajana vuodesta 2000 toiminutta vuorineuvos Martin Saarikangasta, joka nyt nimitettiin kunniapuheenjohtajaksi. Valinnat tehtiin SAYL:n liittokokouksessa Amerikan Päivien yhteydessä Rautalammilla 13. elokuuta.

Jukka Valtasaari on toiminut Suomen suurlähettiläänä Washington D.C:ssä Yhdysvalloissa kahdesti

(1988–96 ja 2001–05) sekä lähetystösihteerinä New Yorkissa vuodet 1971–74 ja 1977–83.

Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto on vuonna 1943 perustettu Suomen ja Yhdysvaltain välinen ystävyysjärjestö. Paikallisyhdistykset, joita toimii lähes 50 paikkakunnalla eri puolilla Suomea ja kaksi Yhdysvalloissa, järjestävät vuosittain yhteensä 2000–250 USA-tilaisuutta ja -tapahtumaa. Poliittisesti SAYL on sitoutumaton.

Siirtolaisuusinstituuttiin uusia arkistoaineistoja:

Irma Kuprin reitti: Kanadan Majavajärveltä Neuvostoliiton Kontupohjaan – ja sieltä Karvialle

Siirtolaisuusinstituutin arkisto sai elokuussa tallennettavakseen Karvialle muuttaneen Irma Kuprin henkilökohtaista aineistoa. Kanadan Beaver Lakessa v. 1919 syntynyt Kupri (o.s. Pohjansalo) muutti perheensä mukana Neuvosto-Karjalaan 1930-luvun alussa. USA:sta ja Kanadasta muutti noina vuosina yli 10 000 henkeä sosialismia rakentamaan. Vuosikymmenen jälkipuoliskolta lähtien koittivat kovat ajat: Stalinin silmitöntä terroria seurasi toinen maailmansota Uralin-evakkoineen.

Irman onnistui kuitenkin selvitä: sodan päätyttyä hän pääsi palaamaan Kontupohjaan, missä hän meni uusiin naimisiin (ensimmäinen mies oli tapettu Stalinin vainoissa muutaman kuukauden avioliiton jälkeen) ja perusti perheen. Työelämässä Irma pääsi hyödyn-tämään lapsena Kanadassa oppimaansa englannin kieltä toimiessaan eräässä vaiheessa kääntäjänä pape-

rikombinaatissa. Vuodesta 1992 lähtien Irma Kupri on asunut Suomessa, jonne hän pääsi muuttamaan inkeriläisen paluumuuttajan vaimona.

Tallennettu materiaali sisältää runsaasti valokuvia sekä joitakin kirjallisia dokumentteja, joissa kuvastuvat Irma Kuprin värikkään elämän eri vaiheet, pääpainon ollessa sodanjälkeisessä ajassa.

Irma Kuprin elämäntarinasta on valmistumassa instituutin sarjaan kirja Rauni Virtasen toimesta. Irma Kupri on myös yksi haastatelluista ”Juuret Suomessa”-dokumentissa, jonka YLE TV2 esitti 25. elokuuta.

Tämän kulttuurihistoriallisesti arvokkaan materiaalin digitaalisen tallentamisen sekä luetteloinnin suoritti Hanneleena Hieta osana arkistotutkintoaan.

Jarno Heinilä
Arkistonhoitaja
jshein@utu.fi

Suomi Sydämessä –tapahtuma toi suomalaiset siirtolaiset yhteen

Tiesitkö, että suomalaisia siirtolaisia ja heidän jälkeläisiään arvioidaan asuvan ulkomailla lähes kaksi miljoonaa? Ulkосуomalaisia asuu eri puolilla maailmaa – aina New Yorkista Paraguayn viidakoihin. Viime heinäkuussa heitä juhlittiin Siirtolaisuusinstituutin järjestämässä Suomi Sydämessä -tapahtumassa 1.–4.7.2011 kulttuuripääkaupunki Turussa.

Edellisen kerran Suomessa järjestettiin samantapainen tilaisuus vuonna 1992, jolloin ”Juuret Suomessa” -tapahtuma kokosi suomalaisista sukujuuristaan kiinnostuneita vieraita Helsinkiin. Varsinkin amerikansuomalaiset olivat tuolloin aktiivisesti mukana.

Paljon on muuttanut sen jälkeen, ja tällä kertaa – melkein kaksikymmentä vuotta myöhemmin – juhlaan saapui satoja osallistujia eri puolilta maailmaa. Nyt Pohjois-Amerikan suomalaisten lisäksi näkyvästi esillä olivat myös muun muassa australiansuomalaiset, ruotsinsuomalaiset, inkerinsuomalaiset sekä espanjansuomalaiset. Myös suurlle yleisölle tuntemattomampia ulkосуomalaisia oli mukana, esimerkiksi Pohjois-Norjan ruijansuomalaisia ja brasiliansuomalaisia.

Ulkосуomalaiset pääosassa

Ulkосуomalaisia muistettiin juhlassa monin eri tavoin, aina valtiovallan taholta lähtien. Juhlan avajaisissa tasavallan presidentti Tarja Halonen ja arkkipiispa Kari Mäkinen molemmat korostivat sitä, että ulkосуomalaiset tulisi nähdä voimavarana kansainvälistyvälle Suomelle. Heidän avajaispuheensa on mu-

kana tässä lehdessä. Tapahtuman viimeisenä päivänä siirtolaisia muistettiin vihkimällä Siirtolaisuusinstituuttiin ja Siirtolaisuusmuistomerkki instituuttiin viereiselle pienelle aukiolle. Tästäkin tapahtumasta on lehdesämme oma artikkelinsa.

Juhla oli todellinen ulkосуomalaisten esiinmarssi, sillä suuri osa tapahtumien esiintyjistä koostui ulkосуomalaisista tanssijoista, artisteista, kuvataiteilijoista, kirjailijoista ja muista eri alojen osaajista. Avajaispäivän näyttävä

juhlaparaati kään- si turkulaisten päät kaupungin keskustassa: kulkueeseen osallistui yksistään kymmeniä tanssi- ja musiikkiryhmiä lippuineen ja värikkäine asuineen. Kulkuetta johti päätöstitilaisuudessa John Morton -tunnustus-palkinnolla palkittu Antti Välikangas.

Kohtaamisia

Ulkосуomalaistapahtuma poiki uusia yhteistyökuvioita, esimerkiksi esiintymis- ja näyttelykutsuja muihin maihin. Eri tapahtumissa tavattiin tuttuja, solmittiin uusia tuttavuuksia ja juhlittiin kesäisissä merkeissä. Monelle vieraalle toisten, eri puolilta maailmaa saapuneiden ulkосуomalaisten tapaaminen oli yksi parhaimmista kokemuksista.

Kohokohta oli myös lauantain juhlallinen avajais-tilaisuus ja tasavallan presidentin tapaaminen. Ohessa on kuva viime lehdessä esittelemästämme brasiliansuomalaisesta tanssiryhmästä, joka pääsi samaan kuvaan presidentti Tarja Halosen ja tohtori Pentti Arjärven kanssa

Lisää tunnelmia juhlinnasta voi katsoa tapahtuman kotisivuilta (www.siirtolaisuusinstituuti.fi/usj) sekä juhkakirjasta, joka julkaistaan vuoden vaihteessa.

Tervetuloa juhlimaan taas vuonna 2017

Jo juhlan aikana saimme kuulla osallistujilta kysymyksen: "Milloin juhlimaan seuraavan kerran?". Siirtolaisuusinstituutissa onkin jo suunniteltu toiminnan kehittämistä ja mietitty seuraavan ulkosuomalaistaapahtuman järjestämistä. Seuraava suurjuhla on suunniteltu pidettäväksi vuonna 2017, jolloin vietetään itsenäisen Suomen satavuotisjuhlia. Tätä ennen olisi tarkoitus järjestää pienempimuotoisia tapahtumia. Pysykää siis kuulolla – pian taas juhlimaan!

Heini Hartikainen

"Suomi Sydämessä" -ulkosuomalaistaapahtuman koordinaattori

Tasavallan presidentti Tarja Halosen tervehdys ”Suomi sydämessä” –ulkosuomalaistapahtuman pääjuhlassa Turussa 2.7.2011

Haluan omasta ja kaikkien suomalaisten puolesta lausua parhaat kiitokset Siirtolaisuusinstituutille, Turun kaupungille ja kaikille niille, joiden tiiviin työn tuloksena olemme nyt koolla. Toivotan kaikki kaukaa ja läheltä tulleet ulkosuomalaiset tervetulleiksi. Läsnäolonne täällä vanhassa Turussa osoittaa näiden päivien teeman osuvuutta. Suomi on todellakin sydämissä.

Siitä, kun suomalaisten ensimmäiset miilut savusivat Värmlannin metsissä tai kun valtameren yli purjehtineet suomalaiset perustivat yhdyskuntiaan Delaware-joen varteen, on kulunut satoja vuosia. Tiedämme kuitenkin, että suomalaisista oli kysymys vaikka Suomi ei historiallisena käsitteenä ollutkaan tunnettu eikä tunnustettu.

Maailmalla – vanhan kotimaan rajojen ulkopuolella – elävien suomalaisten arvioiduksi lukumääräksi on vakiintunut 1,3 miljoonaa. Tämän luvun tarkkuus riippuu tietenkin laskennan perustoista, joiden yksityiskohtiin ei tässä yhteydessä ole tarpeen keskittyä. Vaikka emme ylläkään esimerkiksi irlantilaisien lukemiin, aika paljon meitä suomalaisiakin maailmalla on.

Suomalaisten suurimmat muuttoaalot 1900-luvulla suuntautuivat Ruotsiin, Yhdysvaltoihin, Kanadaan ja Australiaan. Matkaan lähdettiin monista syistä. Merkittävimpänä yhteisenä tekijänä oli kuitenkin työ, halu tehdä työtä ja työllä ansaita kohtuullinen toimeentulo itselle ja läheisilleen. Ulkosuomalaisen muotokuvaan liittyy työ keskeisenä elementtinä. Se on kuva ammattitaitoisesta, kovaa työtä tekevästä

suomalaisesta, oli kysymys sitten työstä kaivoksissa, sokeriruokoviljelmillä, telakoilla tai tehtaissa. Saman kuvan näemme, kun puhumme korkean teknologian ammateista, insinööreistä, arkkitehteistä tai vaikkapa kansainvälisten organisaatioiden palveluksessa olevista suomalaisista.

Matkustaminen ja muuttaminen kaukaiseen maahan olivat sata vuotta sitten aivan erilainen ponnistus kuin nykyään, jolloin tieto ja viestit siirtyvät mihin ta-

hansa maailmassa sekunnin murto-osassa. Meille ovat jokapäiväistä rutiinia sellaiset asiat, joista vielä suhteellisen lyhyt aika sitten luimme vain kaikkein hurjimmassa tieteisromaaneissa. Ihmettelemistä oikeastaan on vain siinä, että me totumme tuohon kaikkeen niin nopeasti.

Historiallisesti katsoen on vain suhteellisen lyhyt aika siitä, kun kirjeen kulku merten yli kesti viikkoja ja siitäkin, kun tietoja vanhan kotimaan oloista sai perin

niukasti. Näin sen kuva väistämättä muodostui pysähtyneeksi ja muistojen varaan rakentuvaksi. Kasvavasta tarpeesta parantaa ulkomaille muuttaneiden suomalaisten yhteyksiä vanhaan kotimaahan, syntyi vuonna 1927 Suomi-seura. Seura on kasvanut suureksi ja aktiiviseksi kansalaisjärjestöksi sekä monipuoliseksi palveluorganisaatioksi, joka laajojen kansainvälisten yhteyksiensä kautta monin tavoin tukee viranomaisten työtä.

Hyvänä esimerkkinä tällaisesta yhteistyöstä ovat Suomi-koulut, jotka pääasiassa vapaaehtoisvoimin pyrkivät ylläpitämään ja kehittämään ulkosuomalaisten lasten tuntumaa äidinkieleensä. Suomi-koulut toimivat valtion sinänsä hyvin vaatimattomalla taloudellisella tuella, jonka jakamisessa Suomi-seura toimii asiantuntija-

Presidentti Tarja Halonen tervehtii kukkapoika Jonni Löppöstä ja kukkatyttö Anna Aghaa.

organisaationa. Meidän kaikkien on pidettävä huoli siitä, että Suomi-koulut myös vastaisuudessa kykenevät tehokkaasti vastaamaan kasvaviin haasteisiin.

Hyvä osoitus Suomi-seuran kyvystä seurata aikaa ja muuttua ajan vaatimusten mukaan oli Ulkosuomalaisparlamentin perustaminen vuonna 1997. Tarvittiin foorumi, jolla eri puolilla maailmaa toimivat ulkosuomalaisten hyvinkin erilaiset yhteisöt voivat olla yhteydessä myös keskenään, eivät enää vain Suomeen.

Ulkosuomalaisparlamentti vakiinnutti nopeasti asemansa sekä ulkosuomalaisten piirissä että Suomessa. Siitä on muodostunut tehokas ja tunnustettu edunvalvontaorganisaatio, joka on ylläpitänyt tiiviitä yhteyksiä Suomen eduskuntaan, hallitukseen ja viranomaisiin painottaen muun muassa lainsäädännössä ulkosuomalaisille tärkeitä näkökohtia. Maineikkaana esimerkkinä tunnetaan ulkosuomalaisten kaksoiskansalaisuuden hyväksyminen.

Kiitän täällä Turussa toimivaa Siirtolaisuusinstituuttia, joka toimii aktiivisesti ulkosuomalaisten parissa. Tämän vuonna 1974 perustetun instituutin toi-

minta käsittää muuttoliikkeisiin liittyvän tutkimuksen ja dokumentoinnin. Sen laajat siirtolaisrekisterit ovat monille ulkosuomalaisille avanneet tiedon kanavia näiden juurista ja vaiheista. Siirtolaisuusinstituutti onkin suosittu vieras eri puolilla maailmaa järjestettävissä ulkosuomalaisten tapahtumissa.

Ulkosuomalaiset perheineen ja yhteisöineen tietävätkin ehkä keskimääräistä paremmin, mitä on eläminen koetuista poikkeavissa kulttuuriympäristöissä ja mitä erilaisuus vaikuttaa ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Hyvät ihmiset, teidän kokemuksenne voivat vahvistaa rauhallista kehitystä myös kansainvälisissä suhteissa

Meille jää tästä ulkosuomalaistapahtumasta Suomen Turussa hyviä muistoja ja hyvä mieli myöskin sen vuoksi, että meidän kantavana voimanamme on uudenlainen isänmaanrakkaus, joka on mukaansa ottava, ei poissulkeva. Tämä on tärkeitä muistaa myös silloin kun maailmalla tai Suomessa kohtaamme ihmisiä, kulttuureja, tapoja, ja uskontoja, jotka ovat erilaisia kuin omamme.

Arkkipiispa Kari Mäkisen avauspuhe ”Suomi sydämessä” –ulkosuomalaistapahtuman pääjuhlassa Turussa 2.7.2011

Arvoisa Tasavallan Presidentti, hyvät ulkosuomalaisjuhlien osanottajat, bästa deltagare i festivalen “Finland I våra hjärtan”, participants of “Finland in our hearts” –festival,

Suomi sydämessä –ulkosuomalaisjuhlaa vietetään Turun tuomiokirkon kupeessa. Paikka on tarkoitukseen erityisen sopiva. Kun olemme tuomiokirkon juurella, olemme samalla suomalaisen kulttuurin ja elämänmuodon syvillä juurilla. Tämä on Suomen kansallispyhäkkö. Se edustaa henkistä ja hengellistä perintöä, joka on tärkeällä tavalla muovannut suomalaisuutta. Samalla kirkko edustaa sellaista todellisuutta, joka yhdistää yli maantieteellisten, kielellisten ja kansallisten rajojen. Kristillisyyks ei, kuten hyvin tiedetään, ole varsinaisesti suomalaista perua.

Tuomiokirkon juurella tässä juhlassa on luontevaa muistaa sellaisia suomalaisen kulttuurin varhaisia merkkihahmoja kuin piispa Henrik ja Mikael Agri-

cola. Jos käyttää nykykielen ilmaisuja, voi sanoa, että piispa Henrik oli maahanmuuttaja, uussuomalainen, jonka kotoutuminen päättyi tylästi Köyliönjärven jäällä. Mikael Agricola puolestaan vietti useita vuosia ulkosuomalaisena Saksanmaalla, ja oli paluumuuttaja, kun uskonpuhdistajana saarnasi tässä kirkossa ja loi suomen kirjakielen.

Juuri he, maantieteellisten, kielellisten ja kansallisten rajojen yli kulkeneet miehet, ovat piirtäneet syvän jäljen siihen Suomeen, jota kannamme sydämessämme ja joka on saanut kokoontumaan yhteen näille juhlille.

Tänään heidän kaltaisiaan on yhä enemmän. Globalisoituneessa maailmassa muuttoliike useista syistä on jatkuvasti vilkkaampaa. Yhä useampi joutuu näin ollen myös kysymään, miten löytää paikkansa uudessa ja vieraassa ympäristössä. Yhä useampi tuntee kuuluvansa kahteen tai useampaan paikkaan, kahteen ympäristöön ja kahteen kulttuuriin.

Kyse ei ole vain kaksoiskansalaisuudesta, vaan myös identiteetistä, siitä, kuka oikeastaan on ja mihin kuuluu. Siinä suhteessa ihmiselle on erityisen arvokasta tunnistaa omat kotipaikkansa. Kotipaikkoja voi olla yhtäkä useita. Yhtäällä voi olla arjen elämän kotipaikka ja toisaalla mielen, kielen ja muistojen ja oman historian kotipaikat.

Kahden tai useamman paikan ja kulttuurin sävyttäminen identiteetti voi olla suuri rikkaus, mutta samalla se voi sisältää paljon vierautta, irrallisuutta ja yksinäisyyttä.

Ulkosuomalaisjuhlat ovat kahden kotipaikan kokemuksen jakamisen tilanne. Samalla juhlat kertovat siitä, miten tärkeää ihmiselle on tuntee kuuluvansa sekä omaan taustaansa että omaan ympäristöönsä. Näiden kokemusten jakaminen ja välittäminen on arvokasta sekä teidän ulkomailla asuvien itsenne kannalta että tämän päivän suomalaisuuden ymmärtämisen kannalta ja myös maastamuuttajien ja maahanmuuttajien tilanteen ymmärtämisen ja tukemisen kannalta.

On olennaista, että tässä toimitaan laajan verkoston yhteistyössä. Kirkon mukana olo on luontevaa ja, ei vain taustana ja osana kulttuuriperintöä, vaan osana tämän hetken suomalaista elämää, myös silloin kun se toteutuu maan rajojen ulkopuolella. Kirkko tekee ulkosuomalaisien parissa työtään eri tavoin 40 maassa. Toivon, että voitte löytää sen kautta ja paikallisista kirkoista yhteyden, joka hälventää yksinäisyyttä, vierautta ja irrallisuutta. Missä niin tapahtuu, siellä kirkko on omassa tehtävässään Kristuksen kirkkona.

Ärade utlandsfinländare På kyrkans vägnar har jag glädje att önska er alla hjärtligt välkomna till Åbo och till och vid Åbo domkyrkan. Kyrkans närvaro vill här och ute i världen vara ett märke av hop och gemenskap. Jag hoppas att denna festival ska ge er kraft och mod för ert vardagsliv och kraft och mod att gemensamt påverka att alla kunde känna sig vara hemma i Finland, i sitt nuvarande hemland, i världen och i livet.

It is my pleasure to greet you on behalf of the Evangelical Lutheran Church of Finland. I do it as a successor of Bishop Henry, who organized western Christianity in Finland in the 12th century, and Bishop Mikael Agricola, the Finnish reformer in the 16th century. In today's context it is worth mentioning that Bishop Henry was not of Finnish origin, but an immigrant who was not treated well here, whereas Mikael Agricola was of Finnish origin, but lived many years as expatriate Finn in Germany, and carried through reformation as a returning migrant. Their heritage is an important part of Finnish culture and Finnish Christian life. I hope it is present here during these days encouraging and supporting you in your life wherever your home is in this whole world of God.

Haluan toivottaa Hyvän Jumalan siunausta tälle juhlalle ja teidän elämääne kaikissa niissä kotipaikoissa, joita teillä on.

Turun Tuomiokirkko. Kuva: Kasper Hasala.

”Kaksi puuta ei ole puisto vaan puistikko” Miten Turku sai Siirtolaispuistikon ja -muistomerkin

Eräänä helmikuuisena iltana 2010 olin jäänyt ylitöihin. Illalla iski nälkä. ”Kantaravintolaksi” muodostunut lähigrilli pelasti tilanteen. Kuljin Eerikinkatua työpaikalle päin mussutellen pikaruokaani. Pysähdyin Koulukadun ja Eerikinkadun kulmaan viimeistelemään eväitäni. Katselin puolihuolimattomasti katuvierä. Silmiini pisti melkoinen lumikasa, joka oli tuupattu instituutin päätyyn. Harmittelin epäsiistiä näkymää. Samassa tuli mieleen, että voisihan tuohon sijoittaa vaikka pienen puiston ja siihen jonkinlaisen muistomerkin. Suomesta muuttaneita on muistettu mm. Hankoon sijoitetulla muistomerkillä. Sen sijaan kaikkia siirtolaisia, siis myös maahanmuuttajia, huomioivaa merkkiä ei Suomessa vielä ollut.

Mutta millainen muistomerkki? Ja mistä? Muistomerkin pitäisi olla yksinkertainen, halpa mutta kuitenkin tyylikäs. Alitajunta teki työtä pari viikkoa, sitten mieleen hiipi kysymys: ”Mistähän on lähtenyt eniten siirtolaisia Amerikkaan?”. Soitto ystävälleni, prof. emeritus Reino Kerolle antoi tiedon. Suhteellisesti eniten muuttajia suuren veden taakse oli lähtenyt Toholammilta, Pohjois-Pohjanmaalta. Lähtijöitä oli ollut kolmannes pitäjän asukkaista.

Soitto

”Kunnanjohtaja Kangasvieri”.

”Päivää, täällä Siirtolaisuusinstituutista johtaja Ismo Söderling. Tiedätte varmaan, että Toholammilta on lähtenyt eniten siirtolaisia Pohjois-Amerikkaan. Nyt olisi tarkoitus ensi vuoden ulkosuomalaisjuhlija varten saada aikaiseksi muistomerkki. Kysymykseni kuuluu: olisiko Toholammilla kilometripylvästä, jonka voisimme juhlaallisesti vihkiä ensi kesänä...?”.

Kunnanjohtajat saavat erilaisia puheluja, ja tämä ei ollut varmaan hulluimmasta päästä. Kunnanjohtaja Jari Kangasvieri oli heti juonessa mukana.

”Kyllä tiedossa on Toholammin suuri muutto, sitä juhlietaan vuosittain kesäpäivillämme. Toki tolppa hoidetaan kunnan toimesta sinne Turkuun, ja meiltä tulee ihmiset sen lahjoittamaan...”.

Ei mennyt kuin pari päivää, kun kunnan rakennustarkastaja Jukka Nurmela lähetti kuvan kilometripylvästä. Kuinka ollakaan, kunnassa oli jäljellä enää yksi pylväs, sekin kylän entisen amerikkalaisen eli vanhan Mäkeläntien kupeesta. Tolppa oli ilmeisesti säilynyt siksi, että Mäkeläntie oli yksityistie ja Mäkelän talo oli aivan tolppaa vastapäätä. Pylväässä oli kilometrilukemat 39 ja 24. Pitkempi matka on Kannukseen, lyhyempi Lestijärvelle.

Asia oli sovittu ja tolppa lähetettäisiin Turkuun sopivan tilaisuuden tullen Toholammin kunnan lahjana.

Nimistötoimikunta pohtii ja päättää

Turun viranomaisten kanssa käytiin keskustelua siitä, voidaanko instituutin pääty nimetä puistikoksi ja paikalle laittaa muistomerkki. Aluksi tuntui siltä, että asia ei kuulunut millekään kaupungin virastolle. Jossain vaiheessa minut ohjattiin Turun kaupungin tilaliikelaitoksen kiinteistöjen ylläpitoon (pahoittelen pitkää nimeä) ja sinne erityisesti rakennusmestari Pirkko Kunnarin pakeille. Johan alkoi tapahtua.

Ei mennyt aikaakaan, kun olin toimittanut viralliset anomuspaperit Pirkolle. Hän niitä aikansa tutkaili ja totesi lakoniseen tyyliinsä: ”Kyllä me se pystyi saadaan ajoissa kunhan vain hoitelet Nimistötoimikunnan”.

Kaupungilla on erilaisia toimikuntia. Nimistötoimikunnassa on 10 jäsentä, ja jäsenenä oli tunnettuja turkulaisia kulttuuripersoonia – toki puoluepoliittisesti

valittuja. Nimistötoimikunta sai anomuksemme, jossa Siirtolaisuusinstituutti esittää, että tontillaan oleva nurmikko voidaan nimetä Siirtolaisuuspuistoksi ja sinne tuleva kilometritolppa Siirtolaisuusmuistomeriksi.

Toimikunta kokoontui aikanaan ja anomus sai kylmää kyytiä: ”Kuinka kaksi puuta voi olla puisto – ja kuinka kilometritolppa voi olla muistomerkki?”. Hyviä kysymyksiä, mutta eivät vieneet asiaa juurikaan eteenpäin. Toimikunta oli kyllä innostunut asiasta ja tullut siihen johtopäätökseen, että jos Turkuun halutaan Siirtolaisuusmuistomerkki, sen on oltava taide-teos ja jossain Turun linnan kupeessa, laivojen vieressä. Ulkosuomalaisjuhlat lähenivät pikaista vauhtia, joten nyt oli vastaiskun paikka. Hallituksemme silloinen puheenjohtaja Pertti Paasio oli vanha kehäkettu lobbausasioissa: ”Kutsumme toimikunnan pitämään seuraavaa kokousta instituuttiin, tarjoamme tosi hyvät kahvit, ja istumme kokouksessa niin kauan kun kehtaamme. Ja kyllä me kehtaamme”.

Toimikunta kokoontuikin instituutissa 25.1.2011. Hyvät kahvit rentouttivat. Toimikunnan jäsen rakennusneuvos Raimo Narjus oli instituutin entinen hallituksen jäsen – hänellä oli ollut selkeä visio muistomerkin arvokkuudesta. Kokous lähti jouhevasti käyntiin puheenjohtaja Christer Hummelstedtin toimesta. Epäilevät puheet jatkuivat, kunnes tapahtui käänne. Raimo Narjus pyysi puheenvuoron: ”Kyl maar meirän täytyy ny tuoho anomukse yhtyä ku kiire paina pääl – siit vaa”. Samalla kopsahiti Hummelstedtin nuija ja asia oli päätetty. Sen verran toimikunta kuitenkin piti näkemyksestään kiinni, että kaksi puuta 130 neliön nurmikolla muodostaa puistikon, ei puistoa.

Kilometritolppa tulee

Kesäkuussa kuorma-auto toi kilometritolpan instituutin pihalle. Ensimmäinen tehtävä oli saada numerot kuntoon. Tätä varten olimme yhteydessä Ammattikorkeakouluun, josta grafiikkaa opiskeleva Heli Mäkitalo restauroi taitavasti julkisivun alkuperäiseen kuntoon. Kuoppa kaivettiin talkoona instituutin miesten toimesta. Sitä ennen koko instituutin väki osallistui patsaan sijoituspaikan valintaan. Sijainti löytyi varsin nopeasti lähes keskeltä tulevaa puistikkoa.

Pirkko Kunnarin yhteyksillä saatiin ammattilaiset pystyttämään patsas. Puolenkuution kuoppaan valet-

tiin kunnan sementtiantura. Sementtiin laitettiin pystyyn noin 15 cm:n rautatappi. Patsaassa oleva reikä sitten aikanaan sovitettiin tappiin. Koko komeus vielä valettiin uudestaan sementtiin siten, että sementti ylettyy nurmikon tasalle asti. 700-kiloinen patsas on niin lujasti paikallaan, että sen liikuttelemiseen ei riitä neljäkään mopopojan voimat.

Patsastoissa sattunutta

Iltaisin työpäivän jälkeen menin puistikkoon patsastöihin: oli kuopan kaivuuta, sementin valamista, nurmikon pohjan muokkaamista jne. Ikimuistettavin oli juhannuspäivän ilta kello 21-24 välisenä aikana. Tuoloinhan koko Suomi on valveilla ja edelleen enemmän tai vähemmän juhlatuulella. Ilma oli lämmin ja kansa hyväntuulista. Muutama juhannusepiso:

Klo 21. Auto lipuu hiljaa kadunvierelle taakseni. Ikkuna aukeaa äänettömästi. Kaksi silmäparia ”tiiraillee” tuiman uteliaasti.

”Tulisitteko tänne”. Kuskina on nuori naiskonsertaapeli, vierellään viisikymppinen ylikonstaapeli. Menen autolle.

”Päivää – mikähän siihen tulee?” kysyy virkamies. Selitin, että siirtolaisuuspatsaan pohjia tässä valetaan. ”Aha – me vähän tässä ihmettelimme, että mikä ihmehen tolppa siihen tulee, ei meinaa numerot täsmätä mitenkään. Ajateltiin kans, että kun puuttuu työasu, niin epäiltiin jonkun virolaisen tekevän pimeää työtä. Mutta hyvinhän se suomi sujuu”. Selitin, että olen viereisen instituutin johtaja, ja askartelen kaikenlaisista. Siitä juttu lähti. Vartitunnin rupattelun jälkeen toivottelimme hyvät juhannukset.

Klo 22.30. Keski-ikäinen pariskunta lähestyy käsikynkkää. Nainen tuntuu olevan hieman enemmän huppelissa.

”Anteeksi, mutta mikäsh tuo on?” kysyy rouva. Selitän saman kuin poliisille, muistomerkkiä tässä rustataan.

”No, mitäsh nuo numerot?”. Selitin, että kilometritolpissa on aina numerot. Tämä tolppa on Lestijärven ja Kannuksen väliltä, ja etäisyys kumpaankiin suuntaan on tolpassa. Rouva katseli sumein silmin – isäntää jo hieman hävetti.

”Mutta mitäsh nuo numerot tuossa tolpan takana tarkoittavat?”. Selitin, että takana olevat numerot 020202 kuuluvat Fonectan aitamainokseen, jonka minun puo-

lestani saisi heittää huitsin Nevadaan. Kysymykset loppuivat kun mieshenkilö lähti vetämään kumppaniin korvat punaisina kohti Hannikaisen pubia.

Klo 23,30. Pienikokoinen, ikäiseni mies katselee patsasta uteliaana.

”Tuo on kilometritolppa” hän toteaa iloisesti. ”Olen tulossa putkasta, vippaakko sie bussirahat?”.

En vipannut. Miehen tutunoloinen murre kiinnitti huomiota. ”Mistäs olet?” kysäisin.

”Rovaniemeltä – vai et sie vippaa?”. En vipannut nytkään, vaikka saman kaupungin poikia oltiin. Mies kertoi hiljalleen elämäntarinansa. Samoihin aikoihin vuonna 1969 olimme jättäneet kotikaupunkimme ja lähteneet valumaan etelään. Hän oli elättänyt itsensä timpurina, välillä rokulia tuli pitkien juomaputkien vuoksi. Kaveri halusi tulla avuksi kaivamaan, mutta estelin: ”Elä kuule tuu tuossa kunnossa tänne, kompastut vielä kuoppaan. Mutta nappaappa kuva tällä kameralla”. Ojensin kamerani. Erosimme ystävinä ja yhtä kuvaa rikkaampina.

Tekstiä tauluun ja kiskot alle

Taulun kooksi tuli 30 x 42 cm. Metalliin valettiin kolmella kielellä teksti, joka suomeksi kuuluu ”Muistomerkki siirtolaisille, jotka eivät unohtaneet kotimaataan”. Muistomerkki on siis omistettu sekä täältä lähteneille ja Suomeen saapuneille siirtolaisille. Taulu ruuvattiin kahteen ratakiskoon. Kiskot kuvaavat luonnollisesti matkustamista – on sanottu, että siirtolainen on matkan päällä. Tämän totesi kauniissa vihkipuheessaan myös Toholammin kunnan hallintojohtaja Tapani Tiilikka. Kiskot haettiin Nakonlinnan rau-

tavarastosta Turusta. Kumpikin kisko on 1,5 metriä pitkä, ja ne painavat yhteensä 60 kiloa. Nakonlinnan mukaan kiskot on saatu purkutavarana Turun uuden kulttuurikeskus Logomon edestä. Kun yrittäjä kuuli mihin kiskot menevät, saatiin materiaali, katkaisu ja kiillotus ns. asevelihintaan eli koko komeus maksoi 55 €. Tuossapa informaattota tuleville Trivial pursuit –harrastajille.

Pikanurmea

Pari päivää ennen ulkosuomalaisjuhlien alkamista patsas oli pystyssä ja laatta paikallaan. Aitakin oli maallattu. Onneksi tuuhea puusto esti aitamainosta hypymästä silmille. Itse puisto oli karmeassa kunnossa – ns. nurmi oli risukkoa ja mutavelliä. Koetin siistiä paikkaa iltaisin vaimoni kanssa, mutta eipäs siitä apua ollut. Kunnarin Pirkko pisti tuulemaan.

Avajaisviikolla patsaan vieressä seisojia muutama henkilö Turun kaupungin viheryksiköstä. Jämerä rouva tokaisi: ”Vai tuossa se nyt on. Tähän tulee sitten nurmikko”. Mietin hiljaa mielessäni, millaista ihmeheinää kasvaa kahdessa päivässä. Iltapäivällä paikalle tuli kuorma-auto, jossa oli lavallinen tekonurmea. Ensin laitettiin paksultsi multaa ja sen päälle rullattiin nurmikkoa 130 neliötä. Muutamassa tunnissa paikalla oli todellakin puisto. Kaiken kruunasi jalkakäytävältä patsalle menevä kivetys. Nyt kelpasi paikkaa näyttää vieraille.

Juhlallinen vihkiminen

Puistikon ja muistomerkin juhlallinen vihkiminen oli Suomi Sydämessä –ulkosuomalaisjuhlan viimeisenä päivänä 4.7.2011. Saman päivänä vietetään myös USA:n itsenäisyysjuhlaa. Tilaisuus aloitettiin Turun VPK:n torvisoittokunnan tahdittamana. Toholammin kunnan edustajat, hallintojohtaja Tapani Tiilikka ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Jorma Maunula luovuttivat muistomerkin. Tapani Tiilikka piti kosketavan puheen. Huomattava osa hänenkin lähisukulaisistaan oli lähtenyt siirtolaisiksi, ensin Amerikkaan ja sitten Ruotsiin.

Lahjoituksen otti vastaan instituutin hallituksen varapuheenjohtaja, professori Auvo Kostiainen. Hän kiitti Toholammin kuntaa tärkeästä kulttuuriteosta,

olihan kyseessä Suomen oloissa harvinaislaatuinen muistomerkki. Siirtolaisten tervehdyksen USA:sta toi kolmannen polven amerikansuomalainen, professori Arnold Alanen. Suomessa asuvia maahanmuuttajien puheenvuoron piti opiskelija Nguyen Minh, joka edustaa Turussa asuvia vietnamilaisia. Tilaisuudessa airueina toimivat Siirtolaisuusinstituutin henkilökuntaan kuuluvat Satu Löppönen ja Jarno Heinilä.

Paikalla oli lukuisia tiedotusvälineiden edustajia ja satamäärin yleisöä. Lämminhenkinen tilaisuus kesti puoli tuntia. Juhlinta jatkettiin pihan puolella, jossa oli Suomi-Amerikka Yhdistysten Liiton isännöimä USA:n itsenäisyyspäiväjuhla. Paikalla olivat mm. liiton puheenjohtaja Martin Saarikangas ja USA:n suurlähettiläs Bruce Oreck puolisoineen.

Epilogi

”Mäkelä” kuului puhelimesta jämerä miehen ääni.

”Päivää, täällä johtaja Ismo Söderling Turusta Siirtolaisuusinstituutista. Haluaisin kiittää teitä siitä, että olemme saaneet Mäkeläntien varresta Toholammin ainoan jäljellä olevan kilometritolpan. Se on nyt vihitty Siirtolaisuusmuistomerkiksi täällä Turussa. Tiedättekö koska tolppa on laitettu paikalleen”. Toholammin päässä tuli pitkä hiljaisuus.

”Vai on se tolppa siellä Turussa. Ei siinä mitään, pitäkää vain siellä. Olihan se vähän kallellaankin jo. Kyllä se siinä ainakin 100 vuotta oli siinä – meidänkin talosta on moni sen ohi kävellyt Amerikkaan mennessään. Minulla on siellä kuule paljon pikkuserkku-

ja”. Juttelimme vielä tovin ja toivottelimme hyvää kesää. Mäkelä lupasi joskus tulla katsomaan tuttua kiveä.

Kiitokset

Haluan vielä kiittää kaikkia artikkelissa mainittuja tahoja muistomerkkin ja puustikon saamisesta. Ihmisten ystävällisyys ja yhteistyöhalukkuus tekivät nöyräksi. Projekti ei ole vielä päättynyt. Jatkossa on tarkoitus anoa kaupungilta puistoon valaistus ja vanhanaikainen puistonpenkki. Siinä sitä sitten kelpaa miettiä eri kielillä siirtolaisuutta ja ihmisen eloa eri maissa.

Ismo Söderling

Siirtolaisuuspuistikko ja -muistomerkki.
Kuva: Kasper Hasala.

Ulkosuomalaisjuhlan ”Suomi Sydämessä” Inkeri-seminaarin loppukommunikea.

**Inkeri-seminaari pidettiin 3.–4.7.2011 Turussa.
Muistion on laatinut dosentti Toivo Flink, Vantaa 9.8.2011**

Aihe ja ajankohta

Suomi Sydämessä ulkosuomalaisjuhlan Inkeri-sessi- on puheenjohtajana toimi toimi Siirtolaisuusinstituutin erikoistutkija, dosentti Toivo Flink. Hänen esityksestään seminaareihin osallistuneet sopivat yhteisen muistion laatimisesta ja sen esittämisestä Siirtolaisuusinstituutin johtaja Ismo Söderlingille.

Muistion laatijaksi hyväksyttiin sen esittäjä. Muistio on tehty seminaaripuheiden pohjalta. Puhujat edustivat Suomessa, Venäjällä, Virossa ja Ruotsissa toimivien inkerinsuomalaisten järjestöjen johtohenkilöitä, aktiiveja ja tutkijoita. He esittivät arvionsa inkerinsuomalaisuuden tilasta omissa maissaan. Tilaisuudessa todettiin, ettei tällainen yhteinen arviointi olisi ollut mahdollinen vielä kymmenen vuotta sitten. Nyt seminaareissa tehdyt tilannearviot ja aloitteet on esitetty sekä hyväksytyt osallistujamaiden edustajien yhteisenä näkemyksiä ja toimintatavoitteina.

Sulautuminen ja paluumuutto

Venäjällä tavoite maan kaikkien heimojen sulauttamisesta yhdeksi kansaksi, joka puhuisi yhtä kieltä, esitettiin keisariajan Venäjällä jo 1800-luvun alussa. Tämän saivat kokea myös Inkerissä asuneet suomalaiset. Vasta neuvostovalta on onnistunut toimissaan suomalaisella Inkerinmaalla. Sieltä pakkosiirrettiin väestöä ja kiellettiin äidinkielen opetus kouluissa. Tällä on ollut kohtalokkaita seurauksia 1930-luvulta lähtien. Inkeriläisiä siirrettiin myös jatkosodan aikana. Heitä karkotettiin Siperiaan, tuotiin Suomeen ja palautettiin sittemmin takaisin Neuvostoliittoon ilman paluuoikeutta omille asuinalueilleen. Osa inkeriläisistä pakeni Suomesta Ruotsiin. Tämä kaikki hajotti kiinteästi asuneen inkerinsuomalaisen yhteisön eri puolille maailmaa, ja on edistänyt heidän sulautumistaan valtaväestöön. Samalla oman historian ja kulttuurin tuntemus on jäänyt vähäiseksi ja unohtui hiljalleen.

Paluumuutto on tuonut Suomeen 20 vuoden aikana runsaat 30 000 inkerinsuomalaista perheineen. Muutossa Suomeen on nähtävä myös heidän tahtonsa varmistaa lastensa suomen kielen taito ja suomalaisen identiteetin säilyminen. Suomalaista Inkerinmaata, jossa oli asunut reilusti yli 100 000 suomalaista, ei enää ole ollut kolmeen sukupolveen. Yhteiskunnallinen kehitys on vahvistanut näkemyksen siitä, että vaikka paluumuutto olisi jäänyt toteutumatta, Inkerin suomalaisten omakielinen kulttuuri ei olisi elpynyt Venäjällä, koska kansa elää hajallaan eikä äidinkieltä opeteta koulussa. Suomen kielen opetus pitkänä vieraana kielenä muutamassa koulussa Venäjällä, lähinnä Petroskoissa ja Pietarissa, ei olisi pelastanut tilannetta. Koulujen lyhyt oppimäärä ja aikuisten kielikurssit viimeisten 20 vuoden aikana ovat vain korostaneet ongelman syvyyttä. Pietarissa ja Inkerinmaalla sukujuuriltaan inkerinsuomalaisia on tällä hetkellä (kesällä 2011) arviolta 10 000 henkeä. Virossa määrä on samaa suuruusluokkaa. Ruotsissa inkerinsuomalaiset ovat jo käytännössä sulautuneet valtaväestöön.

Voimakas sulautuminen on johtunut ensisijaisesti siitä, että suomen kielen opetus äidinkielenä on puuttunut koulujen opetusohjelmista Venäjällä. Tilanne on sama Virossa ja Ruotsissakin, vaikka näissä maissa valtio on muutoin tukenut taloudellisesti inkerinsuomalaisten toimintaa. Lähitulevaisuuden arvio ei anna aihetta optimismiin. Kuitenkin niin nuorten kuin ikäihmistenkkin kansallinen harrastustoiminta ja juhlatapahtumat ovat tukeneet kiinnostusta suomen kielen ja sukujuuriin siinä määrin, ettei innostus ole loppunut kokonaan.

Luterilaisuus venäjäksi

Suomen luterilainen kirkko on vuodesta 1611 lähtien toiminut Inkerissä suomalaisuuteen yhdistävänä si-

teenä, koska kirkko oli suomenkielinen. Neuvostoliiton hajoamisen myötä Venäjällä vaikuttava itsenäistynyt Inkerin luterilainen kirkko on entistä enemmän muuttumassa venäjänkieliseksi.

Omien sukujuurien ja oman historian olematon tuntemus

Siinä missä Ruotsin ja Amerikan suomalaisuus on meille itsestään selvyys, ovat Inkerin suomalaiset joutuneet Suomessa toisen luokan suomalaisten asemaan. Syynä tähän on yhä yleinen epätietoisuus heidän juuristaan ja menneistä vaiheistaan. Inkerinsuomalaisten paluumuuton alkamisesta Suomeen on kulunut 20 vuotta. Suomen tiedotusvälineet sekä muutamat akateemiset tutkimukset ovat nostaneet Inkerin suomalaisuutta esiin. Tästä huolimatta yleistä tietoisuutta ei voida pitää riittävänä. Tilanteen voi parantaa ratkaisevasti vain Inkerin suomalaisten historian tuominen koulu- ja yliopisto-opetukseen Suomessa. Tämä osoittaisi myös laajalle yleisölle, että Inkerin suomalaisten historia on elimellinen osa Suomen historiaa.

Inkerinsuomalaisten keskusarkiston muodostaminen

Inkerin suomalaisten historia edellyttää tutkimista ja uudelleen arviointia osana Suomen historiaa. Poliittisista syistä syrjäytetty Inkerin historia vaatii laajaa ja tehokasta lähdeaineiston selvittämistä ja kartoittamista. Inkerinsuomalaista kulttuuria koskeva arkistoaineisto ja kirjallinen materiaali on koottava sähköiseen Inkeri-bibliografiaan. Suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen tiedonkeruun toteuttamiseksi tulisi perustaa Inkerin keskusarkisto ja -tutkimuskeskus.

Tiedossa olevien aineistojen sijainti

Suomen Kansallisarkisto: Inkerin Liiton kokoelma, EK/VALPO 1920–1940-luku, SUPO 1949–
Maahanmuuttovirasto: Kansalaisuushakemusten asiakirjoja 1920-luvulta lähtien
Suomen Inkerin liiton ja Inkeriläisten Sivistyssäätiön kokoelmat
SKS: n Kansanrunousarkisto

Turun yliopiston TKU/Inkerin henkisen kansanperinteen arkisto sisältää Ruotsissa jatkosodan jälkeen tehtyjä satoja haastatteluja

Petroskoin aineistot: Yliopisto, Tiedeakatemia, Karjalan Inkerinsuomalaisten Liitto, Valtion kansallisuusasioiden komitea, Kirjailijaliiton ja sen julkaisujen arkisto, Karjalan lehdistöarkisto

Viron Inkerinsuomalaisten Liitto ja sen kymmenen jäsenjärjestöä

Virolainen muu arkistoaineisto: Tarton yliopisto, Riigi arhiv (Valtionarkisto)

Svenska Riksarkivet: Utlänningskommissionens arkiv

Stadsarkivet i Borås: SIR:s och andra ingermanländska organisationers arkivmaterial i Föreningsarkivet

Föreningsarkiv i olika städer: De lokala ingermanländska föreningarnas arkivmaterial

Säpos arkiv Pietarin Inkerin Liiton ja Inkerinmaan inkerinsuomalaisten yhdistysten aineistot

Venäjän arkistot: Moskovan, Pietarin, Petroskoin ja Venäjän lukuisissa aluearkistoissa väestönsiirtoihin ja karkotuksiin liittyvää tietoa 1920–1940-luvulta.

Kasakstanin arkistot: Väestönsiirtoihin ja karkotuksiin liittyvää aineistoa 1930-luvulta

Ajatuksena on koota tiedot olemassa olevasta arkistoaineistosta ja siirtää se tietueina syntyvään keskusarkistoon. Venäjän arkistoaineistojen kopiointi käynee helpoiten mikrofilmaamalla materiaali ja digitoimalla se Suomessa. Keskeisintä ei ole saada kaikkea materiaalia samaan arkistoon, vaan verkottaa arkistot niin, että tieto sisällöistä välittyy ja tarvekopioinnilla tyydytetään tutkimustarpeet.

Suuri osa arkistoaineistosta on viranomaisaineistoa. Silti yhtä tärkeää on inkerinsuomalaiseen identiteettiin ja maailmankuvaan liittyvä tallennettu keruuaineisto sekä Inkerin liittojen ja muu järjestöaineisto.

Miten työ tehdään

Kootaan ohjausryhmä, joka lopullisesti suunnittelee keruu- ja arkistoprosessin. Ryhmään kuuluisivat edustajat Kansallisarkistosta, Suomen Inkeri-liitosta, Siirtolaisuusinstituutista, Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta, Kotiseutuliitosta, Viron, Pietarin, Karjalan ja Ruotsin Inkerin liitoista.

Ohjausryhmän sihteerinä toimisi dosentti Toivo Flink, josta tulisi myös hankkeen tutkija. Selvitetään valmistelutyön rahoitus. Mietitään hankesuunnitelman julkistamisen ajankohta

Projektin kuvaus

Projekti käynnistetään vuoden 2011 syksyn aikana. Tuolloin

- lähdetään kokoamaan perustiedostoa arkistojen sisällöstä, aineistotyypeistä, käyttö- ja tallentamismahdollisuuksista jne.
- selvitetään, onko Kansallisarkisto oikea paikka Inkerin keskusarkistoksi, johon saatava aineisto sijoitetaan ja tiedostotiedot tallennetaan
- selvitetään, olisiko mahdollista ja tarkoituksenmukaista perustaa Inkerin tutkimuksen yksikkö Siirtolaisuusinstituuttiin yhdessä Turun yliopiston kanssa. Yksikön käynnistäminen tekisi mahdolliseksi suunnitella ja ohjata tulevaa työtä sekä luoda portaali ja linkit olemassa oleviin sähköisiin aineistoihin ja arkistoihin. Inkeri-portaalin kautta luodaan pääsy kaikkeen olemassa olevaan tietoon ja tarjolla olevaan aineistoon. Samaan kokonaisuuteen liitetään Inkeri-bibliografia, jonka luokitusta haetaan Kansalliskirjastosta
- ryhdytään laatimaan arkistojen sisältöluetteloita ja sisältökuvauksia
- pyydetään dos. Lassi Saressaloo päivittämään vuonna 2000 julkaisemansa Inkerin historian opas
- Suomalainen Kansan Kalenteri Venäjällä ilmestyi Pietarissa vuodesta 1879 yhteensä 40 vuoden ajan. Ehdotetaan vuosikirjaperinteen elvyttämistä liittojen yhteistyönä
- Suomessa on tallessa kaksi laajaa valokuvakoelmaa kadonneen Inkerin maisemista. Samuli Paulaharju kuvasi Inkeriä vuonna 1911 ja Antti Hämäläinen vuosina 1943 ja 1944. Kummankin kuvaamisella on ollut kansatieteellinen ote. Tämän jälkeen Inkerin kuvaaminen on ollut sattumanvaraista. Ehdotetaan Inkerin maisema-hankkeen käynnistämistä. Sen tavoitteena on kartoittaa Inkerinmaata esittävä valokuva-aineisto Suomessa, Venäjällä ja Virossa ja Ruotsissa sekä kuvata vähän dokumentoituja Inkerin alueita

- selvitetään mahdollisuuksia tallentaa Suomessa perhearkistoista löytyvää Inkerin suomalaisia koskevaa jatkosotaan ajoittuvaa aineistoa
- mietitään tapoja ja keinoja lähestyä Suomeen jatkosodan jälkeen kotiutuneiden inkerinsuomalaisten jälkeläisiä
- selvitetään yhteistyötä Pietarin nimiarkistoa ylläpitävän tutkija Aleksei Krjukovin kanssa hänen Inkerin kyläkarttoja ja kylien asukasluettelaita koskevan hankkeensa loppuun saattamiseksi ja julkaisemiseksi Suomessa ja Venäjällä.

Aineiston kokoaminen on rutiinityötä siellä, missä aineisto on järjestetty. Ongelmana ovat erikielisten aineistojen runsaus ja arkistojärjestelmien erilaisuudet. On mietittävä ja tarvittaessa kehitettävä jonkinasteinen rinnakkaisluokitus yhteiseksi työkaluksi. Tiedot olemassa olevista tiedostoista ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Pitkän tähtäimen tavoitteita

Kopioidaan digitaaliseen muotoon keskeisin aineisto muista arkistoista. Suomen osalta tavoite voisi olla osa Kansallisen Digitaalisen Kirjaston, KDK:n hanketta, jolla parannetaan kirjastojen, arkistojen ja museoiden sähköisten aineistojen saatavuutta

Kootaan yksityisarkistoissa olevaa perhe-, suku-, ja henkilökohtaista aineistoa, kuten kirje-, dokumentti-, päiväkirja-, muistelmaja- ja valokuvamateriaalia keskusarkistoon. Yksityisarkistoista aineisto katoaa helposti niiden haltijoiden kuoleman myötä. Suomen Inkeri-liitto on saatava mukaan tällaisen aineiston keruuseen osana kokonaishanketta. Keruun tulee olla ohjattua, muutoin työpanos kaatuu keruun järjestäjän syliin. Ohjeistuksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista: mitä halutaan, missä muodossa, mitkä lähdetiedot ovat välttämättömiä jne.

Kootaan ja tallennetaan Suomen Inkeri-liiton ja paikallisyhdistysten asiakirja- ja kuva-aineisto keskusarkistoon. Keskeinen aineisto digitoidaan.

Toteutetaan inkerinsuomalaisten haastatteluprojekti. Toteutetaan Metropolia AMK:n lehtoreiden FT Anna-Maria Vilkkunan ja FM Anitta Pankkosen esittämä hanke Inkerin ja inkerinsuomalaisten elämänvaiheita luotaavien dokumenttielokuvien kuvaamiseksi korkeakoulunsa opiskelijoiden voimin. Luodaan yhteyksiä yliopistoihin. Tarjotaan historiaa ja opettajik-

si opiskeleville Inkerin suomalaisuuteen liittyviä luentoja ja opinnäytetöiden aiheita.

Tarjotaan Inkerin historiaa koskevaa aineistoa Suomen historian oppikirjoihin.

Huolehditaan Inkeri-aiheisen kirjallisuuden julkaisemisesta ja markkinoimisesta.

Rahoitus

Siirtolaisuusinstituuttiin suunniteltavan Inkerin tutkimuksen yksikö rahoituksesta osa anotaan esimerkiksi Opetusministeriöltä. Lisärahoitusta haetaan projekteja perustamalla ja rahastoista sekä säätiöistä rahoitusta hakemalla. Ohessa esimerkki.

Rahoitus liittyy osana EU:n Kansalaisten Eurooppa/Euroopan aktiivinen muistiperintö -hanketta. Sillä tuetaan toimintaa, jossa vaalitaan natsivallan ja stalinismin uhrien muistoa ja pakkosiirtoihin liittyvien arkistojen, muistomerkkien ja paikkojen säilyttämistä. Kansallisista määrärahoista haetaan omavastuuosuus ja hankkeen valmistelukustannuksia.

Toivo Flink

FT, erikoistutkija

Siirtolaisuusinstituutti

Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja

Toivo Kabanen

FT, dosentti

Viron Inkerinsuomalaisten Liiton puheenjohtaja

Kalervo Kähäri

DI

Ruotsin Inkerin Liiton hallituksen jäsen

Viktor Husu

FK

Historian jatko-opiskelija

Hanke edellyttää vuosille 2012–2016:

- tutkijamäärärahan ainakin yhden tohtoritason tutkijan palkkaamiseen
- työskentelytila- ja kalustokustannukset
- tutkimusapulaisen palkkamäärärahan
- matkustusmäärärahan
- digitointipalvelun ostomäärärahan
- syntyvän keskusarkiston tila-, laite- ja muu infrastruktuurikustannusmäärärahan
- ”isäntäinstituution” hallintokustannusmäärärahan
- haastatteluhankemäärärahan
- IT- palvelun suunnittelu, luonti ja ylläpitomäärärahan.

Aikataulut

Hankkeen tarkempi suunnittelu voi alkaa, kun Kansallisarkistosta, Siirtolaisuusinstituutista, Kansalliskirjastosta ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta saadaan alustavat positiiviset kommentit.

Lassi Saressalo

FT, dosentti

Kotiseutuliiton pääsihteeri

SKS: n hallituksen puheenjohtaja

Wladimir Kokko

FL

Pietarin Inkerin Liiton puheenjohtaja

Mirja Kemppinen

FM

Juminkeko

Ensimmäinen John Morton -tunnustuspalkinto toimitusjohtaja Antti Välikankaalle

Siirtolaisuusinstituutin hallitus päätti keväällä 2010 perustaa John Morton –palkinnon. Sääntöjen mukaan palkinto myönnetään muuttoliikkeiden ja monikulttuurisuuden hyväksi tehdystä erittäin ansiokkaasta työstä tai teosta. Palkinto voidaan myöntää henkilölle, yhteisölle tai viranomaiselle teosta, joka liittyy suomalaiseen tai Suomessa tapahtuneeseen muuttoliikkeeseen.

Instituutin hallitus myönsi ensimmäisen John Morton –tunnustuspalkinnon Filmihalli OY:n toimitusjohtajalle Antti Välikankaalle. 2000 euron tunnustuspalkinto luovutettiin saajalleen ”Suomi Sydämessä”

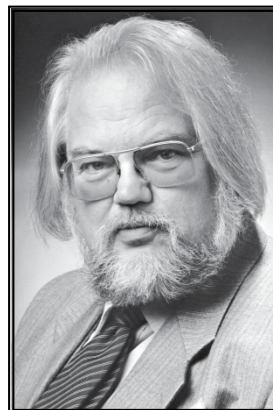

sä” –ulkosuomalaisjuhlan päätöstilaisuudessa VPK-talolla Turussa 4.7.2011.

Antti Välikangas tunnetaan ansiokkaana suomalaisen siirtolaisuuden ja siirtolaisuuskulttuurin dokumentoijana. Erityisesti Filmihallin tuottamalla ”Ulko-suomalaisten tarinat”-tv-sarjalla (YLE) hän on jättänyt pysyvän jäljen alan tutkimukseen tuomalla siirtolaisuuden moninaiset tarinat ja kasvot tutuksi myös laajalle yleisölle.

Nimensä tunnustuspalkinto on saanut pennsylvanialaiselta poliitikolta John Mortonilta. Mortonin kerrotaan olleen ratkaisuasemassa kun USA:n itsenäistymisprosessia käytiin vuonna 1776. Mortonin isoisän isä Martti Marttinen oli syntynyt Suomessa.

In Memoriam
Raimo Narjus
 (1929 – 2011)

Rakennusneuvos Raimo Narjus kuoli 81 vuoden iässä 4. kesäkuuta 2011. Hän oli syntynyt Piikkiössä ja käynyt koulunsa Turussa. Narjus valmistui arkkitehdiksi vuonna 1958.

Raimo Narjus oli ennen kaikkea alue-suunnittelija, ja varsinaisen päätyönsä hän toteuttikin Varsinais-Suomen Seutukaavaliiton johtajana. Raimo Narjus oli aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja ja keskustelija. Tästä olkoon esimerkkinä hänen artikkelinsa ”*Turun kauppatorin engeliläisiä piirteitä vaalittava*” Turun Sanomissa 21.6.2011. Artikkelit oli kirjoitettu Karina-kodissa ja toimitettu lehdelle päivää ennen kirjoittajan poistumista keskuudestamme.

Rakennusneuvos Raimo Narjuksella oli läheiset suhteet Siirtolaisuusinstituuttiin. Hän oli mukana Seutusunnittelun Keskusliiton edustajana instituutin perustavassa kokouksessa 15.3.1974. Hän toimi useiden toimikuntien ja työryhmien puheenjohtajana sekä jäsenenä. Narjus oli esimerkiksi useiden Maassamuuttosymposiumeja valmistelevien toimikuntien puheenjohtajana. Hänen ansiostaan instituutin rooli myös maan

sisäistä muuttoliikettä koskevan tutkimustiedon tuottajana on tärkeä.

Rakennusneuvos Raimo Narjus oli Siirtolaisuusinstituutin valtuuskunnan jäsenenä vuosina 1974–1998 ja hallituksen jäsenenä vuosina 1984–2000. Niistä viimeiset kymmenen vuotta hän toimi hallituksemme varapuheenjohtajana. Raimo Narjuksen ja instituutin polut kohtasivat vielä talvella 2011. Kun instituutin viereen suunniteltiin siirtolaisuusmuistomerkkiä ja –puistikkoa, oli Raimo Narjus Turun kaupungin nimistötoimikunnan jäsenenä aktiivisesti mukana ideoimassa muistomerkille paikkaa ja nimeä. Muistomerkki vihittiin Suomi Sydämessä ulkosuomalaisjuhlien yhteydessä 4.7.2011.

Raimo Narjus oli keskusteleva ja moniarvoinen henkilö – hän vaati paljon, mutta antoi lämpimän kiitoksen silloin, kun sen paikka oli. Siirtolaisuusinstituutin henkilökunta muistaa rakennusneuvos Raimo Narjusta suurella lämmöllä.

Ismo Söderling
 Johtaja
 Siirtolaisuusinstituutti

Kirjoitusohjeet

Otamme mielellämme vastaan erilaisiin muuttoliikkeisiin liittyviä artikkeleita.

Lisätietoja: kirsi.sainio@utu.fi

- Artikkelin enimmäispituus on 5 000 sanaa sisältäen tiivistelmän (abstractin), taulukot sekä kuvat (yhteensä noin 10-12 liuskaa). Muiden kirjoitusten kuten kirja-arvostelujen, konferenssi-esittelyjen jne. enimmäispituus on 1 000 sanaa.
- Materiaali lähetetään Microsoft Word- tai yleisenä rtf-muotoisena tiedostona. Käsikirjoitukset kirjoitetaan 1,5 rivivälillä ja fonttikoolla 12. Kirjoitus lähetetään sähköpostin liitetiedostona.
- Kuvien tulee olla pdf- tai excel-muodossa ja tarvittaessa tulee toimittaa niiden mukana alkuperäisdata kuvien mahdollista uudelleen tekemistä varten. Tekstin sekaan valmiiksi upotettuja kuvia ei tule käyttää.
- Taulukot ja kuvat merkitään järjestyksessä ("taulukko 1 tähän") tekstiin siihen kohtaan, mihin tekijä(t) sen haluavat. Kukin taulukko ja kuvio tulee artikkeliliitteen loppuun omalle sivulleen siinä järjestyksessä kun se esiintyy tekstissä. Taulukot ja kuvat liitetään mukaan myös korjattuun käsikirjoitukseen. Taulukoiden desimaaleissa käytetään pilkkua.
- Valokuvien tulee olla hyvälaatuisia ja riittävällä tarkkuudella skannattuja. Digitaalikameralla otetut valokuvat voidaan lähettää sellaisenaan. Kuvia skannaessa tulee käyttää resoluutiota 300 dpi (pistettä tuumalle) ja pidemmän sivun kohdekokona (target size) 20 cm. Web-sivustoilta tallennettuja kuvia ei käytetä. Kuvat pitää toimittaa erillisinä kuvatiedostoina. Tekstiedostoon valmiiksi upotettuja valokuvia ei tule käyttää.
- Tekstiä ei tule tavuttaa etukäteen. Kappaleen jälkeen painetaan rivinvaihtoa (enter) – ei siis sisennyksiä, tyhjiä rivejä tms.

HUOM! Yksityiskohtaisemmat kirjoitusohjeet löytyvät nettisivuiltamme:

<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi/art/smlehti.php>

Ilmoitushinnat

Sivukoko B5, 176x250mm (leveys x korkeus)

Takakansi; aina 4-värinen

1/1 sivu	176x250mm	500 €
½ sivu vaaka	176x125mm	300 €
1/3 sivu vaaka	176x83mm	200 €

= leikkaukseen (reunaan) asti

Takakannen sisäpuoli; aina 4-värinen

1/1 sivu	176x250mm	400 €
½ sivu	176x125mm	250 €
1/3 sivu	176x83mm	170 €

= leikkaukseen asti

Sisäsivut; aina mustavalkoinen (mv)

1/1 sivu	154x204mm	250 €
1/2 sivu	154x102mm	150 €
1/3 sivu	154x68mm	100 €

= marginaalit huomioitu, joten ilmoitus ei ulotu leikkaukseen asti

Emme tarjoa ilmoitusten suunnittelupalveluja.

Hintoihin ei lisätä alv:tä.

Ilmoitusmyynti:

Sisko Tampio
Puhelin 02-2840 462
sisko.tampio@utu.fi

Ilmoitusaineisto

Luovuta ilmoituksesi meille julkaisuvalmiina aineistona. Julkaisuvalmis ilmoitusaineisto on digitaalinen Adobe PDF-tiedosto. Ilmoitusvalmistuksessa suosituksena on Adoben CS3–CS4 grafiikkaohjelmistot, Illustrator ja InDesign. Väriarvot määritellään prosessiväreinä (cmyk). Värikuvat cmyk- väritilassa ja mustavalkoiset gray-väritilassa. Kuvat muodoissa jpeg, eps tai tiff. Kuvien resoluutio 300dpi.

Aineiston toimitus:

Sähköposti: sisko.tampio@utu.fi
Postitse: CD-ROM-levy, UBS-massamuisti

Aineiston deadline seuraavaan numeroomme on 30.10.2011.

Ilmoitus-
hinnat

Lotta Weckström

SUOMALAISUUS ON KUIN VAHAKANGAS

Ruotsinsuomalaiset nuoret kertovat suomalaisuudestaan

Tutkimuksia A 36. Vammala, 2011. 160 s.

ISBN 978-952-5889-09-3 (Suomi)

ISBN 978-952-5889-10-9 (pdf Suomi)

ISBN 978-91-971351-6-0 (Sverige)

ISSN 0356-9659

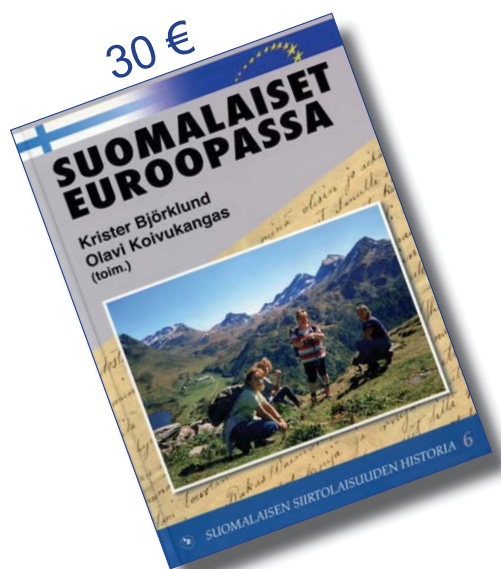
Hinta 20,00 €

Ruotsissa asuu 675 000 suomalaisen taustan omaavaa ihmistä. Luvussa on mukana kolme sukupolvea. Enemmistön juuret ovat syvällä Ruotsissa ja Suomessa. Mikä on tämän päivän nuorten kuva ruotsalaisuudesta ja suomalaisuudesta? Mitä mahdollisuuksia heillä on yhdistää kaksi kulttuuria ja kieltä toisiinsa?

Kirjassa nuoret kertovat kokemuksistaan ennakkoluuloista ja niiden ylittämistä. Se aika on jo kaukana, jolloin ympäristö määritteli heidän suomalaisuutensa. Häpeä on väistynyt. Suomalaisuus tai ruotsalaisuus ei ole enää haittatekijä. FT Lotta Weckströmin teos tarjoaa tietoa vähän tunnetusta asiasta eli suomalaisuudesta Ruotsissa. Vaikenemisen aika on ohitettu peruuttamattomasti.

Suomalaiset Euroopassa

Suomalaiset Euroopassa on viimeinen osa Suomen siirtolaisuuden historiaa käsittelevästä kuuden kirjan sarjasta. Suomalaisia on kautta aikojen liikkunut Euroopassa ja asettunut asumaan eri maihin, mutta vasta 1960-luvulla muutto lisääntyi merkittävästi. Opiskelu, avioituminen ja työ ovat olleet keskeisiä muuton syitä ja suurin osa muuttajista on ollut naisia. Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin vuonna 1995, työperäinen, usein määräaikainen, eurosiirtolaisuus on tullut entistä tavallisemmaksi, ja tasannut osaltaan sukupuoli-jakaumaa. Viime vuosikymmeninä myös tuhannet eläkeläiset ovat vaihtaneet Suomen talvet etelän lämpöön. 1960-luvulta lähtien Ruotsiin menneiden yli puolen miljoonan suomalaisen lisäksi arviolta 150 000 suomalaista on muuttanut muihin Euroopan maihin. Kirja kattaa Ruotsia ja Venäjää lukuun ottamatta koko Euroopan siirtolaisuuden keskialjalta vuoteen 2008 saakka.

Siirtolaisuuden Historia –sarja on valmis!

*Suomen siirtolaisuuden historia –kirjasarjan valmistumisen kunniaksi
koko kirjasarja nyt yhteensä 120,00 €!*

Tilaukset/Orders:

<http://www.migrationinstitute.fi/netshop/>email: kirsi.sainio@utu.fi

Tarja Lappalainen

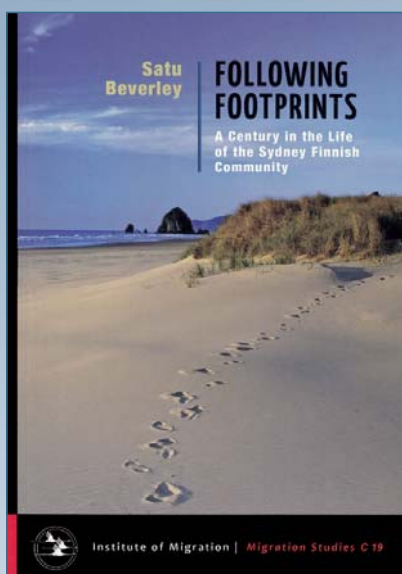
Ruijansuomalaisten elämää

Historiaa ja tarinoita Jäämeren rannalta

Siirtolaisuusinstituutti, Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2011. 303 s. ISBN 978-952-5889-13-0 (Suomi); ISBN 978-952-5889-14-7 (Norja)

Lappalaisen teos vie lukijansa Jäämeren rantamille, minne 1700- ja 1800-luvuilla muodostui tiivis ja elinvoimainen suomalaisyhteisö. Näitä Ruijan suomalaisia on myös kveeneiksi kutsuttu. Kirjassa on erinomaisesti dokumentoitu suomalaisten ankara elämä jäämeren rannoilla. Kirja sisältää värikkäitä tarinoita ja haastatteluja. Tekstiä tukee ainutlaatuinen, korkeatasoinen valokuva-aineisto.

Hinta: 30 €

Satu Beverley

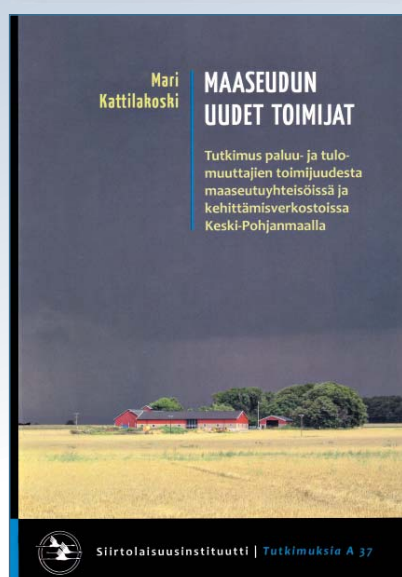
Following Footprints

A Century in the Life of the Sydney Finnish Community

Institute of Migration, Migration Studies C 19, Vammalan kirjapaino Oy 2011. Kirja on painettu Olavi Koivukankaan säätötuella. 212 s. ISBN 978-952-5889-17-8

Muuttoliike Australiaan oli vilkasta 1900-luvun alkupuolilla. Suomalaisia muutti farmareiksi ja mainareiksi eri puolelle laajaa mannerta. Satu Beverley on tunnettu australiansuomalainen kirjoittaja, joka tässä kirjassaan on kuvannut Sydneyn Suomi-Seuran vaiheita. Kirja antaa erinomaisen kuvan siitä, miten yhdistykset syntyvät, kukoistavat ja vähitellen siirtolaisten ikääntyessä hajoavat. Kirjassa on paljon ennen julkaisematonta kuvamateriaalia.

Hinta 20,00 €

Mari Kattilakoski

Maaseudun uudet toimijat

Tutkimus paluu- ja tulomuuttajien toimijuudesta maaseutuyhteisöissä ja kehittämisverkostoissa Keski-Pohjanmaalla

Siirtolaisuustutkimuksia A 37. Kopijyvä Oy, Joensuu 2011. 188 s. ISBN 978-952-5889-15-4

Tuore tutkimus osoittaa maallemuuttajien olevan merkittävä resurssi maaseudun ja kylien kehittämiselle. Tutkimus, jossa on tarkasteltu Keski-Pohjanmaan maaseudulle suuntautuvaa paluu- ja tulomuuttoa osoittaa myös monia yllättäviä tutkimustuloksia koskien maallemuuttoa. Tutkimustulokset eivät tue yleistä näkemystä taajamahakuisesta muutosta ja autioituvista kylistä, vaan ennemminkin osoittavat kylien olevan vetovoimaisia ja haluttuja muutto-kohteita.

Hinta 20,00 €

Tilaukset/Orders:

<http://www.migrationinstitute.fi/netshop/>
email: kirsi.sainio@utu.fi